

Innst. 392 S

(2010–2011)

**Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen**

Meld. St. 13 (2010–2011)

**Innstilling fra næringskomiteen om aktivt eierskap – norsk statlig eierskap
i en global økonomi**

Innhold

	Side		Side
1. Sammenheng	5	1.5.1.9 Veterinærmedisinsk Oppdragssenter AS (VESO)	18
1.1 Innledning	5	1.5.2 Kategori 2 – Selskaper med forretningsmessige mål og nasjonal forankring av hovedkontorfunksjoner	19
1.2 Omfang og utvikling av statens direkte eierskap	5	1.5.2.1 Aker Holding AS	19
1.2.1 Omfang	6	1.5.2.2 DnB NOR ASA	19
1.2.2 Avkastning og verdiutvikling i statens portefølje siden forrige eierskapsmelding	7	1.5.2.3 Kongsberg Gruppen ASA	19
1.2.3 Utviklingstrekk i næringslivet og innenfor eierskapsutøvelse	8	1.5.2.4 Nammo AS	19
1.3 Statens eierskapsforvaltning	8	1.5.2.5 Norsk Hydro ASA	20
1.3.1 Statens ulike roller	8	1.5.2.6 Statoil ASA	20
1.3.2 Rammer for statens eierskapsutøvelse	9	1.5.2.7 Telenor ASA	20
1.3.3 Eierstyringsprinsipper	9	1.5.2.8 Yara International ASA	21
1.3.4 Kontakten med selskapene	10	1.5.3 Kategori 3 – Selskaper med forretningsmessige mål og andre spesifikt definerte mål	21
1.4 Regjeringens eierskapspolitikk	10	1.5.3.1 Eksportfinans ASA	21
1.4.1 Hvorfor staten bør eie – mål med statens eierskap	10	1.5.3.2 Electronic Chart Centre AS (ECC)	21
1.4.2 Hva staten bør eie	12	1.5.3.3 Kommunalbanken AS	21
1.4.3 Eierkapsutøvelsen	13	1.5.3.4 NSB AS	22
1.4.3.1 Regjeringens forventninger til utbytte og avkastning	13	1.5.3.5 Posten Norge AS	22
1.4.3.2 Regjeringens forventninger til og oppfølging av selskapenes samfunnsansvar	14	1.5.3.6 Statkraft SF	22
1.4.3.3 Regjeringens forventninger til forskning, utvikling, innovasjon og kompetanse	15	1.5.3.7 Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	22
1.4.3.4 Regjeringens forventninger til lederlønn	15	1.5.4 Kategori 4 – Selskaper med sektorpolitiske mål	23
1.4.3.5 Sammensetning av styret og regjeringens forventninger til styret ..	15	1.5.4.1 Avinor AS	23
1.4.3.6 Regjeringens forventninger til mangfold og likestilling	16	1.5.4.2 Bjørnøen AS	23
1.4.3.7 Åpenhet om statens eierskap	16	1.5.4.3 Eksportutvalget for Fisk AS (EFF) ..	23
1.4.3.8 Organisering av statens eierskap	16	1.5.4.4 Enova SF	23
1.5 Om selskapene i statens direkte eierskap	17	1.5.4.5 Gassco AS	24
1.5.1 Kategori 1 – Selskaper med forretningsmessige mål	17	1.5.4.6 Gassnova SF	24
1.5.1.1 Argentum Fondsinvesteringer AS	17	1.5.4.7 Innovasjon Norge	24
1.5.1.2 Baneservice AS	17	1.5.4.8 Kings Bay AS	24
1.5.1.3 Cermaq ASA	17	1.5.4.9 Kompetansesenter for IT i helse- og sosialsektoren AS (KITH)	25
1.5.1.4 Entra Eiendom AS	17	1.5.4.10 Nofima AS	25
1.5.1.5 Flytoget AS	17	1.5.4.11 Norfund	25
1.5.1.6 Mesta Konsern AS	18	1.5.4.12 Norsk Eiendomsinformasjon AS	25
1.5.1.7 SAS AB	18	1.5.4.13 Norsk Helsenett SF	26
1.5.1.8 Secora AS	18	1.5.4.14 Norsk Rikskringkasting AS (NRK) ..	26
		1.5.4.15 Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste AS (NSD)	26
		1.5.4.16 Norsk Tipping AS	26
		1.5.4.17 Petoro AS	26
		1.5.4.18 Simula Research Laboratory AS	27
		1.5.4.19 SIVA SF	27
		1.5.4.20 Statnett SF	27

	Side		Side
1.5.4.21 Statskog SF	27	2.6 Om selskapene i statens direkte eierskap	43
1.5.4.22 Uninett AS	28	2.6.1 Kategori 1 – Selskaper med forretningsmessige mål	43
1.5.4.23 Universitetssenteret på Svalbard AS (UNIS)	28	2.6.2 Kategori 2 – Selskaper med forretningsmessige mål og nasjonal forankring av hovedkontorfunksjoner	47
1.5.4.24 AS Vinmonopolet	28	2.6.3 Kategori 3 – Selskaper med forretningsmessige mål og andre spesifikt definerte mål	50
1.5.4.25 Regionale helseforetak	28	2.6.4 Kategori 4 – Selskaper med sektorpolitiske mål	52
1.6 Økonomiske og administrative konsekvenser	29	3. Forslag fra mindretall	61
2. Komiteens merknader	29	4. Komiteens tilråding	62
2.1 Innledning	29		
2.2 Omfang og utvikling av statens direkte eierskap	31		
2.3 Statens eierskapsforvaltning	33		
2.4 Regjeringens eierskapspolitikk	34		
2.5 Hva bør staten eie?	35		
2.5.1 Eierskapsutøvelsen	38		

Innst. 392 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Meld. St. 13 (2010–2011)

Innstilling fra næringskomiteen om aktivt eierskap – norsk statlig eierskap i en global økonomi

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

Staten spiller en viktig rolle i utviklingen av norsk næringsliv. Samspeilet mellom et konkurranse-dyktig og nyskapende næringsliv og en aktivt med-virkende stat er et sentralt kjennetegn ved den norske samfunnsmodellen. Et omfattende statlig eierskap er et viktig bidrag til den gode næringsutviklingen i Norge. Det statlige eierskapet skal forvaltes på en aktiv og profesjonell måte, der langsiktighet, forutsigbarhet og samfunnsansvar er kjennetegn i en strategi for økt verdiskaping, industriell utvikling og trygge arbeidsplasser i Norge og internasjonalt.

Som eier forvalter staten store verdier på vegne av fellesskapet. Verdien av statens eierskap i selskapene som omtales i meldingen, anslås til om lag 600 mrd. kroner ved utgangen av 2010. De statseide selskapene som er børsnotert, var verdsatt til om lag 500 mrd. kroner. Det tilsvarer om lag en tredjedel av verdiene på Oslo Børs.

Det er fire år siden regjeringen lanserte St.meld. nr. 13 (2006–2007) Et aktivt og langsiktig eierskap. I denne meldingen videreføres de viktigste hovedtrekkene fra den foregående meldingen. Statens prinsipper for god eierstyring ligger fast, med ansvarsdelingen mellom styre og eier som et bærende element.

Regjeringen vil fortsatt uttrykke klare mål med eierskapet i det enkelte selskap for å skape forutsigbarhet i eierskapsstyringen – overfor selskapene og

andre aksjonærer. Samtidig har det skjedd endringer i løpet av de siste årene som krever oppdateringer i den statlige eierskapspolitikken. Internasjonalisering, tøffere konkurranse og tydeligere forventninger til samfunnsansvar stiller krav til en ytterligere profesjonalisering av eierskapsutøvelsen. Den statlige eierskapsforvaltningen vil derfor bli styrket. Regjeringen mener at staten fortsatt skal være en vesentlig eier i viktige norske selskaper og vil opprettholde det statlige eierskapet på om lag samme nivå som i dag. Staten skal fortsette å bidra til en god og stabil utvikling av norsk næringsliv.

Meldingen belyser samtidig behovet for mer fleksibilitet i det statlige eierskapet. Eierskapet må reflektere selskapets utvikling og hvilke eiermessige ressurser det er behov for. Eierskapet må også vurderes i lys av om statlig eierskap er et egnet virkemiddel for å nå relevante samfunnsoppgaver.

Lederlønninger i selskapene med statlig eierandel har samlet sett ikke utviklet seg i tråd med regjeringens mål om moderasjon. Meldingen innebærer derfor krav om økt innsyn i lønnsfastsettelsen i de heleide selskapene gjennom rapporteringskrav og krav til foreleggelse for generalforsamlingen, slik det i dag gjøres for allmennaksjeselskapene. I tillegg innføres innstramminger knyttet til hvilke pensjonsytelser selskapene bør ha i sine avtaler med topplederne.

1.2 Omfang og utvikling av statens direkte eierskap

Tabellen under gir en oversikt over selskapene som er omtalt i meldingen. Dette er i hovedsak alle de forretningsmessige selskapene, samt de største selskapene med sektorpolitiske mål. Utvalget er det samme som det som årlig omtales i Statens eierberetning.

Selskapene omtalt i meldingen

Fiskeri- og kystdepartementet	Eierandel	Nærings- og handelsdepartementet	Eierandel
Eksportutvalget for fisk AS	100 %	Aker Holding AS	30 %
Nofima AS	56,8 %	Argentum Fondsinvesteringer AS	100 %
		Bjørnøen AS	100 %
Helse- og omsorgsdepartementet	Eierandel	Cermaq ASA	43,5 %
AS Vinmonopolet	100 %	DnB NOR ASA	34 %
Helse Midt-Norge RHF	100 %	Eksportfinans ASA	15 %
Helse Nord RHF	100 %	Electronic Chart Centre AS	100 %
Helse Vest RHF	100 %	Entra Eiendom AS	100 %
Helse Sør-Øst RHF	100 %	Flytoget AS	100 %
Kompetansesenter for IT i helse- og sosial- sektoren AS ¹⁾ (KITH AS)	70 %	Innovasjon Norge	51 %
Norsk Helsenet SF	100 %	Kings Bay AS	100 %
		Kongsberg Gruppen ASA	50 %
Kommunal- og regionaldepartementet	Eierandel	Mesta AS	100 %
Kommunalbanken AS	100 %	Nammo AS	50 %
		Norsk Hydro ASA	34,3 %
Kulturdepartementet	Eierandel	Norsk Eiendomsinformasjon AS	100 %
Norsk Rikskringkasting AS	100 %	SAS AB	14,3 %
Norsk Tipping AS	100 %	Secora AS	100 %
		SIVA SF	100 %
Kunnskapsdepartementet	Eierandel	Statkraft SF	100 %
Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS	100 %	Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	99,9 %
Simula Research Laboratory AS	100 %	Telenor ASA	54 %
Uninett AS	100 %	Yara International ASA	36,2 %
Universitetssenteret på Svalbard (UNIS)	100 %		
		Olje- og energidepartementet	Eierandel
Landbruks- og matdepartementet	Eierandel	Gassco AS	100 %
Statskog SF	100 %	Gassnova SF	100 %
Veterinærmedisinsk Oppdragssenter AS	39,9 %	Petoro AS	100 %
		Enova SF	100 %
Samferdselsdepartementet	Eierandel	Statnett SF	100 %
Avinor AS	100 %	Statoil ASA	67 %
Baneservice AS	100 %		
NSB AS	100 %	Utenriksdepartementet	Eierandel
Posten Norge AS	100 %	Norfund	100 %

1) KITH AS er også eid 10,5 pst. av Arbeidsdepartementet

1.2.1 Omfang

Staten har investeringer i selskaper i Norge og utlandet også ut over det direkte eierskapet som denne meldingen omfatter. De vesentligste institusjonene og forvaltningsmiljøene for statens formuesplassering i selskaper er Norges Bank (Statens pensjonsfond utland (SPU)), Folketrygdfondet (Statens

pensjonsfond Norge (SPN)) og Statens obligasjonsfond) og det direkte statlige eierskapet som forvaltes av de ulike departementene. Politikken som omtales i meldingen, gjelder kun det direkte statlige eierskapet.

Eierskapet gjennom Statens pensjonsfond utland og Statens pensjonsfond Norge utgjør til sammen

nær 85 pst. av statens eierskap i selskaper, mens det direkte eierskapet som forvaltes av departementene, utgjør resten.

Begrunnelsen for statens investeringer gjennom Statens pensjonsfond utland og Norge (SPU og SPN), og det direkte eierskapet som forvaltes av departementene, er vesentlig forskjellig. Statens investeringer gjennom SPU er finansielle investeringer som forvaltes av Norges Bank som et ledd i forvaltningen av Norges petroleumsformue. Disse investeringene er begrenset til utenlandske selskaper og kan ikke overstige 10 pst. eierandel i et selskap. Investeringer gjennom SPN er også finansielt motivert og forvaltes av Folketrygdfondet. SPN er underlagt restriksjoner om kun å investere i Norden og kan ikke ha eierandeler større enn 15 pst. i noe selskap i Norge og større enn 5 pst. i noe selskap i Norden.

Statens direkte eierskap som forvaltes av departementene, er i hovedsak større strategiske eierposisjoner i norske selskaper. Disse forvaltes ut fra et strategisk og industrielt perspektiv i kommersielle selskaper og ut fra sektorpolitiske mål for andre selskaper.

Det foreligger ikke oppdaterte tall på den totale verdiskapingen i norsk næringsliv fordelt på eierskap. Tall for eierandeler på Oslo Børs viser i perioden 2003 til 2010 en forskyvning fra offentlig eierskap til utenlandsk eie. Offentlige eiere og foretak har i perioden fra utgangen av 2003 til utgangen av 2010 redusert sin eierandel på børsen fra 42 pst. til 35 pst. mens andelen for utenlandske eiere har økt fra 28 pst til 35 pst. Øvrige eiergrupper har samlet holdt seg rundt 30 pst.

For å tydeliggjøre hva som er målene med statens eierskap i det enkelte selskap, plasserte regjeringen i eierskapsmeldingen fra 2006 alle selskapene i fire ulike kategorier som videreføres her:

1. Selskaper med forretningsmessige mål
2. Selskaper med forretningsmessige mål og nasjonal forankring av hovedkontor
3. Selskaper med forretningsmessige mål og andre spesifikt definerte mål
4. Selskaper med sektorpolitiske mål

FORVALTNINGEN AV SELSKAPENE MED FORRETNINGSMESSIGE MÅL (KATEGORI 1–3)

Eierforvaltningen av selskapene i kategori 1–3 har som ett av hovedformålene å maksimere verdien av statens aksjer og å bidra til en god industriell utvikling av selskapene. I tillegg har det statlige eierskapet i noen av disse selskapene andre hovedmål, som eksempelvis nasjonal forankring av hovedkontor eller andre spesifikt definerte mål.

Forvaltningen av selskapene hvor ett av hovedmålene med det statlige eierskapet er forretningsmes-

sig drift, skal i utgangspunktet forvaltes av eierskapsavdelingen i Nærings- og handelsdepartementet. Ved utgangen av 2010 forvaltet Nærings- og handelsdepartementet ved eierskapsavdelingen statens eierinteresser i totalt 21 selskaper.

Forvaltningen av selskapene med sektorpolitiske mål (kategori 4)

De sektorpolitiske selskapene er selskaper med statlig eierandel som har sektorpolitiske og samfunnsmessige mål, og hvor hovedmålene med statens eierskap ikke er forretningsmessige. Bedriftsøkonomiske resultater og effektiv ressursinnsats står likevel sentralt i disse selskapene. Bedriftsøkonomiske resultater må avveies mot sektorpolitiske mål. Disse selskapene forvaltes av de enkelte departementene som har ansvaret for sektorpolitikken på de ulike områdene.

Størrelsesmessig er det de regionale helseforetakene som dominerer blant de ikke-kommersielle virksomhetene. Helseforetakene sysselsetter rundt 110 000 mennesker og har inntekter for over 100 mrd. kroner i året.

1.2.2 Avkastning og verdiutvikling i statens portefølje siden forrige eierskapsmelding

Verdien av statens eierandeler på Oslo Børs direkte forvaltet av departementene var ved utgangen av 2010 på 504 mrd. kroner, mot 428 mrd. kroner ved utgangen av 2005. Staten har i samme periode mottatt 98,5 mrd. kroner i utbytte fra de børsnoterte selskapene, samt nettoinvestert 15,8 mrd. kroner i form av kjøp/salg av aksjer, kapitalinnskudd og/eller oppgjør for slettede aksjer på statens hånd. Samlet sett gir dette en avkastning på statens samlede portefølje på 37,2 pst., tilsvarende en gjennomsnittlig årlig avkastning på 6,5 pst. Avkastningen på statens portefølje har dermed vært høyere enn på hovedindeksen på Oslo Børs, som i samme periode steg med 32,2 pst., tilsvarende en gjennomsnittlig årlig avkastning på 5,7 pst.

Tabell 2.3 i meldingen viser et utvalg av øvrige selskaper med kommersielt formål og noen av de største selskapene med sektorpolitiske mål. Dette er selskaper som ikke verdsettes i kapitalmarkedet og hvor anslagene for selskapenes verdi for enkelthets skyld anslås med selskapenes bokførte egenkapital fratrukket minoritetsinteresser.

Statens samlede verdier i disse selskapene utgjorde 87,2 mrd. kroner per 30. juni 2010, mot 60,7 mrd. kroner per 31. desember 2005. Staten har i samme periode mottatt 36,3 mrd. kroner i utbytte fra disse selskapene, samt nettoinvestert 7,4 mrd. kroner i form av kjøp/salg av aksjer, kapitalinnskudd og/eller oppgjør for slettede aksjer. Samlet gir dette en avkastning på 91,3 pst. basert på regnskapsmessige

størrelser, tilsvarende en gjennomsnittlig årlig avkastning på 13,9 pst.

1.2.3 Utviklingstrekk i næringslivet og innenfor eierskapsutøvelse

Omtalen i meldingen er særlig knyttet til eierskapet i de forretningsmessige selskapene. For selskaper som i hovedsak har sektorpolitiske mål, er det nedsatt en interdepartemental arbeidsgruppe som ser nærmere på styringsformer overfor disse selskapene. Dette arbeidet er forventet ferdigstilt i 2011.

Konsulentselskapet McKinsey & Co har på oppdrag fra Nærings- og handelsdepartementet utarbeidet en rapport om generelle trekk når det gjelder den internasjonale utviklingen innenfor eierskapsutøvelse både for statlige og private aktører, som et utgangspunkt for å videreutvikle statens eieroppfølging.

Rapporten peker på sentrale, globale utviklingstrekk:

- Raskere utviklingstakt i næringslivet, i form av teknologisk utvikling og internasjonalisering, gjør det mer krevende for både eiere og styrer å bidra til verdiskaping for sitt selskap. Det blir i økende grad viktig for en eier å ha et dynamisk perspektiv på verdiutviklingen i hvert enkelt selskap. Eiere må definere hvordan de ønsker å skape verdi i sin eierrolle. Dette krever en betydelig ressursinnsats, blant annet for å sikre tilstrekkelig kunnskap om hvert enkelt selskap i porteføljen og det markedet det opererer i.
- En viktig implikasjon for en statlig eier med betydelige eierandeler er, i tillegg til å utvikle en egen strategisk analyse for hvert selskap og å bruke denne i dialogen med selskapet, å sikre kompetente og velfungerende styrer gjennom en profesjonell prosess for evaluering og valg.
- Selskaper med ledelse eller eiere som markedet ikke mener oppfyller kravene til god eierstyring og selskapsledelse, straffes i markedet og får sine verdier redusert. Av hensyn til legitimiteten for det statlige eierskapet er det av avgjørende betydning at det statlige eierskapet oppfyller allment aksepterte krav til god eierstyring og at eierskapet er organisert på en måte som tydelig skiller eierrollen fra statens øvrige roller overfor selskapene den eier. Det må videre være full åpenhet rundt målene med det statlige eierskap.

Hvert av disse punktene utdypes i meldingen. I tillegg diskuteres hvordan ulike eiertyper søker å bidra til best mulig utvikling i sine selskaper. Fremstillingen bygger på McKinseys rapport.

McKinsey peker blant annet på at eierne må forvente å måtte ta stilling til større strategiskift og

investeringer oftere enn før. Også langsiktige eiere bør ha en strategi for hva man ønsker med sitt eierskap i hvert enkelt selskap. Egne perspektiver på selskapets utvikling er nødvendig selv om man som eier ikke ønsker å være aktiv i forhold til selskapenes industrielle og strategiske utvikling. Uten slike perspektiver er det vanskelig å ta stilling til viktige eier spørsmål – som for eksempel oppkjøp og emisjoner – på en rask og samtidig forsvarlig måte. Gitt kompleksiteten i beslutninger og tempoet i omstilling blir eierne på tross av dette stadig mer avhengige av å kunne støtte seg på et kompetent og uavhengig styre.

Det synes å være en utvikling mot en polarisering hvor eiere enten blir helt passive overfor et stort antall selskaper i en bredt diversifisert portefølje («eierløse» bedrifter) eller meget aktive overfor et begrenset antall bedrifter hvor de har større eierandeler (f.eks. Private Equity). Som en eier med betydelige eierandeler bør staten ifølge McKinsey derfor utvikle egne perspektiv på selskapene den har investert i. Slike perspektiver bør ligge til grunn for vurderinger av egnet styresammensetning og for når og hvordan man som eier velger å utfordre selskapenes ledelse. Når staten lykkes i sitt aktive eierskap, kan det utgjøre et fortrinn sammenlignet med selskaper som kun har institusjonelle, passive eiere.

Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES) utarbeidet i 2004 «Norsk anbefaling om eierstyring og selskapsledelse», som senere har blitt oppdatert ved flere anledninger. Staten har utviklet og publisert egne prinsipper for sin eierskapsutøvelse, men har også støttet NUES-anbefalingen. Dersom staten ikke oppfattes som en eier som følger regler for god eierstyring og selskapsledelse, kan det ikke bare føre til at verdiene i selskapene staten eier blir skadelidende, men – gitt statens størrelse i det norske aksjemarkedet – kan tilliten til det norske aksjemarkedet svekkes med resulterende verdifall for markedet som helhet.

McKinsey viser til at staten som eier ville kunne hente mye fra enkelte strategier som benyttes av dyktige institusjonelle investorer eller langsiktige strategiske investorer for å utvikle sin eierforvaltning. Likevel er det viktig å være tydelig på styrets rolle og ansvar, og at statsråd og departement ikke er ansvarlig for forretningsmessige avgjørelser tatt av styret.

1.3 Statens eierskapsforvaltning

1.3.1 Statens ulike roller

Det er viktig med en bevisst holdning til ulikhetene i statens roller som politikktutformer, markedsregulator, myndighetsutøver og rollen staten har som eier. Staten må være tydelig på hvilken rolle den har, og at det er ulike muligheter og begrensninger i de forskjellige rollene. Regjeringen mener at skillene er viktige for å sikre legitimitet til disse rollene og for å

skape tillit til staten som eier. Sentralisering av den delen av eierskapsforvaltningen hvor formålet med det statlige eierskapet i hovedsak er forretningsmessig, sammen med åpenhet i forvaltningen, har bidratt til å redusere rollekonfliktene, samt rendyrke, effektivisere og profesjonalisere eierskapsforvaltningen. Størstedelen av statens forretningsmessige eierskap forvaltes i dag av Nærings- og handelsdepartementet. Det finnes viktige unntak, som for eksempel Statoil ASA og Posten Norge AS, som av særskilte grunner forvaltes av sektordepartementene.

I selskapene med forretningsmessige mål utøver staten sin eierrolle gjennom generalforsamlingen, med respekt for den rolledelingen mellom eier, styre og daglig ledelse som selskapslovgivningen bygger på. De sentrale prinsippene for statens eierstyring er beskrevet i kapittel 5.4.7 i meldingen.

For en rekke av de selskapene hvor staten er eier, er imidlertid sektorpolitiske mål viktig. I slike tilfeller kan det være mer krevende å skille rollen som politisk sektoransvarlig fra eierrollen. Beslutning om å legge disse virksomhetene i egne juridiske enheter utenfor forvaltningen, tilsier likevel at prinsippene for eierstyring også skal ligge til grunn for eierforvaltningen her.

1.3.2 *Rammer for statens eierskapsutøvelse*

Grunnloven § 3 fastslår at den utøvende makt er hos Kongen, som i praksis innebærer regjeringen. Stortinget kan likevel gi generelle retningslinjer og instruere regjeringen i enkeltsaker, i form av plenarvedtak eller lovvedtak.

Det statlige eierskapet reguleres også av Grunnloven § 19. Det er således regjeringen som forvalter statens aksjer og eierskap i statsforetak og særlovsselskap mv. Bestemmelsen gir Stortinget en uttrykkelig hjemmel til å instruere regjeringen i saker som angår det statlige eierskapet.

I henhold til Grunnloven § 12 tredje ledd er forvaltningen av eierskapet delegert til det departement selskapet hører inn under. Statsrådets forvaltning av eierskapet utøves under konstitusjonelt og parlamentarisk ansvar.

Stortingets bevilgningsmyndighet innebærer at det må innhentes samtykke fra Stortinget ved endringer av statens eierandeler i et selskap og vedtak om kapitalforhøyelse. Imidlertid må det i statsaksjeselskaper innhentes samtykke fra Stortinget for beslutninger som i vesentlig grad vil endre statens engasjement eller virksomhetens karakter. I deleide selskaper vurderes av og til saker som må bringes frem for generalforsamlingen. Avhengig av statens eierandel i selskapet vil det kunne være nødvendig å legge frem også slike saker for Stortinget, jf. Innst. S. nr. 277 (1976–1977).

Riksrevisjonen fører kontroll med statsrådets (departementets) forvaltning av det statlige eierskapet, og rapporterer til Stortinget om denne.

Det rettslige grunnlaget for statsrådets eiermyndighet i et aksjeselskap er aksjeloven § 5-1. Tilsvarende bestemmelse gjelder for allmennaksjeselskapene, statsforetakene og for de sentrale særlovsselskapene. Hva angår statsforetakene er «generalforsamlingen» byttet ut med «foretaksmøtet», men realiteten er den samme.

Reglene om protokollasjon og varsling av Riksrevisjonen gir grunnlag for konstitusjonell kontroll med forvaltningen av statens eierskap.

Bestemmelsen i aksjeloven/allmennaksjeloven § 5-1 innebærer at statsråden gjennom generalforsamlingen står i et overordningsforhold til styret i statsaksjeselskaper, og kan gi instruksjoner som styret har plikt til å følge. Staten har tradisjonelt vært varsom med å instruere selskapene i enkeltsaker. I henhold til aksjeloven/allmennaksjeloven § 6-12 og tilsvarende bestemmelser i de andre selskapslovene hører forvaltningen av selskapet under styret og daglig leder, dvs. selskapets ledelse. Innenfor de generelle og spesielle rammer som Stortinget fastsetter for virksomheten, ivaretar staten som eier sine interesser gjennom generalforsamling/foretaksmøte.

Ut over rammene som følger av Grunnloven, den generelle forvaltningsretten og selskapslovgivningen, er det i hovedsak konkurranseretten og børs- og verdipapirretten som stiller krav til eierskapsutøvelsen. Andre sentrale rettslige rammer følger av EØS-regelverket.

Styring av et statsforetak, aksjeselskap og særlovsselskap skiller seg fra styring av organer innenfor det statlige forvaltningssystemet. Gjennom å organisere virksomheter som selvstendige rettssubjekter fraskriver staten seg i utgangspunktet muligheten til direkte å påvirke den løpende driften. Gjennom deltakelse i nominasjonsprosesser og valg til styrende organer, fastlegging av selskapets formål og øvrige vedtekter, og gjennom å trekke opp rammer for virksomheten på generalforsamlingen kan staten som eier likevel øve innflytelse på selskapets virksomhet. Innflytelsen vil avhenge av størrelsen på statens eierandel.

I meldingen er omtalt hva en eier oppnår av innflytelse i et selskap med noen aktuelle eierandeler, og hvordan dette påvirker eierstyringen.

1.3.3 *Eierstyringsprinsipper*

Staten er en betydelig eier i Norge, og selskaper med statlige eierandeler utgjør en betydelig del av det norske kapitalmarkedet og norsk verdiskaping. Måten staten som eier opptrer på kan dermed ha stor betydning for offentlighetens og investorers tillit til det norske kapitalmarkedet. Norsk utvalg for eiersty-

ring og selskapsledelse (NUES) la 21. oktober 2010 fram en revidert versjon av Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse. Staten forventer som eier at de børsnoterte selskapene med statlig eierandel benytter prinsippene nedfelt i NUES.

1.3.4 Kontakten med selskapene

Regelmessige kontaktmøter med selskapets ledelse er en sentral del av oppfølgingen i de fleste eierdepartementene. Nærings- og handelsdepartementet avholder kvartalsvise møter med selskapets ledelse, på linje med hva som er vanlig mellom børsnoterte selskap og større investorer. Møtene håndteres innenfor rammene som er gitt i selskaps- og verdipapirlovgivningen.

Saker som krever tilslutning fra eierne, må tas opp på generalforsamlingen og få sin avgjørelse gjennom aksjonærdemokratiet på ordinær måte. Under spesielle omstendigheter hvor det er påkrevd at staten medvirker for å kunne gjennomføre transaksjoner som for eksempel fisjon, fusjon og lignende saker vil det imidlertid tidvis være nødvendig å gi departementet innsideinformasjon. Staten er i slike tilfeller underlagt de alminnelige reglene i verdipapirlovgivningen.

Regjeringen uttrykte i St.meld. nr. 13 (2006–2007) Et aktivt og langsiktig eierskap, noen generelle forventninger til selskapenes arbeid med samfunnsansvar, samt forventninger på ni konkrete områder omtalt som tverrgående hensyn. Statens holdning til samfunnsansvar i selskaper der staten er eier, er uttrykt som forventninger og ikke som absolutte krav. Staten har ikke benyttet selskapenes generalforsamling eller foretaksmøte som arena for å behandle samfunnsansvarssaker. Nærings- og handelsdepartementet har etablert en praksis hvor det i tillegg til diskusjon om slike tema i de ordinære kvartalsmøtene også arrangeres et eget årlig møte konsentrert om oppfølging av samfunnsansvar.

Eierdepartementene følger opp statens retningslinjer for lederlønn i forbindelse med forberedelser og gjennomføring av de årlige generalforsamlingene og foretaksmøtene i selskaper med statlig eierskap.

1.4 Regjeringens eierskapspolitikk

Samtidig som regjeringen i meldingen varsler en større fleksibilitet i statens eierskap, er regjeringen også tydelig på at omfanget av det samlede statlige eierskapet skal opprettholdes om lag på dagens nivå. Det betyr ikke at staten må eie det samme som i dag i hvert enkelt selskap. Likevel er det noen selskaper hvor regjeringen mener det er særlig viktig at eierskapet ikke endres.

Kravene til selskapers samfunnsansvar har utviklet seg både i Norge og internasjonalt de siste årene. En statlig eier med tydelige forventninger på dette

området vil bidra til å ytterligere profesjonalisere et slikt arbeid.

Moderasjon i lederes lønnsvilkår var et av målene i forrige eierskapsmelding. Samlet sett har ikke utviklingen i lederlønningene innfridd forventningene om moderasjon. Regjeringen strammer derfor inn retningslinjene for lederlønn ved å pålegge de heleide selskapene å gi økt innsyn i lønnsfastsettelsen, gjennom økte krav til rapportering og foreleggelse for generalforsamlingen. I tillegg forventes det at selskapene strammer inn på hvilke pensjonsytelser selskapene bør ha i sine avtaler med topplederne.

Statens eierskapspolitikk vil i størst mulig grad samordnes med regjeringens øvrige politikk. Det må imidlertid ikke kunne herske tvil om hvilken rolle staten til enhver tid opptre i. Staten vil derfor være tilbakeholden med å bruke eierstyringsvirkemidler der den kan oppnå det samme gjennom andre virkemidler.

Den statlige eierskapsutøvelsen vil bli videreutviklet og ytterligere profesjonalisert. Det vil medføre en styrking av eierskapsforvaltningen samt et forsterket samarbeid mellom eiermiljøene i de ulike departementene. Et ledd i dette vil være å styrke Nærings- og handelsdepartementets rolle som et kompetanse- og ressursmiljø for den statlige eierskapsutøvelsen.

1.4.1 Hvorfor staten bør eie – mål med statens eierskap

Regjeringen har i meldingen noen overordnede hovedbegrunnelser for at staten skal være en betydelig direkte eier i selskaper, i tillegg til å bidra til langsiktig verdiskaping.

Regjeringen vil gjennom det statlige eierskapet bidra til at norske bedrifter, teknologi, og virksomheter beholdes og videreutvikles i Norge.

Med en eierandel på minst en tredel kan staten som eier sikre at et selskap beholder sitt hovedkontor, og dermed viktige hovedkontorfunksjoner, i Norge. Regjeringen mener at statlig eierskap på denne måten bidrar til et større innslag av langsiktighet og nasjonal forankring av eierskapet i noen av de store norske industrikonsernene. Beslutninger med konsekvenser for selskapets forretningsmessige utvikling fattes som regel ved hovedkontoret og i selskapets styre og bedriftsforsamling. Norsk hovedkontor i selskaper av strategisk betydning kan bidra til å sikre og utvikle spesialisert industriell, teknologisk og finansiell kompetanse. Hovedkontoret er også en arena for å utvikle og trene ledere som senere går ut i øvrige deler av norsk næringsliv. Regjeringen mener at spillet mellom hovedkontormiljø og ulike nasjonale institusjoner har betydning for næringslivsutviklingen innenfor enkelte sektorer i Norge og bidrar til å styrke regionale næringsmiljøer.

På enkelte områder er ulike offentlige virkemidler ikke tilstrekkelig for å sikre råderetten over og inntektene fra landets store naturressurser, spesielt innenfor energi. Regjeringen mener det i disse tilfellene er nødvendig med statlig eierskap. Målet om at inntektene fra naturressursene skal komme hele befolkningen til gode ivaretas bl.a. gjennom skattesystemet. Statens eierskap i energiselskapene er likevel viktig i regjeringens politikk for at inntektene fra naturressursene skal komme fellesskapet til gode i størst mulig grad. I tillegg gir statlig eierskap i denne typen selskaper god mulighet for kontroll av rammene for selskapenes virksomhet gjennom fastsettelse av formålsparagraf og andre vedtekter.

Regjeringen mener at enkelte oppgaver er så grunnleggende viktige å ivareta at disse bør utføres av offentlige organer eller selskaper som ikke styres av kommersielle interesser. Dette omfatter blant annet sektorpolitiske oppgaver knyttet til helsesektoren, samferdselssektoren og annen samfunnskritisk infrastruktur.

MÅLENE MED EIERSKAPET I DET ENKELTE SELSKAP – KATEGORISERING AV SELSKAPENE I DET DIREKTE EIERSKAPET

Med bakgrunn i de overordnede begrunnelsene for det direkte statlige eierskapet og et ønske om å tydeliggjøre eierskapet, klargjorde regjeringen målene med det statlige eierskapet eksplisitt for første gang i St.meld. nr. 13 (2006–2007) Et aktivt og langsiktig eierskap. Selskapene ble delt inn i fire kategorier ut fra statens mål med eierskapet i det enkelte selskap. Regjeringen mener at det har vært nyttig å synliggjøre at staten har forskjellige mål med eierskapet på denne måten, og vil videreføre denne praksisen.

Statens særlige mål med eierskapet i det enkelte selskap fremgår av selskapsomtalen i meldingen. Disse målene vil også være relevante faktorer dersom regjeringen på et senere tidspunkt vurderer størrelsen på statens eierandel i selskapet.

Regjeringen har valgt å endre kategoriplassering av to selskaper. Dette gjelder Cermaq ASA (fra kategori 2 til 1) og Veterinærmedisinsk Oppdragssenter AS (fra kategori 3 til 1). Norsk Eiendomsinformasjon AS skal videreføres i kategori 4, men vil bli flyttet til kategori 1 når overgangsordningen for å sikre drift, vedlikehold og systemutvikling av grunnboken blir avviklet.

De fire kategoriene som ligger til grunn for statens eierengasjement i de ulike virksomhetene er:

Kategori 1 – Selskaper med forretningsmessige mål

For selskapene i denne kategorien er målet med det statlige eierskapet bedriftsøkonomisk lønnsomhet, høy verdiskaping og størst mulig avkastning

over tid. Dette innebærer blant annet at selskapene ikke gis pålegg som svekker selskapenes langsiktige verdiskaping og konkurransekraft.

For enkelte av selskapene i kategori 1 kan det være aktuelt med endringer i statens eierandel dersom det kan bidra til at selskapet får en bedre industriell og kommersiell utvikling og at statens verdier ivaretas på en god måte

Kategori 2 – Selskaper med forretningsmessige mål og nasjonal forankring av hovedkontorfunksjoner

Statens eierskap i denne selskapskategorien er forretningsmessig motivert, men med den tilleggsdimensjon at det sikrer en norsk forankring av selskaps hovedkontor og tilhørende hovedkontorfunksjoner som for eksempel forskning, innovasjon og teknologiutvikling. Operasjonalisering av eierstyring og selskapsledelse for disse selskapene vil være den samme som i kategori 1. Tilleggsdimensjonen om at selskapene skal ha hovedkontorfunksjoner i Norge sikres ved en eierandel på over en tredel.

Statens eierandeler i selskapene i kategori 2 skal ligge fast, med mindre det i spesielle situasjoner vurderes som hensiktsmessig å endre på eierandelen.

Kategori 3 – Selskaper med forretningsmessige mål og andre spesifikt definerte mål

Kjennetegnet ved kategori 3 er at det foreligger mål ut over bedriftsøkonomisk lønnsomhet som skal ivaretas gjennom eierskapet i et selskap. Målet med eierskapet er å sikre kontroll med at det fortsatt foregår produksjon av varer og tjenester av betydning for nasjonal sikkerhet eller for å ivareta nasjonal suverenitet. Det samme kan være å sikre nasjonalt eierskap til naturressurser og ønsker om å korrigere svikt i kapitalmarkedene ved å bidra til konkurranse, kapital m.m. Selskapene i kategori 3 skal normalt ikke skille seg fra de forretningsmessige selskapene i kategori 1 og 2 med hensyn til utøvelse av god eierstyring og selskapsledelse.

Statens eierandeler i selskapene i kategori 3 skal normalt ligge fast. Det kan likevel i spesielle situasjoner vurderes som hensiktsmessig å endre eierandelen.

Kategori 4 – Selskaper med sektorpolitiske mål

Statens eierskap i selskapene i denne kategorien har hovedsakelig sektorpolitiske formål. Kvalitative eller kvantitative mål for slike selskaper bør tilpasses formålet med eierskapet i det enkelte selskap. Dette krever avveininger og vurderinger som må gjøres av de ansvarlige politiske myndigheter

Statens eierandeler i selskapene i kategori 4 skal ligge fast, med mindre det i helt spesielle situasjoner

vurderes som hensiktsmessig å endre på eierandelen. I praksis vil slike situasjoner oppstå svært sjelden.

1.4.2 *Hva staten bør eie*

Regjeringen mener at det er et økende behov for staten som eier å kunne utøve fleksibilitet i eierskapet for å kunne møte endringer og situasjoner som krever handling. Det kun er aktuelt med økt fleksibilitet i denne forstand i selskap med forretningsmessige mål. Regjeringen vil ikke gå inn for endringer i sitt eierskap i selskaper med sektorpolitiske mål. Disse selskapene skal fortsatt være heleide. Regjeringen vil videre opprettholde eierandelene i viktige selskaper som bl.a. Telenor ASA, Norsk Hydro ASA, DnB NOR ASA og Statoil ASA, samt videreføre at Statkraft SF, Statnett SF og Statskog SF skal være heleid av staten. Samtidig fremmer regjeringen forslag om at Nærings- og handelsdepartementet får fullmakt til å delta i eventuelle egenkapitalutvidelser dersom dette blir foreslått i Yara International ASA og Kongsberg Gruppen ASA for å kunne opprettholde statens eierandeler.

Regjeringen foreslår videre at den statlige eierandelen i enkelte selskaper med forretningsmessige mål kan reduseres dersom dette er fornuftig for å fremme en god industriell utvikling for selskapet og begrunnelsen for statlig eierskap ikke lenger er tilstede. Samtidig foreslås å øke statens kapitaltilførsel til næringsvirksomhet på andre områder. Regjeringen har særlig vurdert behovet for fullmakter til å opprettholde statens eierandeler i enkelte selskaper i forbindelse med eventuelle egenkapitalutvidelser i disse.

Regjeringen legger ikke opp til en endring av statens politikk knyttet til fullmakter til styrene i statlig eide bedrifter, og vil ikke stemme for forslag på generalforsamlingen i statlig eide selskap som gir styrene fullmakt til kapitalendringer som tradisjonelt tilhører generalforsamlingen.

Regjeringen vil fortsatt kunne støtte at staten medvirker til tilbakekjøpsprogrammer under forutsetning av at statens eierandel i selskapet ikke endres som følge av tilbakekjøp.

Stortinget har selv ved behandlingen av Dokument nr. 7 (1972–1973) i Innst. S. nr. 277 (1976–1977) lagt til grunn at Stortinget har den reelle avgjørelsen når det gjelder beslutninger som i vesentlig grad vil endre statens engasjement i selskaper hvor staten er eneksjonær. Det er lagt til grunn at praksisen beskrevet i Innst. S. nr. 277 (1976–1977) også gjelder for deleide selskaper. I dag må regjeringen fremme aktuelle, konkrete forslag om transaksjoner for Stortinget som egne saker.

Regjeringen mener at staten som eier bør legge til rette for en rask og mest mulig effektiv behandling av eiersaker. Det er imidlertid etter regjeringens syn

ikke nødvendig å gå bort fra prinsippet om at større aksjonærsaker skal underlegges behandling på generalforsamlinger, eller endre den etablerte fullmaktsstrukturen mellom regjering og Storting i eierskapsaker. Innenfor disse rammene er det imidlertid regjeringens syn at den, i tillegg til fullmakter om å medvirke i industrielle omstruktureringer i enkelte selskaper, også kan få fullmakt fra Stortinget til å delta ved emisjoner på visse vilkår.

Enkelte selskaper hvor staten er eier, kan stå i situasjoner hvor eiere med en annen industriell og kommersiell bakgrunn bedre enn staten kan bidra til at selskapene utvikler seg. Regjeringen mener at det vil være hensiktsmessig å be om fullmakter fra Stortinget til å endre statens eierskap i utvalgte selskaper. Regjeringen fremmer derfor samtidig med denne meldingen en egen proposisjon der den ber om slike fullmakter for salg av aksjer i SAS AB og Secora AS.

Regjeringen ser det som naturlig at etablering av nytt statlig eierskap i fremtiden normalt skjer på kommersielt grunnlag, gjerne sammen med private investorer. Dersom det vurderes annet type eierskap må utgangspunktet være at slikt skjer ut fra hensyn til samfunnsøkonomisk lønnsomhet eller nærmere spesifiserte mål.

Gjennom Investinor AS og Argentum Fondsinvesteringer AS er det etablert strukturer for henholdsvis direkte og indirekte statlig eierskap i bedrifter i tidlig fase. I tillegg kommer de statlig støttede såkornfondene. Disse selskapene skal bidra til fremvekst av nytt næringsliv og er sentrale virkemidler i regjeringens innovasjonspolitik.

Statens direkte eierskapsforvaltning er ikke strukturert for å kunne arbeide jevnlig med oppkjøp av eierandeler i nye selskaper av særlig næringspolitisk betydning. Dette ivaretas av andre statlige forvaltere som eksempelvis Investinor. Dette utelukker imidlertid ikke at staten gjennom det direkte eierskapet kan gjøre eventuelle oppkjøp i nye selskaper i enkelttilfeller.

Regjeringen vil legge frem forslag om å etablere nye landsdekkende såkornfond. For nye såkornfond skal det vurderes hvordan det kan legges til rette for å gi insentiver for best mulig forvaltning av statens verdier. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med et forslag til innretning av fondene på egnet måte.

Regjeringen vil legge frem et forslag om tilførsel av ytterligere investeringskapital til Investinor for å sikre at selskapet også fremover kan bidra til fremvekst av nye, internasjonalt konkurransedyktige bedrifter. Før tilførsel av kapital vil departementet foreta en gjennomgang av Investinor.

På sikt kan resirkulering av kapital i større grad frigjøre midler til nye investeringer, ved at Investinor avhender eierandeler i enkeltelskaper til andre eiere.

Dersom enkeltbedrifter som Investinor skal selge seg ut av, viser seg å ha et helt spesielt potensial eller av andre grunner er særlig viktige, og der staten kan være en god langsiktig eier, vil det i hvert enkelt tilfelle tas stilling til en eventuell overdragelse av eierandeler, på kommersielle vilkår, til staten direkte. Et slikt eventuelt kjøp av eierskap vil på ordinær måte forelegges Stortinget.

1.4.3 Eierskapsutøvelsen

Regjeringen mener at hovedformålet med statens forretningsmessige eierskap (selskapene i kategori 1–3) er å bidra til selskapenes langsiktige verdiskaping, industrielle utvikling og lønnsomhet, med sikte på en best mulig avkastning på statens investeringer. Avkastingskrav og forventninger til utdeling av utbytte skal være en sentral del av dialogen med selskapene. Selskapene må være konkurransedyktige over tid for å kunne videreføre og utvikle sin posisjon. Dette vil også legge grunnlaget for sysselsetting og trygge arbeidsplasser. Regjeringen mener at også selskapene med sektorpolitiske mål må drives så effektivt som mulig, samtidig som de ivaretar de sektorpolitiske målene på best mulig måte.

Regjeringen vil forvalte statens eierskap i tråd med statens etablerte prinsipper for godt eierskap, som retter seg mot alle statlige selskaper enten de er heleide eller deleide, jf. boks 5.15 i meldingen. Rolledelingen mellom styret og eier i henhold til aksje-lovene skal ligge til grunn. Statens eierstyringsprinsipper suppleres av Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse, som retter seg mot børsnoterte selskaper, og av OECDs retningslinjer for eierstyring av statlig eide bedrifter. Det kan likevel være noen forskjeller i hvordan staten utøver sitt eierskap i heleide og deleide selskaper, særlig i selskaper som har særskilte samfunnsoppgaver som del i sektorpolitikken og/eller er finansiert over statsbudsjettet. Det kan i slike tilfeller være behov for klarere å avgrense virksomheten for selskapet, og å sette noe snevrere rammer for hva styrene kan vedta uten å forelegge dette for eieren.

Regjeringen vil legge til rette for at eierdepartementene har nok kapasitet til at staten på en god måte kan forstå både de utfordringer selskapene står overfor og hvordan staten aktivt kan bidra til å videreutvikle selskapene.

Regjeringen forventer at statlig eide selskaper har langsiktige strategier for utviklingen av virksomhet i Norge, i tillegg til eventuelle internasjonale satsinger, som kan bidra positivt med arbeidsplasser og verdiskaping i lokalsamfunnene. Dette gjelder særlig i regioner der virksomheten er basert på lokale naturressurser.

Staten vil også gjennom eierdialogen be de relevante selskaper informere om oppfølgingen av lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon.

I arbeidet med internasjonalt samfunnsansvar forventer regjeringen at selskaper med statlig eierskap følger med på og vurderer områder som er under utvikling. Et eksempel på dette er arbeidet som gjøres med å utvikle systemer for land-for-land-rapportering (LLR). Dette er et arbeid som regjeringen mener er viktig og som kan bidra til å synliggjøre hvordan flernasjonale selskaper blant annet opererer i utviklingsland. LLR er under vurdering blant annet i OECD, i organer som fastsetter internasjonale regnskapsstandarder og i enkeltland. Regjeringen vil vurdere om det kan være grunnlag for å innføre slike regler i Norge.

1.4.3.1 REGJERINGENS FORVENTNINGER TIL UTBYTTE OG AVKASTNING

Staten har spesifikke avkastningsmål for det enkelte selskap, det vil si forventninger til langsiktig avkastning på sine eierposter i form av utbytte og verdistigning. Slike avkastningsmål reflekterer også et ønske fra regjeringens side om at selskapene skal ha en hensiktsmessig kapitalstruktur, da denne kan påvirke avkastningen.

Staten må forvente normal markedsmessig avkastning på kapital som er innskutt i et foretak som opererer i konkurranse med andre. For selskaper med sektorpolitiske mål og som ikke opererer i et marked eller forvalter et monopol, vil en referanseavkastning ha mindre betydning. Regjeringens forventninger til selskapenes ivaretagelse av samfunnsansvar påvirker imidlertid ikke avkastningsmålene. Selskapenes arbeid med slike forhold forventes å utføres på en strategisk måte slik at det skaper grunnlag for en like god eller bedre avkastning på lang sikt og innenfor den horisonten avkastningsmålene gjelder for.

Avkastning blir i stor grad avgjort av utvikling i markedsverdier. For unoterte selskaper foreligger ikke informasjon om dette i markedet. Det kan foretas verddivurderinger av selskapene. Ved verddivurderinger benyttes som regel eksterne finansielle rådgivere. Verdiene av de unoterte selskapene kan være betydelige, og slike verddivurderinger er et viktig verktøy for at staten som eier skal kunne vurdere den økonomiske utviklingen i sin portefølje.

Statens utbytteforventninger skal reflektere hva staten som eier mener er en riktig balanse mellom utbytte og tilbakeholdt overskudd for å nå målet om høyest mulig verdiskaping over tid. Enkelte statseide selskaper er, ved siden av ordinær forretningsdrift, pålagt sektorpolitiske oppgaver som kan være ulønnsomme for selskapet. I slike tilfeller skal selskapene normalt kompenseres særskilt for dokumenterte

ekstrakostnader, og ikke indirekte gjennom redusert utbytte fra selskapet.

De ansvarlige eierdepartementene utarbeider både årlige og langsiktige utbytteforventninger overfor selskaper med forretningsmessige mål, og kommuniserer forventningene til styret. Statens langsiktige utbytteforventning til det enkelte selskap formuleres normalt som en prosentsats av regnskapsmessig årsresultat etter minoritetsinteresser.

1.4.3.2 REGJERINGENS FORVENTNINGER TIL OG OPPFØLGING AV SELSKAPENES SAMFUNNSANSVAR

Begrepet samfunnsansvar omhandler hvilket ansvar selskaper forventes å påta seg for mennesker, samfunn og miljø som påvirkes av virksomheten.

Det påhviler alle selskaper å ta samfunnsansvar og å ha dette integrert i virksomheten og strategier. Regjeringen forventer at de statlig eide selskapene går foran og arbeider systematisk med sitt samfunnsansvar og er ledende på sine områder. Forventningene omfatter alle statlig eide selskaper uavhengig av statens mål med eierskapet. Det er regjeringens mål at forventningene staten som direkte eier har til selskapers arbeid med samfunnsansvar, skal være mest mulig omforent med forventningene som stilles til selskaper staten har eierandeler i gjennom Statens pensjonsfond (Statens pensjonsfond utland (SPU) og Statens pensjonsfond Norge (SPN)). Regjeringen vil tydeliggjøre forventningene staten har i det direkte eierskapet til selskapenes arbeid med samfunnsansvar og bygge på den samme plattformen som i forvaltningen av Statens pensjonsfond.

Som direkte eier forvalter staten langsiktig eierskap i omtrent 50 norske selskaper. Dette gir mulighet til å følge opp hvert enkelt selskap på en mer direkte og regelmessig måte enn det som er mulig i Statens pensjonsfonds omfattende portefølje. I forvaltningen av statens direkte eierskap og av Statens pensjonsfond benyttes eierdialogen som viktigste virkemiddel i spørsmål knyttet til samfunnsansvar. SPU har i tillegg andre mekanismer knyttet til sin forvaltning som omfatter muligheten for å sette et selskap til observasjon eller å utelukke selskapet når det anses å foreligge risiko for grov uetisk atferd og dersom eierdialog ikke kan antas å føre frem. For statens direkte eierskap er ikke uttrekk eller observasjon tilgjengelige virkemidler. Det vil derfor være naturlige grunner til at virkemidlene som brukes, bredden i de forventningene som stilles, og måten forvaltningen følger opp selskapene på, er forskjellige.

Regjeringen legger opp til at selskapene kan benytte seg av det såkalte «følg eller forklar»-prinsippet knyttet til sitt arbeid med samfunnsansvar. Slik kan selskapene i sin kommunikasjon og rapportering om samfunnsansvar opplyse om i hvilken grad deres

arbeid stemmer overens med de forventninger og retningslinjer som er satt, eller som de benytter tilknyttet deres virksomhet

Regjeringen forventer at:

- Selskapene skal være ledende innenfor arbeidet med samfunnsansvar på sine områder. Det forventes at selskapene aktivt følger og er med på å utvikle god forretningsskikk på de områder som er relevante for virksomheten.
- Selskapene har etiske retningslinjer, og at disse er offentlig tilgjengelig.
- Selskapene utarbeider retningslinjer for sitt arbeid med samfunnsansvar, og at retningslinjene er offentlig tilgjengelig.
- Selskaper med internasjonal virksomhet knytter seg til FNs Global Compact, og at selskaper med internasjonal leverandørkjede vurderer det samme.
- Selskaper med internasjonal virksomhet eller internasjonal leverandørkjede setter seg inn i og følger OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper.
- Selskaper med internasjonal virksomhet eller internasjonal leverandørkjede legger ILOs åtte kjernekonvensjoner til grunn for sin virksomhet.
- Selskapene utvikler vesentlige måлиндikatorer knyttet til samfunnsansvar, i dialog med sine viktigste interessenter.
- Selskaper rapporterer om sitt arbeid med samfunnsansvar, herunder også vesentlige utfordringer, mål og indikatorer for måloppnåelse. Selskaper av en viss størrelse forventes å benytte den internasjonalt anerkjente rapporteringsstandarden Global Reporting Initiative.
- Arbeidet med samfunnsansvar er forankret i selskapenes styrer og at styrene rapporterer på vesentlige områder i sin årlige beretning.
- Selskapene har gode varslingssystemer i egen virksomhet.

I tillegg til disse generelle forventningene er det fire områder regjeringen mener er så viktig for selskapenes utvikling at det er utformet særskilte forventninger. Dette gjelder menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og anstendige arbeidsvilkår, arbeid mot korrupsjon og åpenhet om pengestrømmer og forventninger knyttet til miljø- og klimatiltak. Disse fire områdene er nærmere omtalt i meldingen.

Eierdialogen med selskapene vil fortsatt være det viktigste virkemiddelet eierskapsforvaltningen har for å følge opp selskapenes arbeid med samfunnsansvar. Det innebærer at samfunnsansvar fortsatt vil bli tatt opp på de regelmessige kvartalsmøtene og på de årlige møtene om samfunnsansvar som avholdes med selskapene. Det er styrene og selskapenes ledelse

som står ansvarlig for å vurdere regjeringens forventninger opp mot forventninger fra andre interessenter. I eierdialogen er staten videre opptatt av at selskapene har retningslinjer, rutiner og oppfølging på plass for å ivareta sitt samfunnsansvar.

Regjeringen mener det vil være nyttig, både for eierdepartementene og for selskapene, å benytte seg av kompetansen til de ulike frivillige organisasjonene, som har lang erfaring med å arbeide med disse temaene. Regjeringen vil ta initiativ til at det avholdes årlige interessentmøter mellom eierdepartementene og de frivillige organisasjonene.

Regjeringen tar sikte på at Nærings- og handelsdepartementets eierskapsavdeling skal ha en rådgivende og koordinerende rolle inn mot de andre eierdepartementene også når det gjelder oppfølgingen av forventningene til samfunnsansvar. Nærings- og handelsdepartementet vil også kunne bidra ved behov til at det utarbeides forventninger knyttet til alle selskapene.

1.4.3.3 REGJERINGENS FORVENTNINGER TIL FORSKNING, UTVIKLING, INNOVASJON OG KOMPETANSE

Regjeringen har et høyt ambisjonsnivå for næringslivets satsing på forskning og utvikling, og forventer at også statlige eide selskaper har en bevisst holdning til egen FoU-virksomhet. Styrene og selskapsledelsen forventes å arbeide aktivt med forskning, innovasjon og kompetanseutvikling for å utvikle virksomheten, og for å legge til rette for kommersialisering av forskning internt i bedriften og gjennom knoppskyting.

Bedriftenes evne til å kunne utvikle og ta i bruk ny kunnskap og teknologi, og gjennom det å styrke sin konkurransekraft og omstillingsevne, henger nært sammen med den kompetanse som medarbeiderne besitter.

Regjeringen forventer at selskaper med statlig eierskap har en bevisst holdning til ansattes kompetanse og arbeider kontinuerlig og aktivt med kompetanseutvikling.

Regjeringen forventer videre at selskaper med statlig eierskap tar ansvar for å rekruttere lærlinger.

1.4.3.4 REGJERINGENS FORVENTNINGER TIL LEDERLØNN

Regjeringen lanserte de gjeldende retningslinjene for statens holdning til lederlønn i statlig eide selskaper i desember 2006.

Lønnsutviklingen blant ledende ansatte i statlig eide selskaper er et område staten som eier både kan og ønsker å påvirke. Dersom man forventer moderasjon fra vanlige lønsmottakere, er det helt nødvendig at den samme ansvarligheten gjelder for ledende ansatte. Regjeringen vil, blant annet på bakgrunn av

Stortingets Innst. 246 S (2010–2011) og lederlønnsutviklingen de siste årene, justere retningslinjene med virkning fra 1. april 2011. De nye retningslinjene følger som vedlegg til stortingsmeldingen.

Retningslinjene gjelder for ledende ansatte i statsforetak, regionale helseforetak, særlovselskaper, samt allmennaksjeselskaper og aksjeselskaper hvor staten har en direkte eierandel. Eierdepartementene vil legge til grunn et «følg eller forklar»-prinsipp ved oppfølgingen av retningslinjene. Nærings- og handelsdepartementet vil ha et koordinerende og faglig ansvar for å bistå øvrige eierdepartementer i å følge opp retningslinjene overfor sine respektive selskaper.

Hovedelementet i avlønningen for ledende ansatte bør være den faste grunnlønnen. Det er viktig at variabel lønn ikke fremstår som belønning for forhold de ledende ansatte har liten eller ingen inflytelse over. Det fremgår av retningslinjene at samlet variabel lønn det enkelte år ikke bør overstige seks måneders fastlønn, med mindre særskilte hensyn tilsier det.

Aksjeopsjoner og andre opsjonslignede ordninger skal ikke benyttes i selskaper der staten har eierandel. Derimot åpner retningslinjene for aksjeprogrammer. Slike ordninger kan bare benyttes i børsnoterte selskaper.

Pensjonsvilkår for ledende ansatte skal være på linje med andre ansattes vilkår i selskapet. Samlet godtgjørelsesgrad bør ikke overstige 66 pst. av pensjonsgrunnlaget. I børsnoterte selskaper og selskaper som etter regnskapsloven ikke regnes som små foretak, forventer regjeringen at styret etablerer et eget godtgjørelsesutvalg som forbereder styrets behandling av lederlønnssaker.

Regjeringen går inn for at styrene i heleide statlige selskaper og statsdominerte selskaper som ikke defineres som små foretak pålegges en utvidet rapporteringsplikt om lederlønnspolitikken.

Det å bidra til å sikre moderasjon i lederlønnsutviklingen er en prioritert oppgave i statens eierskapsforvaltning. Dette er en prinsipiell holdning som det forventes at styrene legger stor vekt på ved utformingen av selskapets lederlønnspolitik. Oppfølgingen av dette vil inngå som et element i eierdepartementenes vurdering av styrene.

1.4.3.5 SAMMENSETNING AV STYRET OG REGJERINGENS FORVENTNINGER TIL STYRET

Regjeringen mener det er avgjørende og statens viktigste oppgave å sørge for godt sammensatte og kompetente styre som forvalter ansvaret på vegne av fellesskapet.

Regjeringen vil legge vekt på kompetanse, kapasitet og relevant mangfold når staten foreslår personer valgt inn i styre og bedriftsforsamlinger. Staten vil som et ledd i dette tilstrebe en mest mulig lik

representasjon mellom kjønnene ved styreutvelgelse. Per utgangen av 2009 var kvinneandelen i styrene 45 pst. i alle selskapene som omfattes av denne meldingen. Regjeringen har en ambisjon om at det skal bli flere kvinnelige styreledere i de statlig eide selskapene.

1.4.3.6 REGJERINGENS FORVENTNINGER TIL MANGFOLD OG LIKESTILLING

Innføring av regelen om kjønnsrepresentasjon i styrene i allmennaksjeselskapene, statsaksjeselskapene og statsforetakene har etter regjeringens vurdering vært vellykket. Dette har også vært praksis i de statlige eide særlovsselskapene.

Et mål om høy grad av kjønnsbalanse i styrene er etter regjeringens syn en nødvendig, men ikke tilstrekkelig faktor for å sikre full utnyttelse av personressurser for å fremme konkurransekraften. Norske selskaper bør legge strategier for hvordan den beste kompetansen kan benyttes i selskapene, inklusiv hvordan kvinner og minoritetsgrupper kan rekrutteres til topplederstillinger. Som eier mener regjeringen dette er med på å bidra til best mulig avkastning og resultater i selskapene over tid. Regjeringen forventer at selskaper med statlig eierandel utarbeider en strategi for hvordan den beste kompetansen i selskapet benyttes, at selskapene har en positiv utvikling og rapporterer på tiltak og utvikling. Dette vil bli tatt opp i eierdialogen med selskapene.

1.4.3.7 ÅPENHET OM STATENS EIERSKAP

Åpenhet har betydning for tilliten til det statlige eierskapet. Det påløper et ansvar både for staten som eier og for selskapene om å være åpne.

Nærings- og handelsdepartementet utgir årlig en eierberetning som viser den økonomiske utviklingen i selskapene, viktige hendelser og oversikt over styrer mv. Omtrent 50 av de statlig eide selskapene omfattes av eierberetningen, herunder alle selskapene som har forretningsmessige målsettinger samt viktige selskaper med sektorpolitiske målsettinger. I tillegg utgis en enklere halvårsrapport. Regjeringen har også utarbeidet regjeringens eierpolitikkdokument, som oppsummerer og oppdaterer regjeringens politikk på eierskapsområdet i tiden mellom stortingsmeldingene.

Regjeringen forventer at selskapene har en åpen dialog med omverden om økonomiske forhold og arbeidet med samfunnsansvar og miljøspørsmål.

1.4.3.8 ORGANISERING AV STATENS EIERSKAP

Forvaltningen av det direkte statlige eierskapet er fordelt på ulike departementer. Forvaltningen av eierskapet i de forretningsmessige selskapene er i hoved-

sak lagt til Nærings- og handelsdepartementet, mens selskaper med sektorpolitiske mål forvaltes av de relevante sektordepartementene.

Det har over flere år pågått prosesser for å skille statens roller som eier og myndighetsutøver. Arbeidet med å tydeliggjøre et organisatorisk skille mellom statens ulike roller, og å samle mest mulig av det direkte forretningsmessige, strategiske eierskapet ett sted i sentralforvaltningen, har bidratt til å profesjonalisere og styrke tilliten til statens eierskapsforvaltning.

Regjeringen mener at eierskapet i forretningsmessige selskaper fortsatt bør forvaltes av den sentrale eierskapsenheten som i dag ligger i Nærings- og handelsdepartementet, når ikke særlige hensyn taler for andre løsninger. Det pågår en interdepartemental utredning under Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD) om bruk av styringsvirkemidler overfor selskaper som har sektorpolitiske oppgaver. Regjeringen vil orientere Stortinget på egnet måte når utredningsarbeidet er avsluttet i løpet av 2011.

Regjeringen mener det er nødvendig å styrke arbeidet med eierskapsforvaltningen og vil legge til rette for å videreutvikle og ytterligere profesjonalisere den statlige eierskapsutøvelsen.

Den strategisk og økonomiske oppfølging av selskapene bør styrkes, dels gjennom en klart sterkere analytisk oppfølging og dels gjennom å utvikle klarere strategiske oppfatninger om selskapenes utvikling.

Det er legitimt for staten å ha en bred kontakt mot selskapene der den er stor eier, så lenge det er åpenhet om dette og at det ikke gripes inn i styrets beslutninger. For det enkelte selskap kan det ha fordeler å kunne ha en strategisk dialog med en stor og kompetent eier. En slik rolle er utfordrende. Regjeringen vil legge til rette for dette gjennom styrket kapasitet i eierskapsforvaltningen.

Staten som eier må ha klare oppfatninger av behovet for styrekompetanse i de enkelte selskapene. Regjeringen vil bygge ut kompetansen og den støttende rolle til eierskapsavdelingen i Nærings- og handelsdepartementet når det gjelder rekruttering av styremedlemmer.

God eierstyring og selskapsledelse (Corporate Governance) bidrar til å øke verdien av selskaper. Staten bør være en ledende eier når det gjelder å fremme god selskapsledelse, herunder selskapers samfunnsansvar. Regjeringen vil derfor styrke Nærings- og handelsdepartementets rolle som et kompetanse- og ressursmiljø for den statlige eierskapsutøvelsen og styrke det interdepartementale samarbeidet i eierskaps spørsmål gjennom å bygge ut eierskapsavdelingens koordinerende rolle.

1.5 Om selskapene i statens direkte eierskap

1.5.1 Kategori 1 – Selskaper med forretningsmessige mål

1.5.1.1 ARGENTUM FONDSINVESTETERINGER AS

Stiftelsesår:	2001
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Nærings- og handelsdepartementet
Antall ansatte:	16

Argentum ble etablert for å forvalte statens investeringer i aktive eierfond og bidra til et mer velfungerende kapitalmarked for unoterte bedrifter. Investeringene i annenhåndsmarkedet i aktive eierfond er strukturert gjennom det heleide datterselskapet Argentum Secondary AS.

Årsresultatet etter minoritetsinteresser og skatt for 2009 var 302 mill. kroner, mot et underskudd på 421 mill. kroner for 2008.

Målet med statens eierskap i Argentum Fondsinvestering AS er å få god avkastning på investeringer i aktive eierfond (private equity), å fremme tilgangen til kapital for selskaper i en utviklingsfase gjennom saminvesteringer i slike fond med private investorer, og å bidra som investor til en videreutvikling av private equity-bransjen.

1.5.1.2 BANESERVICE AS

Stiftelsesår:	2005
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Samferdselsdepartementet
Antall ansatte:	379

Selskapet har til formål å tilby tjenester og produkter for utvikling, bygging, vedlikehold og drift av jernbaneinfrastruktur og annen virksomhet som står i sammenheng med dette.

I 2009 hadde selskapet et overskudd på 41 mill. kroner, mot et underskudd på 34 mill. kroner i 2008.

Målet med statens eierskap i Baneservice AS er å bidra til konkurranse i markedet for jernbanetekniske entreprenørtjenester. Statens mål gjenspeiler at Baneservice ble etablert i 2005 ved utskilling fra Jernbaneverket for å understøtte et velfungerende marked for slike tjenester.

1.5.1.3 CERMAQ ASA

Stiftelsesår:	1994
Statens eierandel:	43,54
Eierdepartement:	Nærings- og handelsdepartementet
Antall ansatte:	3 277, hvorav 637 i Norge

Selskapet har til formål å drive fiskefôrproduksjon, fiskeoppdrett og annen havbruksvirksomhet,

samt annen virksomhet som står i naturlig sammenheng med dette. Selskapet skal ha en aktiv rolle knyttet til forskning og utvikling i marin sektor og oppdrettsnæringen.

Cermaq fikk i 2009 et resultat etter skatt på 295 mill. kroner, opp fra -59 mill. kroner året før. Cermaq oppnådde en gjennomsnittlig rentabilitet på egenkapitalen på 13 pst. i årene 2005–2009. Markedsverdien av aksjekapitalen utgjorde 5 180 mill. kroner pr. 31. desember. 2009, mot 2 442 mill. kroner pr. 31. desember 2008.

Målet med statens eierskap i Cermaq ASA er å bidra til utviklingen av et viktig miljø for fiskeoppdrett, fôr og forskning på fôr i Norge og internasjonalt. Staten er opptatt av at selskapet er en vesentlig aktør i videreutviklingen av norsk oppdrettsnæring.

1.5.1.4 ENTRA EIENDOM AS

Stiftelsesår:	2000
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Nærings- og handelsdepartementet
Antall ansatte:	143

Selskapets hovedformål er å dekke statlige behov for lokaler.

Konsernets resultat etter skatt beløp seg til 631 mill. kroner i 2009, mot minus 2 574 mill. kroner i 2008. Inkludert verdistigning har Entra levert en gjennomsnittlig årlig avkastning for perioden 2000 til 2009 på 17 pst.

Målet med statens eierskap i Entra Eiendom AS er å bidra til utviklingen av et konkurransedyktig eiendomsselskap. Regjeringen mener at det ikke foreligger særskilte grunner til at staten bør være en langsiktig eier av virksomheten og er derfor åpen for å vurdere løsninger som innebærer en reduksjon av statens eierandel.

1.5.1.5 FLYTOGET AS

Stiftelsesår:	1992
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Nærings- og handelsdepartementet
Antall ansatte:	336

Selskapets formål er å drive togtrafikk til og fra Oslo Lufthavn samt investeringer, finansplasseringer og tjenesteyting i tilknytning til dette.

Selskapet hadde et resultat etter skatt på 107 mill. kroner i 2009, mot 140 mill. kroner i 2008. Flytoget oppnådde en gjennomsnittlig årlig rentabilitet på egenkapitalen på 13 pst. i årene 2005–2009.

Målet med statens eierskap i Flytoget AS er å oppnå lønnsom togtrafikk som bidrar til en høy kollektivandel til og fra Oslo Lufthavn Gardermoen.

Dette gir både samfunnsøkonomiske og miljømessige gevinster.

1.5.1.6 MESTA KONSERN AS

Stiftelsesår:	2003
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Nærings- og handelsdepartementet
Antall ansatte:	2 254

Mesta er et av Norges største entreprenørkonsern innen bygging, drift og vedlikehold av vei.

Mesta oppnådde en betydelig resultatforbedring i 2009 med et årsresultat på -65 mill. kroner, mot -608 mill. kroner i 2008

Målet med statens eierskap i Mesta Konsern AS er å bidra til industriell og kommersiell utvikling av konsernet. Etableringen av Mesta AS, nå et konsern med Mesta Konsern AS som morselskap, i 2003 innebar et organisatorisk skille mellom myndighetsoppgavene til Statens vegvesen og de produksjonsoppgavene som lå i etaten.

1.5.1.7 SAS AB

Stiftelsesår:	1946
Statens eierandel:	14,3 pst.
Eierdepartement:	Nærings- og handelsdepartementet
Antall ansatte:	15 031, hvorav 5 264 er ansatt i Norge

SAS er Skandinavias ledende flyselskap, og har som hovedformål å tilby konkurransedyktig passasjertrafikk med utgangspunkt i hjemmemarkedet i Nord-Europa.

Resultatene i 2008 og 2009 var svært svake og medførte et behov for frisk kapital fra eierne i 2009 og 2010. Årsresultatet for konsernet for regnskapsåret 2009 var minus 2,4 mrd. kroner, mot minus 5,3 mrd. kroner for 2008. Driftsinntektene har i perioden falt og var i 2009 på 37,2 mrd. kroner mot 45,1 mrd. kroner i 2008.

Målet med statens eierskap i SAS er å fremme et godt og kommersielt rutetilbud for norske flyreisende innenlands og til og fra landet gjennom et skandinavisk samarbeid. SAS ABs eierskap i Widerøe bidrar også til et trafikktilbud på kortbaneflyplassene som er koordinert med det ordinære rutenettet. Eierskapet framover vil bli vurdert i forhold til de endringene som har skjedd i flymarkedet de senere årene. Staten vil derfor vurdere å selge aksjene i SAS AB i forbindelse med en industriell løsning.

1.5.1.8 SECORA AS

Stiftelsesår:	2005
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Nærings- og handelsdepartementet
Antall ansatte:	116

Selskapets virksomhet er å utbygge og vedlikeholde fiskerihavner, farleder og navigasjonsinstallasjoner, og annen virksomhet som står i sammenheng med dette.

Secora hadde en negativ resultatutvikling fra 2008 til 2009, og fikk et konsernresultat etter skatt på minus 2,9 mill. kroner mot 8,6 mill. kroner i 2008.

Målet med statens eierskap i Secora AS er å bidra til god industriell og kommersiell utvikling i selskapet. Secora AS ble etablert i 2005 for å skille mellom myndighetsoppgavene til Kystverket og rene produksjonsoppgaver som kan omsettes i et marked. Regjeringen mener at det ikke foreligger særskilte grunner til at staten bør være en langsiktig eier av virksomheten og er derfor åpen for å vurdere løsninger som innebærer salg av statens aksjer i selskapet.

1.5.1.9 VETERINÆRMEDISINSK OPPDRAGSSENTER AS (VESO)

Stiftelsesår:	1988
Statens eierandel:	34 pst.
Eierdepartement:	Landbruks- og matdepartementet
Antall ansatte:	39

Selskapet skal bidra til bedre fiske- og dyrehelse samt bedre utnyttelse av genetiske ressurser hos fisk ved å tilby varer, tjenester og forsknings- og forsøksfasiliteter basert på internasjonal høy kompetanse og kvalitet. Selskapet vil være en pådriver for å omskape ideer fra det veterinære/fiskehelsefaglige området til kommersielt interessante prosjekter.

2009 ble et rekordår både omsetningsmessig og resultatmessig. Resultatet etter skatt ble 13,6 mill. kroner i 2009, mot 4,9 mill. kroner i 2008.

Målet med statens eierskap i VESO er å fremme tilgangen på kompetanse og tjenester fra de veterinære forskningsmiljøene og det veterinærmedisinske fagfelt på forretningsmessig grunnlag. Det er et fungerende marked hvor selskapet konkurrerer både når det gjelder salg av legemidler og oppdragsvirksomhet.

1.5.2 Kategori 2 – Selskaper med forretningsmessige mål og nasjonal forankring av hovedkontorfunksjoner

1.5.2.1 AKER HOLDING AS

Stiftelsesår:	2007
Statens eierandel:	30 pst.
Eierdepartement:	Nærings- og handelsdepartementet
Antall ansatte:	1

Aker Holding AS forvalter aksjer i Aker Solutions ASA. Selskapet eier 40,3 pst. av aksjene i Aker Solutions ASA.

Konsernet Aker Solutions hadde ved utgangen av 2009 ca. 22 000 ansatte, hvorav ca. 11 000 i Norge. I tillegg hadde Aker Solutions ca. 7 800 innleide medarbeidere. Aker Solutions har virksomhet i rundt 30 land med hovedkontor i Norge.

Aker Holdings inntekter er i hovedsak utbytte fra Aker Solutions ASA, og utgiftene er svært begrensede. Underliggende verdi i Aker Holding kan måles ved aksjekursen til Aker Solutions. Staten inngikk avtale om å kjøpe 30 pst. av aksjene i Aker Holding AS den 22. juni 2007, til en pris tilsvarende 145,60 kroner per Aker Solutions-aksje, pluss renter frem til overtakelsestidspunktet. Ved utgangen av 2009 var aksjekursen for Aker Solutions 75,45 kroner. Aker Solutions-konsernet fikk i 2009 og 2008 resultater etter skatt på hhv. 2,3 og 1,5 mrd. kroner.

Målet med statens langsiktige eierskap i Aker Holding AS er å bidra til at industriell kompetanse innenfor petroleumsrelatert virksomhet utvikles og at slik virksomhet ledes fra Norge.

1.5.2.2 DNB NOR ASA

Stiftelsesår:	2003
Statens eierandel:	34 pst.
Eierdepartement:	Nærings- og handelsdepartementet
Antall ansatte:	14 506, hvorav 9 612 i Norge

Selskapets formål er å eie eller delta i andre foretak som driver bank-, forsikrings- eller finansieringsvirksomhet og virksomhet som er forbundet med dette.

Målt i markedsverdi er DnB NOR det nest største finanskonsernet i Norden. DnB NOR gjennomførte høsten 2009 en fortrinnsrettsemisjon på 14 mrd. kroner som gjør banken til en av de mest solide i Europa med en kjernekapitaldekning ved utgangen av 2009 på 9,3 pst. og en egenkapitalandel på 5,6 pst. av balansen. DnB NOR oppnådde en gjennomsnittlig rentabilitet på egenkapitalen på 16 pst. i årene 2005–2009.

Målet med statens eierskap i DnB NOR ASA er å opprettholde et stort og kompetent finanskonsern med hovedkontorfunksjoner i Norge. Gjennom dette ønsker staten å bidra til at det norske næringslivet har tilgang til et finanskonsern som kan være en god partner for næringslivet både innenlands og på eksportmarkedet.

1.5.2.3 KONGSBERG GRUPPEN ASA

Stiftelsesår:	1987
Statens eierandel:	50,001 pst.
Eierdepartement:	Nærings- og handelsdepartementet
Antall ansatte:	5 423

Kongsberg Gruppen er et internasjonalt, kunnskapsbasert konsern som leverer høyteknologiske system og løsninger til kunder innen olje- og gassindustrien, handelsflåten, forsvar og romfart. De viktigste kompetanseområdene er signalbehandling, kybernetikk, programvareutvikling og systemintegrering.

Kongsberg Gruppen oppnådde et resultat etter skatt på 820 mill. kroner i 2009, mot 583 mill. kroner i 2008. Gjennomsnittlig egenkapitalrentabilitet i årene 2005–2009 var 26 pst. Markedsverdien av aksjekapitalen i Kongsberg Gruppen ASA økte fra 9 840 mill. kroner pr. 31. desember. 2008 til 10 590 mill. kroner pr. 31. desember 2009.

Målet med statens eierskap i Kongsberg Gruppen ASA er å bidra til videreutviklingen av en viktig kunnskapsindustri med utgangspunkt i miljøet på Kongsberg, og å sikre en norsk forankring av selskapet, blant annet når det gjelder hovedkontorfunksjoner og forsknings- og utviklingsaktiviteter.

1.5.2.4 NAMMO AS

Stiftelsesår:	1998
Statens eierandel:	50,0 pst.
Eierdepartement:	Nærings- og handelsdepartementet
Antall ansatte:	1 967

Nammos kjernevirksomhet er ammunisjon og rakettmotorer for militære og sivile formål samt miljøvennlig gjenvinning og destruksjon av gammel og utdatert ammunisjon. Resultat etter skatt ble 268 mill. kroner i 2009, det samme som i 2008. Gjennomsnittlig egenkapitalrentabilitet i årene 2005–2009 var 27 pst.

Målet med statens eierskap i Nammo AS er å bidra til å opprettholde hovedkontorfunksjoner og kompetansemiljøet på Raufoss og til en god industriell utvikling i konsernet. Det er et mål at Nammo skal bygge videre på sin nordiske plattform og anerkjen-

nelse som en ledende aktør innenfor ammunisjon og rakettmotorer.

1.5.2.5 NORSK HYDRO ASA

Stiftelsesår:	1905
Statens eierandel:	34,26
Eierdepartement:	Nærings- og handelsdepartementet
Antall ansatte:	19 249

Hydro er en global leverandør av aluminium, med virksomhet i hele verdikjeden fra utvinning av råstoff til ferdig produkt. Selskapet har virksomhet i store deler av verden, knyttet til blant annet fremstilling av primærmetall og produksjon av foredlede produkter. I tillegg har Hydro en betydelig energivirksomhet og er Norges nest største produsent av elektrisk kraft.

Staten eier i dag 34,26 pst. av aksjene i Hydro. Stortinget har samtykket i at Nærings- og handelsdepartementet kan kjøpe aksjer i Hydro slik at statens eierandel over tid kan økes til 39,9 pst. De øvrige eierinteressene er i dag Vale med 21,64 pst., Folkestrygdfondet med 6,49 pst. og resten spredt på et stort antall private aksjonærer i Norge og i utlandet.

Hydro oppnådde i 2009 et resultat på 416 mill. kroner, mot et negativt resultat på 3 514 mill. kroner året før. Markedsverdien av aksjekapitalen i Hydro ASA økte fra 34 693 mill. kroner per 31. desember 2008 til 60 406 mill. kroner per 31. desember 2009. Gjennomsnittlig avkastning var 9 pst. i årene 2008–2009.

Målet med statens eierskap i Norsk Hydro er å opprettholde hovedkontorfunksjoner og forsknings- og utviklingsoppgaver i Norge, som et bidrag til innenlands industri- og kompetanseutvikling, arbeidsplasser og forvaltning av store norske naturressurser.

1.5.2.6 STATOIL ASA

Stiftelsesår:	1972
Statens eierandel:	67 pst.
Eierdepartement:	Olje- og energidepartementet
Antall ansatte:	Ca. 20 000 ansatte, hvorav om lag 17 000 er sysselsatt i Norge.

Statoil er operatør for om lag 80 pst. av olje- og gassproduksjonen på norsk sokkel, og selskapets internasjonale virksomhet er økende. Statoil er en av verdens største oljeselgere og en betydelig selger av naturgass i det europeiske markedet.

Olje- og energidepartementet utøver sitt eierskap basert på en felles eierskapsstrategi for Petoro AS, statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) og Statoil som én økonomisk enhet. Statoil er i vedtekter

og instruks pålagt å legge vekt på statens samlede eierinteresser i Statoil og SDØE hva gjelder avsetning av Statoils og statens olje og gass. Ansvar for eieroppfølging av Statoil, SDØE og Petoro må i henhold til denne ordningen ligge hos ett og samme departement.

I 2009 leverte Statoil ett netto årsresultat på 17,7 mrd. kroner mot et netto resultat på 43,3 mrd. kroner for 2008. Markedsverdien av aksjekapitalen i Statoil ASA økte fra 363 187 mill. kroner pr. 31. desember 2008 til 461 717 mill. kroner pr. 31. desember 2009. Gjennomsnittlig avkastning var i årene 2008–2009 på 3 pst.

Staten har forretningsmessige mål med eierskapet i Statoil ASA, med en tilleggsdimensjon om nasjonal forankring av hovedkontorfunksjoner. Staten ønsker med dette å bidra til at forsknings- og utviklingsoppgaver skal forbli i Norge, som et bidrag til innenlands industri- og kompetanseutvikling og sikring av viktige kompetansearbeidsplasser. Funksjoner og beslutningskompetanse som følger av dette, skal ha basis i Norge. En viktig målsetting med eierskapet i Statoil ASA er å sikre en langsiktig og sikker utnyttelse og avkastning av selskapets olje- og gassressurser. I tillegg krever avsetningsordningen at staten er majoritetseier i Statoil ASA. Staten er opptatt av at Statoil som et ledende energiselskap også kan ha virksomhet innen fornybar energi.

1.5.2.7 TELENOR ASA

Stiftelsesår:	1994
Statens eierandel:	53,96 pst.
Eierdepartement:	Nærings- og handelsdepartementet
Antall ansatte:	ca. 34 301 ansatte, hvorav 7 393 i Norge

Telenor er en av verdens ledende leverandører av mobile telekommunikasjonstjenester. Konsernet har en solid posisjon i Asia og Sentral- og Øst-Europa, og er ledende på mobil-, bredbånd- og TV-tjenester i Norden.

Telenor oppnådde i 2009 et resultat etter skatt på 8 653 mill. kroner, mot 13 065 mill. kroner i 2008. Markedsverdien av aksjekapitalen i Telenor ASA økte fra 76 760 mill. kroner pr. 31. desember 2008 til 134 372 mill. kroner pr. 31. desember 2009. Gjennomsnittlig avkastning var i årene 2005–2009 på 8 pst.

Målet med statens eierskap i Telenor ASA er å bidra til nasjonal forankring av eierskapet, at hovedkontorfunksjonene og sentrale forsknings- og utviklingsaktiviteter forblir i Norge og sikre en god industriell utvikling av selskapet. Telenor representerer et sentralt miljø for innovasjon, teknologi og vide-

reutvikling av norsk IKT-kompetanse og arbeidsplasser.

1.5.2.8 YARA INTERNATIONAL ASA

Stiftelsesår:	2004
Statens eierandel:	36,21
Eierdepartement:	Nærings- og handelsdepartementet
Antall ansatte:	7 629

Yara er et norskbasert internasjonalt rettet kjemikonsern som i hovedsak fokuserer på produksjon, omsetning og distribusjon av nitrogenkjemikalier til ulike anvendelser. Produktenes viktigste anvendelse er mineralgjødsel til bruk i landbruket.

Resultatet i 2009 var på 3 814 mill. kroner, ned fra 8 241 mill. kroner i 2008. Markedsverdien av aksjekapitalen i Yara økte fra 43 372 mill. kroner pr. 31. desember 2008 til 76 165 mill. kroner pr. 31. desember 2009. Gjennomsnittlig avkastning var i årene 2005–2009 på 30 pst.

Målet med statens eierskap i Yara International ASA er å opprettholde hovedkontorfunksjoner og forsknings- og utviklingsoppgaver i Norge, som et bidrag til innenlands industri- og kompetanseutvikling og arbeidsplasser i et konsern som er ledende på sitt marked internasjonalt.

1.5.3 *Kategori 3 – Selskaper med forretningsmessige mål og andre spesifikt definerte mål*

1.5.3.1 EKSPORTFINANS ASA

Stiftelsesår:	1962
Statens eierandel:	15 pst.
Eierdepartement:	Nærings- og handelsdepartementet
Antall ansatte:	98

Eksportfinans ble etablert på initiativ fra Finansdepartementet og Bankforeningen som deres spesialinstitutt for langsiktig finansiering og eksportkreditter. Fra 1978 har Eksportfinans håndtert den offentlige norske ordningen for eksportfinansiering på vegne av myndighetene. Virksomheten til Eksportfinans er kjennetegnet av en konservativ risikoprofil med relativt lave marginer.

Resultatet av den underliggende forretningsvirksomheten i 2009 uten urealiserte effekter var 1 041 mill. kroner, mot 216 mill. kroner i 2008. Gjennomsnittlig egenkapitalrentabilitet i årene 2005–2009 var 10 pst.

Målet med statens eierskap i Eksportfinans ASA er å bidra til å sikre norske eksportbedrifter konkurransedyktig finansiering i en internasjonal konkurransesituasjon. Det er et mål at statlig deleierskap

skal bidra til å opprettholde norsk forankring av et viktig kompetansemiljø, og til at også små og mellomstore bedrifter har tilbud om konkurransedyktig eksportfinansiering.

1.5.3.2 ELECTRONIC CHART CENTRE AS (ECC)

Stiftelsesår:	1999
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Nærings- og handelsdepartementet
Antall ansatte:	15

Electronic Chart Centre AS (ECC) har som oppgave å bygge opp og drive en autorisert elektronisk sjøkarttjeneste for internasjonal maritim industri. Selskapet hadde i 2008 et positivt årsresultat på 3,7 mill. kroner og utbetalte 1,1 mill. kroner i utbytte. På grunn av den globale finanskrisen fikk selskapet i 2009 et negativt årsresultat på 0,6 mill. kroner. Gjennomsnittlig egenkapitalrentabilitet i årene 2005–2009 var 16 pst.

Målet med statens eierskap i ECC AS er å bidra til oppfyllelse av Norges forpliktelser i henhold til internasjonale konvensjoner om sikkerhet til sjøs, samt dekke samfunnets behov for økt sjøsikkerhet gjennom å forvalte og tilgjengeliggjøre autoriserte elektroniske sjøkart eiet av sjøkartverkene. Videre skal ECC bygge opp under Norge som en sjøfartsnasjon ved å bidra til økt sikkerhet til sjøs nasjonalt og internasjonalt.

1.5.3.3 KOMMUNALBANKEN AS

Stiftelsesår:	1999
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Kommunal- og regionaldepartementet
Antall ansatte:	47

Kommunalbanken har som formål å yte lån til kommuner og fylkeskommuner, samt til kommunale og interkommunale selskaper og andre selskaper som utfører kommunale oppgaver, enten mot kommunal garanti, statlig garanti eller annen betryggende sikkerhet.

Regnskapet for 2009 viser en rentenetto på 1 053 mill. kroner, et driftsresultat på 1 946 mill. kroner før skatt og et netto driftsresultat etter skatt på 1 399 mill. kroner. Gjennomsnittlig egenkapitalrentabilitet de siste fem årene er på 25 pst.

Målet med statens eierskap i Kommunalbanken er å legge til rette for lave lånekostnader for kommunesektoren, samtidig som selskapet skal gi staten god avkastning på innskutt kapital. Det er et mål at selskapet skal ha god kredittverdighet, noe en avgrens-

ning av selskapets kundemasse til norske kommuner og kommunale foretak bidrar til.

1.5.3.4 NSB AS

Stiftelsesår:	1996
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Samferdselsdepartementet
Antall ansatte:	11 900

Selskapets samfunnsoppdrag er å sørge for effektiv, tilgjengelig, sikker og miljøvennlig transport av personer og gods. Selskapet skal drive persontrafikk med tog i Norge, transport av personer og gods i Norge og øvrige nordiske land samt virksomhet som står i naturlig sammenheng med dette. St.meld. nr. 21 (2008–2009) Om virksomheten til NSB danner grunnlaget for Samferdselsdepartementets eierstyring av selskapet.

NSB oppnådde et resultat etter skatt på 345 mill. kroner i 2009, mot 20 mill. kroner i 2008. Driftsinntektene økte fra 10,3 mrd. kroner i 2008 til 10,7 mrd. kroner i 2009 (5,7 pst.). Eiendomsvirksomheten bidro betydelig til den positive resultatutviklingen for konsernet. Gjennomsnittlig egenkapitalrentabilitet i årene 2005–2009 var 6 pst.

Målet med statens eierskap i NSB er å bidra til effektiv, sikker og miljøvennlig transport, ved å øke andelen som reiser kollektivt og få mer gods på bane. Langsiktig statlig eierskap gir stor forutsigbarhet i transporttilbudet. Innenfor de rammer og krav som er fastlagt av myndighetene skal selskapet ha stor kommersiell frihet.

1.5.3.5 POSTEN NORGE AS

Stiftelsesår:	1996
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Samferdselsdepartementet
Antall ansatte:	19 882 årsverk

Posten Norge AS skal bidra til oppfyllelsen av formålet i postloven.

Selskapets samfunnsoppdrag er å sikre et landsdekkende formidlingstilbud av postsendinger til rimelig pris og til god kvalitet. Samfunnsoppdraget er beskrevet i Postens konsesjon. St.meld. nr. 12 (2007–2008) Om verksemda til Posten Norge AS danner grunnlaget for Samferdselsdepartementets eierstyring av selskapet.

Konsernets resultat etter skatt i 2009 ble 111 mill. kroner sammenliknet med -35 mill. kroner i 2008. Gjennomsnittlig egenkapitalrentabilitet for årene 2005–2009 er 10 pst.

Det primære målet med statens eierskap i Posten knytter seg til selskapets samfunnsoppdrag, som er å

sikre et landsdekkende tilbud av leveringspliktige tjenester til rimelig pris og med god kvalitet. Innenfor denne rammen skal selskapet også sikre en god forvaltning av statens verdier og en god industriell utvikling av selskapet. Dette innebærer således at det både ligger sektorpolitiske og forretningsmessige mål til grunn for statens eierskap i Posten.

1.5.3.6 STATKRAFT SF

Stiftelsesår:	1992
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Nærings- og handelsdepartementet
Antall årsverk:	3 378

Statkraft er Europas største produsent av fornybar energi. Selskapet er Norges største kraftprodusent, med en andel tilsvarende 35 pst. av landets totale produksjon. Konsernet produserer og utvikler vannkraft, vindkraft, gasskraft og fjernvarme, og er en betydelig aktør på de europeiske energibørsene med spisskompetanse innen fysisk og finansiell krafthandel.

Brutto driftsinntekter og underliggende resultat etter skatt har steget fra henholdsvis 15,0 mrd. kroner og 5,3 mrd. kroner i 2005 til henholdsvis 25,7 mrd. kroner og 6,5 mrd. kroner i 2009. Fra utgangen av 2005 til utgangen av 2009 steg totalbalansen fra 90,9 mrd. kroner til 144,0 mrd. kroner. Gjennomsnittlig egenkapitalrentabilitet i årene 2005–2009 var 25 pst.

Målet med statens eierskap i Statkraft er å bidra til en lønnsom forvaltning av norske naturressurser, at avkastningen fra norske kraftressurser best mulig kommer fellesskapet til gode og at selskapets ressursdisponering bidrar til en samfunnsmessig god og sikker energiutnyttelse. Videre skal statlig eierskap bidra til at hovedkontorfunksjoner blir i Norge og til utvikling av norsk kompetanse innenfor fornybar energi. Eierskapet skal også bidra til at Statkraft kan opprettholde en posisjon som en av Europas ledende produsenter av fornybar energi og utnytte sin kompetanse herfra til også å gjennomføre lønnsomme kraftprosjekt andre steder i verden. Statkraft skal innenfor rammene gitt av EØS-regelverket, arbeide for å møte industriens behov for stabil og langsiktig kraftforsyning.

1.5.3.7 STORE NORSKE SPITSBERGEN KULKOMPANI AS (SNSK)

Stiftelsesår:	1916
Statens eierandel:	99,94 pst.
Eierdepartement:	Nærings- og handelsdepartementet
Antall ansatte:	368

SNSK driver kullgruvevirksomhet på Svalbard gjennom det heleide datterselskapet Store Norske

Spitsbergen Grubekompani AS (SNSG). Gjennom datterselskapet Store Norske Gull AS driver SNSK også mineralletting på Svalbard og i Finnmark.

Resultatet for 2009 ble et overskudd etter skatt på 363 mill. kroner av en omsetning på 2 041 mill. kroner. Gjennomsnittlig egenkapitalrentabilitet i årene 2005–2009 var 31 pst.

Formålet med statens eierskap i Store Norske Spitsbergen Kulkompani er å bidra til at samfunnet i Longyearbyen opprettholdes og videreutvikles på en måte som understøtter de overordnede målene i norsk Svalbard-politikk. Selskapet skal drives etter bedriftsøkonomiske prinsipper og med sikte på en markedsmessig avkastning på investert kapital. Ut fra nasjonale hensyn mener regjeringen at det er viktig at staten fortsatt er den dominerende aksjonæren i Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS. Arbeidsplassene knyttet til kullgruvedriften har i mange år bidratt vesentlig til stabil, helårlig norsk aktivitet og bosetting på Svalbard. Regjeringen har et langsiktig perspektiv på statens eierskap og vil ikke redusere dette.

1.5.4 Kategori 4 – Selskaper med sektorpolitiske mål

1.5.4.1 AVINOR AS

Stiftelsesår:	2003
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Samferdselsdepartementet
Antall ansatte:	2 910

Avinor AS har to primære virksomhetsområder, drift av et landsomfattende nett av lufthavner for sivil luftfart og flysikringstjeneste for sivil og militær luftfart. Dette omfatter 46 lufthavner i Norge, samt kontrolltårn, kontrollsentraler og annen teknisk infrastruktur for flynavigasjon. I tillegg driver selskapet med forretningsvirksomhet i tilknytning til lufthavnene. St.meld. nr. 48 (2008–2009) Om verksemda i Avinor AS, jf. Innst. 95 S (2009–2010) danner grunnlaget for statens eierstyring av selskapet.

Konsernets resultat etter skatt i 2009 ble 605 mill. kroner, mot 765 mill. kroner året før. Konsernets samlede driftsinntekter i 2009 sank med 0,4 pst. i forhold til året før.

Målet med statens eierskap i Avinor AS knytter seg til selskapets samfunnsoppdrag som er å sikre et landsomfattende nett av lufthavner og en samlet flysikringstjeneste. Sammen med andre statlige virkemidler bidrar det statlige eierskapet i Avinor til at hele landet får et tjenlig flyrutetilbud.

1.5.4.2 BJØRNØEN AS

Stiftelsesår:	1918
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Nærings- og handelsdepartementet
Antall ansatte:	0

Bjørnøen AS eier all grunn og noen kulturhistoriske bygninger på Bjørnøya. Selskapet ble i 1967 administrativt underlagt Kings Bay AS som også leverer forvaltningstjenester til Bjørnøen AS. Selskapet har samme styre og administrerende direktør som Kings Bay AS.

Målet med statens eierskap i Bjørnøen AS er å ivareta norsk suverenitet gjennom eiendomsbesittelse på Bjørnøya. Bjørnøya har en strategisk viktig geografisk posisjon, midt mellom Norges fastland og Svalbard. Et mindre landareal på øya vil kunne ivareta behov i forbindelse med forsyning, transport og som nødhavn i forbindelse med eventuell utvinning av olje i Barentshavet og andre aktiviteter i nordområdene. Selskapet skal ha effektiv drift.

1.5.4.3 EKSPORTUTVALGET FOR FISK AS (EFF)

Stiftelsesår:	2005
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Fiskeri- og kystdepartementet
Antall ansatte:	52

EFF ble stiftet i 1991 og ble omdannet til aksjeselskap 1. september 2005. Fiskeri- og kystministeren utgjør selskapets generalforsamling. Selskapet finansieres av fiskeri- og havbruksnæringen gjennom en markedsavgift.

Målet med statens eierskap i EFF er å bidra til økt verdiskaping i fiskeri- og havbruksnæringen gjennom økt etterspørsel og kunnskap om norsk sjømat i inn- og utland. EFF er et sentralt virkemiddel for sektoren. Videre er selskapet en viktig rådgiver for departementet i spørsmål som gjelder eksport og omsetning og produksjon i sammenheng med eksport. Selskapet skal ha effektiv drift.

1.5.4.4 ENOVA SF

Sammendrag

Stiftelsesår:	2001
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Olje- og energidepartementet
Antall ansatte:	52

Enova SFs hovedformål er å fremme en miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon. Enova skal i den forbindelse forestå forvaltning

gen av midlene fra Energifondet, som representerer en langsiktig finansieringskilde for energiomleggingen. Den årlige budsjetttrammen for drift av Enova fastsettes av Olje- og energidepartementet og dekkes av de ulike oppdragene. Selskapet genererer ikke egne inntekter. Det fastsettes derfor heller ikke utbytte fra Enova.

Målet med statens eierskap i Enova SF er å sikre eierskap til et virkemiddel for å oppnå energipolitiske mål. Staten skal gjennom utøvelsen av overordnet styring og kontroll av Enova SF legge til rette for at selskapet oppfyller sitt formål. Selskapet skal ha en effektiv drift.

1.5.4.5 GASSCO AS

Stiftelsesår:	2001
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Olje- og energidepartementet
Antall ansatte:	323

Gassco AS er operatør for gassrørledninger og transportrelaterte gassbehandlingsanlegg. Gassco har en sentral rolle i videreutviklingen av gasstransport-systemet og samordner prosesser for videreutvikling av infrastrukturen for transport og behandling av gass fra norsk sokkel. Transportsystemet eies av et interessentskap, Gassled. Gassco utfører aktiviteter på vegne av Gassled for deltakernes regning og risiko – det skjer dermed ingen inntjening i Gassco.

Målet med statens eierskap i Gassco AS er å ivareta operatøransvaret for transport av gass fra den norske kontinentalsokkelen. Transport- og behandlingsanleggene skal betjene alle produsenter av gass og bidra til en samlet effektiv utnyttelse av ressursene på kontinentalsokkelen.

1.5.4.6 GASSNOVA SF

Stiftelsesår:	2007
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Olje- og energidepartementet
Antall ansatte:	28

Gassnova SF har som formål å forvalte statens interesser knyttet til CO₂-håndtering, og å gjennomføre de prosjekter som foretaksmøtet bestemmer. Foretaket skal arbeide for kostnadsreduksjoner knyttet til CO₂-håndtering, samt gi råd til Olje- og energidepartementet i forhold til spørsmål vedrørende CO₂-håndtering, og til gjennomføring av «Climit-programmet».

Den årlige budsjetttrammen for drift av Gassnova SF bevilges over statsbudsjettet. Det ble i 2009 overført 70 mill. kroner til Gassnova SF for å dekke kost-

nader knyttet til drift av foretaket. Selskapet har i tillegg inntekter fra utleie av ressurser til Teknologisenteret for CO₂-håndtering på Mongstad.

1.5.4.7 INNOVASJON NORGE

Stiftelsesår:	2003
Statens eierandel:	51 pst.
Eierdepartement:	Nærings- og handelsdepartementet
Antall ansatte:	794

Selskapet har til formål å fremme bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling i hele landet og utløse ulike distrikters og regioners næringsmessige muligheter gjennom å bidra til innovasjon, internasjonalisering og profilering.

Eierskapet til Innovasjon Norge er fra og med 1. januar 2010 fordelt mellom staten ved Nærings- og handelsdepartementet (51 pst.) og fylkeskommunene (49 pst.).

I februar 2008 ble Investinor AS stiftet som et heleid datterselskap under Innovasjon Norge. Investinor AS er et landsdekkende, statlig investeringsselskap med en egenkapital på 2,2 mrd. kroner.

Innovasjon Norge som konsern hadde i 2008 et resultat etter skatt på 118 mill. kroner. Overskuddet kom i sin helhet fra finansinntekter i datterselskapet Investinor AS. Morselskapets hadde et resultat på -7 mill. kroner. I 2009 hadde Innovasjon Norge som konsern et resultat etter skatt på 96 mill. kroner, mens morselskapets resultat ble på 45 mill. kroner.

Målet med statens eierskap i Innovasjon Norge er å bidra til et offentlig koordinert tilbud av bedriftsrettede tiltak og ordninger for økt innovasjon og nyskaping i næringslivet over hele landet.

1.5.4.8 KINGS BAY AS

Stiftelsesår:	1916
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Nærings- og handelsdepartementet
Antall ansatte:	26

Kings Bay AS har til formål drift og utnyttelse av selskapets eiendommer på Svalbard og annen virksomhet som står i forbindelse med dette. Kings Bay AS eier grunnen og de aller fleste bygningene i Ny-Ålesund på Svalbard. Kings Bay AS ivaretar også forvaltningen av Bjørnøen AS. Selskapene har identiske styrever og samme administrerende direktør.

Resultatregnskapet viser et negativt årsresultat for 2009 på 134 141 kroner.

Målet med statens eierskap i Kings Bay AS er å sørge for at Ny-Ålesund kan utvikles som et senter for internasjonal arktisk naturvitenskapelig forskning på Svalbard. Ny-Ålesund skal være en grønn fors-

kningsstasjon. Regjeringen har et langsiktig perspektiv på eierskapet og ønsker ikke å redusere dette. Selskapet skal ha effektiv drift.

1.5.4.9 KOMPETANSESENTER FOR IT I HELSE- OG SOSIALSEKTOREN AS (KITH)

Stiftelsesår:	1990
Statens eierandel:	80,5 pst.
Eierdepartement:	Arbeidsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet
Antall ansatte:	29

Selskapets formål er på forretningsmessig grunnlag å være et kompetanse- og informasjonssenter for helse- og sosialsektoren innen bruk av informasjonsteknologi. Senteret skal fungere som rådgiver for sektorens aktører, så vel myndigheter, forvaltning, som utførende ledd. Senteret skal være leverandøruavhengig.

Selskapet skal tilrettelegge for elektronisk samhandling i helse – og sosialsektoren gjennom utvikling av de nødvendige standarder for elektronisk meldingsutveksling og elektroniske pasientjournaler, sertifisering av elektroniske løsninger, og utredninger og rådgivning

Selskapet hadde i 2009 driftsinntekter på 32,9 mill. kroner, og driftskostnader på 32,6 mill. kroner. Samlet overskudd inkludert finansinntekter var 685 909 kroner.

Målet med statens eierskap i KITH er å beholde et virkemiddel som bidrar til å nå nasjonale helsepolitiske mål ved hjelp av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT). Statens eierstrategi har som målsetning å understøtte helse- og sosialsektorens behov for kostnadseffektive og helhetlige tjenester av høy kvalitet gjennom standardisering og sertifisering av relevante programvareløsninger.

1.5.4.10 NOFIMA AS

Stiftelsesår:	2008
Statens eierandel:	56,8 pst.
Eierdepartement:	Fiskeri- og kystdepartementet
Antall ansatte:	472

Nofima AS driver forskning og utvikling for havbruksnæringen, fiskerinæringen og matindustrien. Nofima ble etablert som en fusjon av tidligere Akva-forsk AS, Fiskeriforskning AS, Matforsk AS og Norconserv AS. Nofima skal i samarbeid med kundene levere internasjonalt anerkjent forskning og løsninger som gir konkurransefortrinn langs hele verdikjeden.

Nofima-konsernet hadde et negativt årsresultat på 5,2 mill. kroner i 2009.

Målet med statens eierskap i Nofima AS er å bidra til nasjonal kontroll med viktige forsknings- og innovasjonsmiljøer knyttet til landbasert matproduksjon og norsk sjømatproduksjon. Dette er viktig for å opprettholde og styrke viktige næringsklynger og verdikjeder som igjen kan bidra til økt verdiskaping og arbeidsplasser av betydning for mange lokalsamfunn. Selskapet skal ha effektiv drift.

1.5.4.11 NORFUND

Stiftelsesår:	1997
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Utenriksdepartementet
Antall ansatte:	41

Norfund er et instrument i norsk utviklingspolitikk. Gjennom å investere i levedyktige bedrifter og overføre kunnskap og teknologi bidrar Norfund til fattigdomsreduksjon og økonomisk utvikling i fattige land.

Norfund hadde i 2009 et overskudd på 130 mill. kroner, mot 422 mill. kroner året før. Overskuddet ble i tråd med Norfunds instruks overført til Norfunds overskuddsfond og blir reinvestert.

Målet med statens eierskap i Norfund er å bidra som et viktig redskap i norsk utviklings- og bistandspolitikk til å finansiere levedyktig, lønnsom virksomhet som ellers ikke ville blitt igangsatt som følge av høy økonomisk risiko. Fondet har ansvar for å medvirke med egenkapital og annen risikokapital, samt yte lån og stille garantier til utvikling av bærekraftig næringsvirksomhet i utviklingsland. Virksomheten skal utøves i samsvar med grunnleggende prinsipper for norsk utviklingspolitikk. Selskapet skal ha effektiv drift.

1.5.4.12 NORSK EIENDOMSINFORMASJON AS

Stiftelsesår:	1987
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Nærings- og handelsdepartementet
Antall ansatte:	72

Selskapets formål er å drive og å videreutvikle Eiendomsregisteret (EDR) og annen virksomhet knyttet til dette. Selskapet skal utføre oppgaver av samfunnsmessig betydning for å sikre drift, vedlikehold og systemutvikling av Grunnboken. Norsk Eiendomsinformasjon AS er omfattet av den nye offentlighetslovens forbud mot type eneretter på tilgang til offentlig informasjon som Norsk Eiendomsinformasjon AS har basert mye av sin virksomhet på.

Resultatet etter skatt gikk ned fra 13,4 mill. kroner i 2008 til 9,6 mill. kroner i 2009. Norsk Eien-

domsinformasjon oppnådde en gjennomsnittlig egenkapitalrentabilitet på 27 pst. i årene 2005–2009.

Målet med statens eierskap i Norsk Eiendomsinformasjon AS må fortsatt være å sikre drift, vedlikehold og systemutvikling av grunnboken. Dette gjelder imidlertid for en overgangsperiode, og det er et mål at overgangsperioden blir så kort som mulig. Statens mål vil deretter være å bidra til utviklingen av et lønnsomt IKT-selskap, som ikke lenger skal ha noen enerett på distribusjon av eiendomsinformasjon. Når overgangsordningen blir avvirket, vil selskapet bli overført fra kategori 4 til kategori 1 «Selskap med forretningsmessige mål».

1.5.4.13 NORSK HELENETT SF

Stiftelsesår:	2009
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Helse- og omsorgsdepartementet
Antall ansatte:	72

Norsk Helsenett SF skal sørge for at det foreligger en hensiktsmessig og sikker infrastruktur for effektiv samhandling mellom alle deler av helse- og omsorgstjenestene og bidra til forenkling, effektivisering og kvalitetssikring av elektroniske tjenester til beste for pasienter og befolkningen for øvrig. Statens eierskap av Norsk Helsenett SF har et klart sektorpolitisk mål.

Målet med statens eierskap i Norsk Helsenett SF er å sikre tilgang til nødvendig helseinformasjon på en sikker IKT-plattform for forvaltning og kommunikasjon av informasjon og bruk av telemedisinske løsninger i sektoren. Selskapet skal ha effektiv drift.

1.5.4.14 NORSK RIKSKRINGKASTING AS (NRK)

Stiftelsesår:	NRK ble etablert i 1933. NRK ble omdannet til aksjeselskap i 1996
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Kulturdepartementet
Antall ansatte:	ca. 3 600

NRK (morselskapet) hadde i 2009 en omsetning på omkring 4,5 mrd. kroner, en økning på 220 mill. kroner i forhold til 2008. NRK skal over tid levere økonomiske resultater i balanse. Kringkastingavgiften står for ca 95 pst. av inntektene i NRK.

Målet med statens eierskap i NRK AS er å sørge for god allmennkringkasting i Norge. Allmennkringkasting er et sentralt virkemiddel i norsk kultur- og mediepolitikk. Statens engasjement i NRK er basert på at NRK skal ha en viktig samfunnsrolle. Dette gjelder både det offentlige eierskapet, lisensfinansieringen og programkravene. NRK har et særlig ansvar for å fremme demokratiske, sosiale og kultu-

relle verdier i samfunnet. Selskapet skal ha effektiv drift.

1.5.4.15 NORSK SAMFUNNSVITENSKAPELIG DATATJENESTE AS (NSD)

Stiftelsesår:	2003
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Kunnskapsdepartementet
Antall ansatte:	67

Selskapet hadde i 2009 et overskudd på 0,5 mill. kroner, mot 2,7 mill. kroner i 2008. Hovedbevilgningene kommer fra Norges forskningsråd, departementene, universitets- og høyskolesektoren og EU.

Målet med statens eierskap i NSD er å sikre dataforvaltning og tjenesteyting overfor forskningssektoren. Selskapet samarbeider med nasjonale og internasjonale aktører for å drive utviklingsarbeid i tråd med sitt formål. Det statlige eierskapet bidrar til å sikre at utdannings- og forskningssektorens behov knyttet til dataforvaltning og tjenesteyting ivaretas på en tilfredsstillende måte. Selskapet skal ha effektiv drift.

1.5.4.16 NORSK TIPPING AS

Stiftelsesår:	1946
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Kulturdepartementet
Antall ansatte:	360

I 2009 ble driftsinntektene 12,8 mrd. kroner. Resultatet etter skatt var ca. 3 mrd. kroner.

Målet med statens eierskap til Norsk Tipping AS er å kanalisere nordmenns spillelyst inn mot et moderat og ansvarlig tilbud som ikke skaper samfunnsmessige problemer. Innenfor de rammer som er fastlagt av myndighetene skal selskapet tilby ansvarlig spilleglede, med sikte på å forebygge negative konsekvenser av pengespillene, og generere overskudd til samfunnsnyttige formål. Selskapet skal ha effektiv drift.

1.5.4.17 PETORO AS

Stiftelsesår:	2001
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Olje- og energidepartementet
Antall ansatte:	69

Petoro er rettighetshaver for statens deltakerandeler på norsk sokkel. Petoro skal på vegne av staten ivareta på et forretningsmessig grunnlag SDØE-porteføljen i utvinningstillatelser, rørledninger og lan-

danlegg der staten har direkte eierandeler. Petoro er ikke operatør.

Petoro drives på grunnlag av bevilgninger fra staten. Det føres separat regnskap for driften av Petoro i henhold til reglene i regnskaps- og aksjelovgivningen. Det er et klart skille mellom økonomiske forhold knyttet til SDØE og driften av Petoro.

Målet med statens eierskap i Petoro er å sikre en best mulig ivaretagelse av statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten på norsk sokkel.

1.5.4.18 SIMULA RESEARCH LABORATORY AS

Stiftelsesår:	2002
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Kunnskapsdepartementet
Antall ansatte:	130

Simula er morselskapet i et konsern med de heleide datterselskapene Simula Innovation AS og Kalkulo AS og det deleide datterselskapet Simula School of Research and Innovation AS, Simulaskolen.

Målet med statens eierskap i Simula Research Laboratory AS er å bidra til grunnleggende langsiktig forskning på utvalgte områder innen programvare- og kommunikasjonsteknologi. Statlig eierskap i Simula bidrar til å sikre et høyt internasjonalt nivå på forskningen i Norge, samtidig som det utdannes høyt kvalifiserte forskere. Statlig finansiering bidrar til oppfyllelse av selskapets mål. Selskapet skal ha effektiv drift.

1.5.4.19 SIVA SF

Stiftelsesår:	1968
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Nærings- og handelsdepartementet
Antall ansatte:	35

SIVA skal bidra til innovasjon og næringsutvikling gjennom eiendomsvirksomhet og utvikling av sterke regionale innovasjons- og verdiskapingsmiljøer.

SIVA har et krav om at den samlede virksomheten skal gå i resultatmessig balanse. Konsernet hadde i 2009 et overskudd etter skatt på 44,6 mill. kroner, mot 26,5 mill. kroner året før. Dette er det hittil beste resultatet i SIVAs historie.

Målet med statens eierskap i SIVA er å bidra til innovasjon og næringsutvikling i alle deler av landet. SIVA har et særlig ansvar for å bidra til å fremme veksten i distriktene. Selskapet skal ha effektiv drift.

1.5.4.20 STATNETT SF

Stiftelsesår:	1992
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Olje- og energidepartementet
Antall ansatte:	793

Statnett SF er systemansvarlig i det norske kraftsystemet. Dette innebærer at foretaket har ansvaret for at det til en hver tid er balanse mellom produksjon og forbruk av elektrisk kraft i Norge. Statnett eier i dag om lag 90 pst. av det sentrale overføringsnettet for kraft, samt forbindelsene til utlandet.

Statnett er som systemansvarlig nettselskap en monopolvirksomhet regulert av energimyndighetene. Dette innebærer blant annet at Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) fastsetter årlig maksimal tillatt inntekt for foretaket. Konsernets resultater etter skatt for regnskapsårene 2008 og 2009 har vært henholdsvis 1,5 mrd. kroner og -480 mill. kroner. Statnetts virksomhet vil i årene fremover bli preget av at foretaket står overfor en periode med betydelige investeringer.

Målet med statens eierskap i Statnett SF er å bidra til en samfunnsøkonomisk rasjonell drift og utvikling av det sentrale overføringsnettet for kraft. Statnett har ansvar for kritisk infrastruktur og et systemansvar som er samfunnsviktige oppgaver og som er viktig for samfunnssikkerheten. Statnett skal der det er mulig følge forretningsmessige prinsipper. Statens eierskap i Statnett bidrar til at foretaket oppfattes som en nøytral aktør i markedet.

1.5.4.21 STATSKOG SF

Stiftelsesår:	1993
Statens eierandel:	100 pst
Eierdepartement:	Landbruks- og matdepartementet
Antall ansatte:	148

Statskog SF forvalter om lag 60 000 km², noe mer enn 1/5 av landarealet i Norge. Storparten av dette er fjell- og utmarksareal. Statskog SF er landets største skogeier og har om lag 6 pst. av det samlede produktive skogsarealet i landet. Statskog SF har sin forretningsmessige virksomhet innenfor skogbruk, utmarksforvaltning, energi og annen areal- og eiendomsforvaltning.

Statskog SF hadde et årsresultat etter skatt i 2009 på ca. 27 mill. kroner. Dette gir en avkastning på foretakets bokførte egenkapital på 9,3 pst. I forbindelse med kjøpet av selskapene fra Orkla ASA ble det i Prop. 11 S (2010–2011) Kapitalforhøyelse og statlig lån til Statskog SF varslet en ny gjennomgang av avkastnings- og utbyttekravene til foretaket.

Formålet med statens eierskap i Statskog SF er å sikre effektiv ressursforvaltning til beste for samfunnet, tilrettelegge for allmennhetens behov for jakt-, fiske- og friluftstilbud mv. En stor del av Statskogs arealer er statsallmenninger. Gjennom statlig eierskap har staten mulighet til å nå ulike politiske mål knyttet til forvaltningen av skog- og utmarksarealer. Virksomheten skal drives på bedriftsøkonomisk grunnlag.

1.5.4.22 UNINETT AS

Stiftelsesår:	1993
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Kunnskapsdepartementet
Antall ansatte:	97

UNINETT AS skal utvikle og drive det akademiske forskningsnettverket i Norge, slik at høyere utdanning og forskning tilbys kostnadseffektive kommunikasjons tjenester på linje med det beste av hva som finnes internasjonalt i det akademiske miljøet. UNINETT AS skal være en pådriver i bruk av fremtidsrettede og åpne standarder for elektronisk infrastruktur i Norge.

Årsregnskapet for 2009 viser et underskudd på 14,5 mill. kroner, mot et underskudd på 5 mill. kroner i 2008.

Statens eierskap i UNINETT AS sikrer ivaretagelse av overordnede hensyn knyttet til samordning og videreutvikling av den totale nasjonale infrastrukturen for avansert forskning og høyere utdanning. Selskapet skal ha effektiv drift.

1.5.4.23 UNIVERSITETSSENTERET PÅ SVALBARD AS (UNIS)

Stiftelsesår:	2002
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Kunnskapsdepartementet
Antall ansatte:	76

UNIS mottar hoveddelen av sin bevilgning over Kunnskapsdepartementets budsjett. UNIS tilbyr verdens nordligste universitetsstudier, og har etablert seg som en sentral aktør og del av forskningsplattformen Svalbard. UNIS spiller en viktig rolle på Svalbard generelt og i Longyearbyen spesielt.

Årsregnskapet for 2009 viser et overskudd på 1,7 mill. kroner, mot et underskudd på 3,4 mill. kroner i 2008.

Målet med statens eierskap i UNIS er å medvirke til at senteret kan gi studietilbud på universitetsnivå og drive forskning med utgangspunkt i Svalbards plassering i et høyarktisk område. Forskningspolitisk anses Svalbard som en viktig arena for internasjon-

alisering av norsk forskning og for samarbeid med utenlandske forskere. Selskapet skal ha effektiv drift.

1.5.4.24 AS VINMONOPOLET

Stiftelsesår:	1922
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Helse- og omsorgsdepartementet
Antall ansatte:	1 824 tilsvarende 1 168 årsverk

Målet med statens eierskap til AS Vinmonopolet er å forvalte ett av de viktigste virkemidlene i norsk alkoholpolitikk. Gjennom å begrense tilgjengeligheten av alkoholholdige drikkevarer, kontroll med omsetningen og fravær av privatøkonomiske interesser bidrar Vinmonopolet til å begrense alkoholkonsumet, og derigjennom forebygge sosiale og helsemessige problemer som følge av alkoholbruk.

På grunn av det alkoholpolitiske målet om å begrense omsetningen av alkohol er det ikke satt mål for Vinmonopolets økonomiske resultater utover kravet til mest mulig kostnadseffektiv drift. Resultatet for innbetaling av vinmonopolavgift var i 2009 på 117 mill. kroner, som er 58 mill. kroner lavere enn i 2008. Statens andel av overskuddet fastsettes ved eget stortingsvedtak. For 2009 fastsatte Stortinget at 50 pst. av overskuddet etter vinmonopolavgift skulle tilfalle staten. Dette utgjør 48,3 mill. kroner.

1.5.4.25 REGIONALE HELSEFORETAK

Stiftelsesår:	2001
Statens eierandel:	100 pst.
Eierdepartement:	Helse- og omsorgsdepartementet
Antall ansatte:	ca. 125 000, tilsvarende ca. 95 000 årsverk

De regionale helseforetakene skal sikre spesialisthelsetjenester til regionens befolkning gjennom å yte gode og likeverdige spesialisthelsetjenester til alle som trenger det når de trenger det, samt å legge til rette for forskning og undervisning.

Gjennom statsbudsjettet for 2010 bevilges det samlet 99 mrd. kroner til regionale helseforetak. Staten ivaretar eierskapet dels gjennom eierstyring og dels gjennom de årlige oppdragsdokumentene til de regionale helseforetakene, der det stilles vilkår til Stortingets bevilgninger i statsbudsjettet. St.meld. nr. 47 (2008–2009) Samhandlingsreformen Rett behandling – på rett sted til rett tid, ble behandlet i Stortinget den 27. april 2010. Departementets hovedutfordring vil være å innrette sin eierstyring for å ivareta intensjonene i samhandlingsreformen om at den framtidige veksten i helsetjenesten primært skal skje i kommunehelsetjenesten.

Et sentralt styringskrav på det økonomiske området har vært at de regionale helseforetakene og tilhørende foretaksgrupper skal gå i økonomisk balanse. Tre av fire regionale helseforetak leverte i 2009 et positivt resultat slik at det samlede overskuddet for landet ble på 312 mill. kroner.

Målet med statens eierskap av de regionale helseforetakene er å ha et instrument for å oppnå nasjonale helsepolitiske mål. Eierskapet er et sektorpolitisk virkemiddel, og foretakene skal drives kostnadseffektivt. En sentral målsetting med det statlige eierskapet er helhetlig styring av spesialisthelsetjenesten, og bedre ressursutnyttelse for å ivareta og videreutvikle gode helsetjenester til befolkningen. Helseforetakene skal ha effektiv drift.

1.6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Regjeringen vil legge til rette for å videreutvikle og ytterligere profesjonalisere den statlige eierskapsutøvelsen. Et ledd i dette vil være å styrke Nærings- og handelsdepartementets rolle som et kompetanse- og ressursmiljø for den statlige eierskapsutøvelsen. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget dersom en slik styrking vil medføre behov for økte bevilgninger for den statlige eierskapsutøvelsen.

Det fremmes en egen proposisjon der det er bedt om fullmakt til deltakelse i egenkapitalforhøyelser og til salg av aksjer. En eventuell statlig deltakelse i kapitalforhøyelser foreslås bevilget i etterkant på kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap, post 96 Aksjer. Deltakelse i kapitalforhøyelser vil ikke påføre staten nevneverdige økte utgifter til eierforvaltning. Salg av aksjer innebærer en endring i statens formuesplassering som bevilges kap. 3950 Forvaltning av statlig eierskap, post 96 Salg av aksjer.

For også å legge grunnlag for nytt statlig eierskap, varsles det i meldingen en satsing på nye såkornsfond og styrking av Investinor AS. Dette vil bli fremmet i proposisjoner.

Det legges til grunn at selskapene ivaretar statens forventninger til samfunnsansvar og statens retningslinjer for lederlønn. Regjeringen mener at forventningene på disse områdene understøtter målet om langsiktig verdiskapning, god industriell utvikling, effektiv drift eller oppnåelse av sektorpolitiske målsettinger.

2. Komiteens merknader

2.1 Innledning

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Eva Vinje Aurdal, Lillian Hansen, Arne L. Haugen, Ingrid Heggø og lederen Terje Aasland, fra Sosialistisk Venstreparti, Alf Egil Hol-

melid, og fra Senterpartiet, Irene Lange Nordahl, viser til at det i Meld. St. 13 (2010–2011) slås fast at staten skal være en aktiv, langsiktig, profesjonell og forutsigbar eier i norsk næringsliv. Den nye eierskapsmeldingen viderefører hovedtrekkene i St.meld. nr. 13 (2006–2007), som representerte et nybrottsarbeid da den ble lagt fram. Flertallet viser til at det siden forrige eierskapsmelding har skjedd en utvikling knyttet til bl.a. virkninger av økt globalisering av næringslivet og økte krav til eiers rolle som nødvendiggjør justering på noen viktige områder. Flertallet er enig i at eierskapspolitikken skal baseres på ansvarsdelingen mellom eier og selskap og prinsippene om god eierstyring. Staten skal på denne bakgrunn søke å bidra til selskapenes vekst og industrielle utvikling, og til at målsettingene staten har for sitt eierskap, kan nås.

Flertallet merker seg at statlig eierskap i norsk næringsliv klargjør viktige politiske skillelinjer. Mens Høyre og Fremskrittspartiet tar til orde for en dramatisk reduksjon i det statlige eierskapet, ønsker Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet at et langsiktig, sterkt og profesjonelt statlig eierskap fortsatt skal kunne bidra til en god og stabil utvikling i næringslivet. Flertallet vil peke på at det statlige eierskapet har stått helt sentralt i utviklingen av viktige næringer i Norge.

Flertallet har merket seg at regjeringen nådde målet som ble satt om at Norge skulle komme seg gjennom finanskrisen med den laveste arbeidsledigheten i Europa. Flertallet vil rose regjeringen for en aktiv næringspolitikk med målrettede tiltakspakker som stimulerte til høy sysselsetting gjennom økt offentlig forbruk i stedet for skattelettelser.

Flertallet viser til at investeringspakker både til offentlige og private bygg og anlegg gjorde mye for å opprettholde sysselsettingen gjennom finanskrisen. Flertallet understreker at orden i økonomien er helt avgjørende for industrien og konkurranseutsatte næringer. Det er også av stor betydning for sysselsettingen, spesielt innenfor den eksportrettede industrien, at regjeringen holder orden i økonomien og fører en stram budsjettpolitikk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Per Roar Bredvold, Harald T. Nesvik og Torgeir Trældal, fra Høyre, Frank Bakke-Jensen, Svein Flåtten og Elisabeth Røbekk Nørve, og fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide, har merket seg at regjeringen gjennom fremleggelsen av Meld. St. 13 (2010–2011) Aktivt eierskap – norsk statlig eierskap i en global økonomi, synliggjør hvordan en har tenkt å utøve det direkte statlige eierskapet i en rekke selskaper der staten enten er eneeier eller eier selskapene sammen med

andre aksjonærer. Videre varsler regjeringen hvordan den har tenkt å organisere den statlige eierforvaltningen i departementet. Den fremlagte meldingen er på de fleste områder en videreføring av de hovedlinjene som ble dratt opp i forbindelse med behandlingen av den forrige eierskapsmeldingen, St.meld. nr. 13 (2006–2007) Et aktivt og langsiktig eierskap, som ble fremlagt for fire år siden. I den tiden som nå er gått siden behandlingen av forrige eierskapsmelding har det utvilsomt skjedd mye innen både norsk og internasjonal politikk innen næringsfeltet. Regjeringen skriver i meldingen at det er skjedd betydelige endringer både nasjonalt og internasjonalt som tilsier at det er behov for endringer i eierskapspolitikken. Det henvises i så henseende til internasjonalisering, tøffere konkurranse og tydeligere forventninger til samfunnsansvar. Når det gjelder finanskrisen har en fra norsk side kommet relativt godt fra denne. Det er imidlertid grunn til å ha fokus på at denne krisen fortsatt ikke er helt over for svært mange land som har store utfordringer foran seg. Norge som nasjon har bare i liten grad blitt rammet nasjonalt, men det er helt åpenbart at en del eksportavhengige næringer har fått merke den krisen som har vært. Disse medlemmer vil vise til at regjeringen gjennom denne meldingen er innoen en hel rekke av forskjellige typer med utfordringer og forslag til hvordan en fra statens side vil utøve sin eierskapspolitikk. Disse forskjellige områdene vil bli omtalt under de enkelte kapitler. I tillegg til det som omhandles i denne meldingen har også regjeringen fremmet en egen sak gjennom Prop. 83 S (2010–2011) Rammer for forvaltningen av eierskapet i enkelte selskap, der det foreslås at regjeringen får fullmakt til å selge aksjene i Secora AS og SAS AB, samt at det gis fullmakt til nedsalg i Entra Eiendom AS ned mot 33,4 pst. Det bes videre om fullmakt til å kunne kjøpe seg opp i Yara International ASA og Kongsberg Gruppen ASA. Dette behandles i egen sak.

Disse medlemmer viser til at det bare på fire år, siden forrige eierskapsmelding, har skjedd en betydelig utvikling som følge av et globalisert næringsliv som stiller stadig økte krav til staten som hel eller delvis eier av selskaper.

Disse medlemmer vil derfor sterkt understreke regjeringens budskap i meldingen om at staten på samme måte som private eiere må ha en mer dynamisk tilnærming til hvilke selskaper det offentlige har behov for å eie og ikke minst hvor mye det er riktig å eie av de forskjellige selskaper i de enkelte faser av et selskaps utvikling.

Disse medlemmer legger videre til grunn at statens egne prinsipper for godt eierskap, de nasjonale retningslinjene for godt eierskap og OECDs retningslinjer for statlig eierskap blir fulgt opp i praksis

i statens praktisering av eierskapspolitikken i alle selskap med helt eller delvis statlig eierskap.

Disse medlemmer viser videre til at det er helt sentralt at eierskapspolitikken utøves slik fra statens side, at skillet mellom eier, styre og selskapets ledelse er klart og at ansvarsdelingen som fremgår av prinsippene for god eierskapsstyring og av selskapslovgivningen følges nøye. Tilsvarende gjelder skillet mellom statens roller som politikkkutformer, myndighetsutøver, tilsyn og eier.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti forutsetter at regjeringen ivaretar disse hensyn i innretningen av hvor og hvordan eierskapet plasseres mellom de forskjellige departementer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre ønsker et redusert statlig eierskap og et økt privat eierskap i norsk næringsliv og vil åpne for det gjennom reduksjon av statlige eierposisjoner i flere selskaper. Historien har vist, ikke minst gjennom delprivatiseringen av Statoil, at økt privat eierskap i attraktive selskaper gir selskapene økt verdiskaping, økt offentlig innsyn og bedre utviklingsmuligheter.

Disse medlemmer vil understreke at ved avvikling av statlig eierskap eller reduksjon av statlig eierandel i enkeltelskaper, må dette skje gradvis ved å finne et mest mulig økonomisk optimalt tidspunkt i forhold til konjunkturer, markedsforhold, selskapets finansielle stilling og generelle fremtidsutsikter.

Disse medlemmer vil understreke at målsettingen med reduksjon av det statlige eierskapet må være å skape muligheter for økt interesse for investering i selskapet, at selskapet kan øke sin verdiskaping og sine verdier, bedre sine utviklingsmuligheter og skape mer konkurranse i markedet.

Disse medlemmer registrerer at de rødgrønne partiene hevder at disse partier tar til orde for en dramatisk reduksjon i det statlige eierskapet. Disse medlemmer deler ikke de rødgrønne partienes beskrivelse av disse partiers forslag i forbindelse med denne saken, som har som formål å oppnå en bedre balanse mellom statlig og privat eierskap. Det er ikke noen diskusjon om at viktige, store selskaper skal være nasjonalt forankret med en eierandel som gjør at en sikrer hovedkontor i Norge. Disse medlemmer undrer seg over at Arbeiderpartiet ikke vil vedkjenne seg sin egen historie når det gjelder privatisering. Disse medlemmer vil vise til at Arbeiderpartiet enten selv har fremmet i regjering, eller stemt for i Stortinget privatisering i selskapene Televerket, Norsk Jetmotor AS, Sydvaranger ASA, Norsk Hydro ASA, Cermaq ASA, Kommunalbanken AS, Norsk Vekst ASA, Postbanken, Statoil

ASA, VESO AS, Statens skogplanteskoler AS, Norsk Medisinaldepot ASA, DnB ASA, Norsas AS, Graminor AS, Grødegaard AS, DnB NOR ASA, BaneTele AS, Veterinærmedisinsk Oppdragssenter AS og ITAS amb. Arbeiderpartiet har i regjering fremmet forslag om salg av Moxy Trucks AS, men stemte mot i Stortinget. Regjeringen Stoltenberg II varsler nå salg av Secora AS, Entra Eiendom AS og SAS AB. Arbeiderpartiets motstand har vært begrenset til privatiseringen av Drevsjø trelast AS, Arcus-Gruppen ASA, A/S Olivin, NOAH Holding AS og SND Invest AS.

Disse medlemmer viser til at det sett under ett ikke er mangel på kapital til gode prosjekter i Norge og mener at økt mangfold på eiersiden vil være viktig for å styrke norske bedrifters konkurranseevne. Norsk privat kapital diskrimineres i dag i forhold til statlig og utenlandsk kapital gjennom formuesskatten og arveavgiften. Disse medlemmer ønsker over tid å redusere og fjerne disse skattene.

2.2 Omfang og utvikling av statens direkte eierskap

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, mener det er viktig at staten fortsatt bidrar til næringsutvikling i Norge gjennom en betydelig og aktiv eierposisjon i norsk næringsliv.

Flertallet viser til at det i meldingen slås fast at det totale omfanget av statens eierskap skal opprettholdes på om lag samme nivå som i dag, noe flertallet støtter.

Flertallet ser det som viktig at staten, i likhet med private eiere, har en strategisk og dynamisk tilnærming til hvilke selskaper den skal eie og hvor stor andel det er riktig å eie i ulike faser av et selskaps utvikling. Flertallet er derfor opptatt av at regjeringen legger til rette for en rask og mest mulig effektiv behandling av eiersaker.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, legger videre til grunn at en tilrettelegger for kapitaltilgang til nye og eksisterende virksomheter det vil være strategisk riktig å satse på i framtida, og viser i den forbindelse til at det i meldingen varsles at det skal legges til rette for at nytt statlig eierskap skal kunne etableres med grunnlag i nye såkornfond og ny investeringskapital i Investinor, og ved å vurdere direkte eierskap i selskaper som Investinor selger seg ut av. Dette flertallet legger til grunn at etableringen av slike såkornfond og venturekapital blir etablert raskt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at den norske stat har betydelige eierandeler i en rekke forskjellige norske selskaper og har gjennom disse selskapene en betydelig markedsrett på mange områder. Dette er selskaper av forskjellig karakter. Noen av selskapene er rene kommersielle bedrifter som f.eks. Cermaq ASA, Norsk Hydro ASA og Aker Holding AS, mens andre har helt andre roller som Norsk Tipping AS, NRK, de regionale helseforetakene, AS Vinmonopolet etc. Når det gjelder statens andel i de selskaper som omtales i denne meldingen, anslås verdien av statens eierskap i disse selskapene til om lag 600 mrd. kroner ved utgangen av 2010. Dersom en isolert sett bare ser på de statlige selskapene som er børsnotert, er verdien av disse verdsatt til ca. 500 mrd. kroner, eller ca. 1/3 av verdiene på Oslo børs. Det er med andre ord svært store verdier som staten skal forvalte på vegne av det norske folk på en god og profesjonell måte, og som samtidig sikrer verdiene for fremtiden enten i form av å beholde eierandelene som de er eller ved å selge andeler for så igjen å kunne bruke de frigjorte midlene til andre formål. Disse medlemmer vil også påpeke det ansvaret som staten også har knyttet til det å ikke misbruke sin eiermakt som den dominerende aktør som staten ofte er i de selskaper der staten sitter med et direkte eierskap. Det er videre også grunn til å ha fokus på både hvordan eierskapet utøves overfor de enkelte selskaper, og viktig å ha fokus på hvordan det store statlige eierskapet i selskaper ved Oslo børs oppfattes av internasjonale investorer.

I forbindelse med fremleggelsen av forrige eierskapsmelding fra regjeringen valgte man å kategorisere det statlige eierskapet i fire kategorier som regjeringen i meldingen har valgt å videreføre. Disse kategoriene er inndelt på følgende måte:

- Kategori 1 – Selskap med forretningsmessige mål.
Omfatter selskapene Argentum Fondsinvestering AS, Baneservice AS, Cermaq ASA, Entra Eiendom AS, Flytoget AS, Mesta Konsern AS, SAS AB, Secora AS og Veterinærmedisinsk Oppdragssenter AS (VESO).
- Kategori 2 – Selskap med forretningsmessige mål og nasjonal forankring av hovedkontorfunksjoner.
Omfatter selskapene Aker Holding AS, DnB NOR ASA, Kongsberg Gruppen ASA, Nammo AS, Norsk Hydro ASA, Statoil ASA, Telenor ASA og Yara International ASA.
- Kategori 3 – selskap med forretningsmessige mål og andre spesifikt definerte mål.
Omfatter selskapene Eksportfinans ASA, Electronic Chart Centre AS, Kommunalbanken AS,

NSB AS, Posten Norge AS, Statkraft SF og Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS.

- Kategori 4 – selskap med sektorpolitiske mål. Omfatter selskapene Avinor AS, Bjørnøen AS, Eksport-utvalget for Fisk AS, Enova SF, Gassco AS, Gassnova SF, Innovasjon Norge, Kings Bay AS, Kompetansesenter for IT i helse- og sosialsektoren AS (KITH), Nofima AS, Norfund, Norsk Eiendomsinformasjon AS, Norsk Helsenett SF, NRK AS, Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste AS, Norsk Tipping AS, Petoro AS, Simula Research Laboratory AS, SIVA SF, Statnett SF, Statskog SF, Uninett AS, Universitets-senteret på Svalbard AS (UNIS), AS Vinmonopolet og Regionale helseforetak (RHF).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er av den oppfatning at regjeringen gjennom denne kategoriseringen av de statlige selskapene klart definerer at den har ulike målsettinger med de enkelte selskap. Når det gjelder selve forvaltningen av eierskapet er dette spredt på en hel rekke forskjellige departement. Det fremholdes i meldingen at selskaper der hovedmålene med det statlige eierskapet er forretningsmessig drift, i hovedsak skal forvaltes av eierskapsavdelingen i Nærings- og handelsdepartementet. Dette utgjorde ved utgangen av 2010 21 selskap. Forvaltningen av de øvrige selskap hvor staten eier helt eller delvis, fordeler seg over en rekke departement. I alt er det elleve departement som driver med denne typen forvaltning av det statlige eierskapet dersom man tar med Finansdepartementet som har ansvaret knyttet til bl.a. pensjonsfondene.

Disse medlemmer mener det er på høy tid å effektivisere og ikke minst profesjonalisere statens eierskapsforvaltning og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen samle statens eierskapsforvaltning til Nærings- og handelsdepartementet. I første omgang overføres alle selskapene i kategori 1–3 og deretter settes det i gang et arbeid internt i departementene om hvordan en raskt kan overføre også de selskaper som har sektorpolitiske mål».

Disse medlemmer mener at en i svært liten grad i meldingen drøfter utfordringene knyttet til at eierskapet er spredt utover de forskjellige fagdepartement. Det er viktig at regjeringen klarer å ha et sterkt og profesjonelt nivå på den eierskapsutøvelsen som skal finne sted fra staten sin side. Dersom man skal kunne klare å få dette til er det ikke til å unngå at det statlige eierskapet knyttet til de aller fleste bedrifter bør samles i ett og samme departement. Det statlige eierskapet bør med andre ord tillegges Nærings- og handelsdepartementets eieravdeling. Når det gjelder

det såkalte sektoransvaret så vil dette kunne utøves ved den kommunikasjon som uansett skal skje i forkant av generalforsamlinger og vedtektsendringer. Der staten selv er eneste aksjonær styres virksomheten gjennom de vanlige styresignaler og generalforsamling. Disse medlemmer mener at regjeringen raskt må igangsette et arbeid for nettopp å samle forvaltningen av eierskapet i de fleste statlige selskap til ett departement. På denne måten vil det også være lettere å kunne utøve eierskapet på en mer tydelig måte hva gjelder det å gi gode og klare signaler til et styre om hva staten som eier har av forventninger til selskapets utvikling. Det er imidlertid svært viktig å påpeke at staten, i likhet med alle andre eiere, skal styre gjennom de lover og regler som fremkommer av selskapslovgivningens bestemmelser. Disse medlemmer vil videre påpeke at det er viktig at man har klare mål for det en ønsker å oppnå ved det statlige eierskapet. I den forbindelse har disse medlemmer merket seg at departementet har gitt konsulentfirmaet McKinsey & Co i oppdrag å utarbeide en rapport om generelle trekk når det gjelder den internasjonale utviklingen innenfor eierskapsutøvelse både for statlige og private aktører som et utgangspunkt for å videreutvikle statens eieroppfølging. Denne rapporten er behørig omtalt i meldingen. Det er særlig ett punkt i denne rapporten som det er grunn til å gi en nærmere omtale, og det er at rapporten peker blant annet på at eierne må forvente å måtte ta stilling til større strategiskifter og investeringer raskere enn før. Det vises videre til at også langsiktige eiere bør ha en strategi for hva man ønsker å oppnå i hvert enkelt selskap. Disse medlemmer mener det er svært viktig at dette blir fulgt opp på en tilfredsstillende måte. Dette er videre også et viktig argument for hvorfor en bør samle forvaltningen av det statlige eierskapet til ett departement.

Disse medlemmer mener videre at noen av de selskaper som utelukkende har forretningsmessige mål kan overføres til Pensjonsfond Norge slik at et eventuelt nedsalg kan skje når dette er markedsmessig fornuftig ut ifra å finne riktig pris. Når det gjelder å kunne beholde kontrollen over hovedkontor og mulighet til å kalle inn til generalforsamling vil dette kunne styres ved at fondet ikke skal kunne selge ut mer enn ned til 33,4 pst. Et selskap som kan være i denne kategorien er f.eks. Cermaq ASA.

I tillegg til de selskaper med direkte statlig eierskap som omhandles i denne meldingen, er staten også en betydelig eier i en rekke selskaper både i Norge og utlandet. Staten har gjennom Statens Pensjonsfond Utland, styrket sin eierposisjon i en lang rekke selskaper verden over. Dette medfører at dette statlige norske fondet er en betydelig aktør på verdens børser. I tillegg kommer den porteføljen som Pensjonsfond Norge (tidligere Folketrygdfondet) sit-

ter med. Videre er også staten gjennom diverse selskaper og direktorater medeier i en rekke mindre selskaper. De siste årene har staten hentet ut store verdier i utbytte fra de selskaper som både er notert på Oslo børs og de heleide statlige selskapene som bl.a. Statkraft SF og Statnett SF. Disse medlemmer har i den forbindelse også merket seg den diskusjon som i lengre tid verserte knyttet til en kapitalutvidelse i Statkraft SF og ikke minst den debatt som har vært knyttet til at noen av de statlige selskapene har måttet betale ut en svært høy andel av sine resultat som utbytte til staten. Statkraft-saken fikk sin løsning til slutt etter svært lang tid, og dette viser hvor viktig det er at man ikke bruker for lang tid på en prosess som dreier seg om selskapenes videre utvikling og eventuell vekst.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til regjeringens klare utsagn i meldingen om at staten – i likhet med private – skal være en dynamisk eier som vurderer fortløpende om statlig eierskap er et egnet virkemiddel for å nå selskapets relevante oppgaver. Disse medlemmer kan ikke se at det følger av et slikt resonnement at omfanget av statens eierskap skal opprettholdes slik regjeringen gir uttrykk for og mener at en bør se på de muligheter som kommer for å redusere det statlige eierskapet når det kan gagne selskapene.

Komiteens medlemmer fra Høyre vil også advare mot at politikere skal finne de strategisk riktige virksomheter som statens kapital skal brukes på i fremtiden, slik flertallet synes å mene. Disse medlemmer støtter at staten bidrar med såkornkapital for privat etablering av virksomhet, men er uenig i at hensikten med slike fond og annen offentlig investeringskapital skal være å etablere nytt statlig eierskap.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at det statlige eierskapet i dag er spredt på elleve ulike departementer. Dette medlem viser også til at regjeringen foreslår å styrke eierskapsavdelingen i Nærings- og handelsdepartementet for på den måten å profesjonalisere statens eierskap ytterligere. Dette medlem ønsker å samle mest mulig av eierskapsforvaltningen i Nærings- og handelsdepartementet, men det er det enkelte selskaps formål som må være styrende for hvilket departement eierskapet skal forvaltes av.

Dette medlem fremmer på den bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede ulike handlingsalternativer med sikte på å konsentrere eier-

skapsforvaltningen til færre departementer enn i dag.»

2.3 Statens eierskapsforvaltning

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, er opptatt av at staten skal være en aktiv og profesjonell eier, og at det er god bevissthet rundt statens ulike roller. I meldingen slås det fast at utøvelsen av statens eierskap fortsatt skal baseres på rollefordelingene mellom generalforsamling og styre i selskapslovgivningen og på allment aksepterte eierstyringsprinsipper, samt i tråd med statens etablerte prinsipper for godt eierskap. Flertallet merker seg at regjeringen vil føre en aktiv eierskapspolitikk der det formuleres klare forventninger til styrene med høye ambisjoner for selskapenes utvikling, og klarere forventninger til selskapene når det gjelder oppfølging av samfunnsansvar.

Flertallet viser til at statens direkte eierskap har en verdi på rundt 600 mrd. kroner, og er kjent med at utviklingen i det statlige eierskapet medfører et behov for å videreutvikle og ytterligere profesjonalisere den statlige eierskapsutøvelsen. Dette vil kreve økt ressursbruk i eierskapsforvaltningen, et tettere samarbeid mellom de ulike Eiermiljøene blant departementene og en styrking av Nærings- og handelsdepartementets rolle som et kompetanse- og ressursmiljø. Målsetningen med dette er å oppnå en god avkastning på statens verdier gjennom lønnsomhet og bærekraftig industriell utvikling i selskapene. Flertallet ser positivt på en styrking av statens eierskapsforvaltning. Statens eierskap utgjør store verdier, og det kreves betydelig kompetanse og ressurser for å være en god, profesjonell og aktiv eier slik det legges opp til i stortingsmeldingen. Flertallet merker seg at det er aktuelt å styrke kompetansen i eierskapsforvaltningen på flere områder, bl.a. på strategisk og økonomisk oppfølging av selskapene, utvelgelse og evaluering av styrene, eierstyring og selskapsledelse. Det vises videre til at det i meldingen legges vekt på selskapenes samfunnsansvar, inkludert miljø- og klimaansvar, og det er derfor etter flertallets syn naturlig at eierskapsforvaltningen styrker sin kompetanse også på dette området.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre har merket seg regjeringens syn på hvordan den har klart å skille statens ulike roller som politikkutformer, markedsregulator, myndighetsutøver og statens rolle som eier. Regjeringen viser videre til hvordan en har organisert størsteparten av statens forretningsmessige eierskap inn mot Nærings- og handelsdepartementet, dog med et par meget viktige unntak som Statoil ASA og Posten

Norge AS. Dette er det ifølge meldingen særskilte grunner til at man har gjort.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener dette er et kunstig skille og at det er viktig at også disse selskapene, sammen med en rekke andre selskaper som ligger innenfor kategori 2-4, legges inn under Nærings- og handelsdepartementets forvaltning av eierskap. Selv om disse selskapene har en del andre funksjoner enn de rent forretningsmessige, der de konkurrerer med andre aktører, har de et like stort behov for å ha et så profesjonelt eierskap som mulig. Det er også grunn til å nevne at Statoil ASA også er et selskap med mange små aksjonærer i tillegg til en svært stor (staten). Disse medlemmer er også av den formening at en, for å kunne gi Statoil ASA økt konkurranse på norsk sokkel, bør tilføre Petoro AS økt egenkapital. En annen positiv effekt man vil kunne få av å samle eierskapsforvaltningen mer enn det som er tilfelle i dag, er at en ikke lenger kommer i den situasjon at det kan stilles spørsmål ved hvorvidt det er et godt nok skille mellom det enkelte departements rolle som eier av selskap, samtidig som det også er ansvarlig for de tilsyn som skal føre kontroll med de samme selskaper som departementet har eierskapsforvaltningen av. Det vil også bli betydelige lettere å kunne skape et godt og profesjonelt eierskapsmiljø i ett departement, enn det å måtte ha en rekke miljøer knyttet til de 10 andre departementene som også har deler av eierskapsforvaltningen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti vil også påpeke viktigheten av å føre streng kontroll med de statlige selskapene slik at en sikrer at en verken misbruker sin markedsrett eller treffer beslutninger som ikke er i tråd med de styringssignaler som er gitt. Disse medlemmer vil imidlertid i den forbindelse påpeke viktigheten av at man følger de lover og regler som fremkommer i selskapslovgivningen.

Disse medlemmer vil videre påpeke viktigheten av at staten som eier i selskap der det også er andre aksjonærer, skal vise stor varsomhet i sin eierutøvelse slik at en ikke kommer i en situasjon der staten kan anklages for å misbruke sin posisjon som eier og myndighetsutøver.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil videre påpeke viktigheten av at man ikke lar seg friste til å forsøke å overkjøre selskapenes styrende organer ut ifra ønsket om gitte politiske løsninger som ikke behandles i tråd med den arbeidsdeling det skal være mellom styret og generalforsamling.

Disse medlemmer vil understreke at det er av avgjørende betydning for statens eierskap, som bl.a. omfatter store børsnoterte selskaper med betydelige verdier, at eierskapet utøves og forvaltes i tråd med ansvarsdelingen mellom staten som eier og styre og ledelse og i tråd med de eierstyringsprinsipper Stortinget ved flere anledninger har uttrykt bred enighet om. Disse medlemmer viser til at en slik ansvarsdeling og slike styringsprinsipper betinger at eierskapsutøvelsen ikke griper inn i strategiske og økonomiske vurderinger som tilligger styret eller selskapsledelsen. Disse medlemmer viser til at regjeringen tenker å tilføre kompetanse om eierskaps spørsmål til departementet. Disse medlemmer forutsetter at man ikke vil bruke nyervervet kompetanse til selskapsledelse og til å legge egne strategier slik flertallet i komiteen synes å mene, men til å drive ordinære eierskapsvurderinger som tilligger staten etter den ansvarsdeling og de styringsprinsipper som fastslås også i denne meldingen.

Disse medlemmer mener at det er grunn til å stille spørsmålstegn ved om hvorvidt staten i enkelte saker kan ha fått spesialbehandling.

Disse medlemmer vil også vise til at staten i forbindelse med kjøp av aksjer i Aker Holding AS, har inngått en avtale om ikke å avhende sine aksjer på minimum ti år. Dette er en type avtale som det finnes gode grunner til ikke å inngå, all den tid dette vil kunne binde opp andre fremtidige regjeringer som kanskje vil kunne ha en annen innretning på sin eierskapspolitikk. Slike avtaler bør med andre ord unngås i fremtiden.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til Innst. S. nr. 163 (2006–2007), s. 8, der det blant annet står:

«Komiteen er nøgd med at Regjeringa har fulgt opp Eigarskapsutvalet si oppmoding i NOU 2004:7 Statens forretningsmessige eierskap om å dele opp og presentera dei einskilte statlege eigardelane etter kva føremål eigarskapet har».

Disse medlemmer mener at kategoriseringen er et godt hjelpemiddel for å utøve statlig eierskap. En slik kategorisering må ikke bli statisk, og det bør være en årlig vurdering av selskapsporteføljens kategoriseringer.

2.4 Regjeringens eierskapspolitikk

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at det i Meld. St. 13 (2010–2011) slås fast at staten skal være en aktiv, langsiktig, profesjonell og forutsigbar eier i norsk næringsliv. Statens

eierskapsforvaltning skal utøves profesjonelt og moderne ved at den tar inn over seg de viktige utviklingstrekkene i norsk og internasjonal økonomi og samfunn.

Flertallet viser til ordningen med eierdialog som praktiseres i flere selskaper, herunder flere selskaper omtalt i denne meldingen.

Flertallet mener at slike møter er et velegnet forum for statens som eier for å gi signaler i ulike saker og problemstillinger, som for eksempel selskaps utøvelse av samfunnsansvar.

Flertallet viser til at selskapene gjennom eierskapsdialogen skal redegjøre for sin langsiktige forretningsmessige strategi for utvikling av virksomhet i Norge, i tillegg til eventuelle internasjonale satsinger, som kan bidra positivt til lokalsamfunnene med arbeidsplasser og verdiskaping, blant annet der ressursene tas ut.

Komiteen viser til at relevante selskaper skal redegjøre for hvordan de følger opp ekanlovens forpliktelse om å sikre brukerne i hele landet gode, rimelige og framtidsrettede tjenester.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil vise til at staten har ulike roller i samfunnet. Det er viktig at man ikke blander sammen disse rollene gjennom hvordan en skal utøve sin eierforvaltning av de statlige selskapene. Dette er noe en må ha særlig fokus på i de tilfeller staten har et eierskap i bedrifter de eier sammen med andre eller der statlige selskaper opererer i konkurranse med private aktører. Noen av de selskaper som staten eier har klare sektorpolitiske mål, og skal nyttes til det formålet de er ment å gjelde for. Dette kan være det som i meldingen kalles for naturlige monopoler (Avinor AS og Statnett SF), regulatoriske monopoler (AS Vinmonopolet, Norsk Tipping AS) eller selskaper som i sin helhet er finansiert over bevilgninger på statsbudsjettet (Enova SF, Petoro AS), eller i form av særavgifter (NRK AS).

Disse medlemmer mener det også kan være grunn til å se på hvorvidt det er hensiktsmessig å vurdere hvordan disse selskapene skal forvaltes i fremtiden. Disse medlemmer vil vise til at det finnes klare rammer for hvordan staten skal kunne opptre som eier i de selskaper en forvalter på vegne av landets innbyggere. Mens Grunnloven setter de konstitusjonelle rammer for hvem som har ansvaret for den direkte eierutøvelsen, så er det selskapslovgivningen som utgjør rammeverket for hvordan denne utøvelsen skal kunne skje i det daglige. Om statsrådets eiermyndighet følger det av aksjeloven § 5-1:

«Gjennom generalforsamlingen utøver aksjeeierne den øverste myndighet i selskapet»

Tilsvarende styringsbestemmelser finnes også i den øvrige selskapslovgivningen. Dette er det meget viktig at man tar hensyn til i all sin eierstyring, slik lovgivningen tilsier. Det er med andre ord svært viktig at man respekterer de enkelte selskapsstyrers ansvar og selv utøver sin rolle gjennom generalforsamling eller foretaksmøte.

2.5 Hva bør staten eie?

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, ser det som positivt at regjeringen er tydelig på hvorfor staten er eier i ulike selskaper, da dette tydeliggjør statens ambisjoner med eierskapet og gjør det lettere for selskapene å forholde seg til statens interesser som aksjonær. Samtidig gjør klarhet om statens mål det enklere å kommunisere statens forventninger til selskapene og å følge opp disse i eierskapsforvaltningen. Flertallet viser til at regjeringen har valgt å videreføre praksisen med å dele selskapene inn i fire kategorier ut fra statens mål med eierskapet i det enkelte selskap, og støtter dette.

Flertallet viser videre til at regjeringen i meldingen slår fast at statens eierskap i norsk næringsliv skal opprettholdes om lag på dagens nivå, men at staten skal ha en dynamisk tilnærming til det statlige eierskapet i enkelte selskaper. Flertallet slutter seg til en slik tilnærming til det statlige eierskapet og understreker betydningen av at regjeringen gjennom sitt eierskap legger grunnlaget for et langsiktig og industrielt eierskap.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser i denne sammenheng til Prop. 83 S (2010–2011) Rammer for forvaltningen av eierskapet i enkelte selskaper, og Innst. 374 S (2010–2011).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener at meldingen gir et godt innblikk i hvordan lovgivningen er innrettet og ut ifra hvilke prinsipper regjeringen vil utøve sin fremtidige eierskapspolitikk. Det er imidlertid grunn til å stille spørsmål ved hvor mye det er naturlig at staten skal sitte med et direkte eierskap til og innenfor hvilke felt det er naturlig for staten å engasjere seg. Den norske stat har, som tidligere beskrevet, en betydelig andel av verdiene ved Oslo børs (nærmere 1/3 del), og regjeringen skriver i meldingen at en tar sikte på at staten skal opprettholde sitt eierskap om lag i den størrelsesorden vi ser i dag, om enn med et noe forskjellig innhold. Disse medlemmer mener at regjeringen med fordel kan innrette sitt eierskap på en annerledes måte, og gjerne

også åpne for private investorer i flere selskaper enn det som er dagens situasjon. Det er derfor positivt at regjeringen i meldingen varsler det som må kalles en omlegging av eierskapspolitikken i fremtiden. I meldingen fremgår det følgende:

«Regjeringen ser det som naturlig at etablering av nytt statlig eierskap i fremtiden normalt skjer på kommersielt grunnlag, gjerne sammen med private investorer. Dersom det vurderes annen type eierskap må utgangspunktet være at slikt eierskap skjer ut fra hensyn til samfunnsøkonomisk lønnsomhet eller nærmere spesifiserte mål, for eksempel sektorpolitiske mål».

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at regjeringen også bør sette i gang prosesser med å børsnotere nye selskaper etter den modellen en valgte knyttet til Telenor ASA og Statoil ASA. Et selskap som kan være modent for en slik endring av modell, er Statkraft SF. Disse medlemmer vil i den forbindelse påpeke at det ikke er aktuelt å selge seg ut av dette selskapet, all den tid dette selskapet er strategisk viktig for Norge, slik også Statoil ASA og Telenor ASA er. Disse medlemmer mener det også er grunn til å vurdere en rekke andre selskaper der staten er inne som eier. Dette vil en komme tilbake til under omtalen av hvert enkelt selskap.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at regjeringen i meldingen også foretar en gjennomgang av sitt eierskap i flere selskaper, og også hvor en tar sikte på å endre sitt eierskap. I den forbindelse er det særlig eierskapet i SAS AB, Secora AS og Entra Eiendom AS som en viser til at en ønsker enten å selge seg ut av, eller foreta et nedsalg i. Dette har man fremmet en egen sak om i Prop. 83 S (2010–2011) Rammer for forvaltningen av eierskapet i enkelte selskaper, og disse medlemmer vil tilkjenne sitt syn på dette i innstillingen til denne proposisjonen.

Disse medlemmer har videre merket seg at regjeringen i meldingen varsler at det statlige eierskapet i enkelte selskaper med forretningsmessige mål kan reduseres dersom dette er fornuftig for å fremme en god industriell utvikling for selskapet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener at en allerede nå kan signalisere at man ønsker å endre statens eierposisjoner i flere selskaper enn det som fremkommer i meldingen og i Prop. 83 S (2010–2011).

Det private eierskapet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folke-

parti, viser til at Meld. St. 13 (2010–2011) omhandler selskaper som helt eller delvis eies direkte av staten og forvaltes av departementene. Gjennom sitt eierskap ønsker staten å bidra til en god og stabil utvikling av næringslivet i Norge. I meldingen oppdateres bl.a. regjeringens mål med statens eierskap i det enkelte selskap. Flertallet vil videre understreke at et mangfold av eierskap, privat og statlig eierskap, nasjonalt og utenlandsk eierskap, er viktig for verdiskapingen og tilgangen på kapital og kompetanse. Nasjonalt eierskap er bl.a. viktig for å sikre at bedriftene har hovedkontor og forskningsaktiviteter i Norge. Privat eierskap styrkes gjennom gode og forutsigbare rammevilkår for privat virksomhet, gjennom å føre en aktiv næringspolitikk og en ansvarlig budsjettpolitikk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil understreke den store betydningen av det private eierskapet. NHO Eierforums årsrapport over privat eierskap 2011 viser at private norske eiere står bak 40 pst. av verdiskapingen. Samtidig er det kraftig vekst for de utenlandske eierne, og deres bidrag til verdiskapingen har økt markant fra 2003. Det offentlige står bak drøye 20 pst. av verdiskapingen. Lønnsomheten er høyest med norsk privat eierskap, og privat norsk eierskap dominerer i de fleste næringene her i landet. Private er størst i nord og vest. Det private eierskapet er således svært viktig i Distrikts-Norge.

Disse medlemmer vil vise til at en i denne meldingen nesten utelukkende diskuterer hvordan den statlige eierskapspolitikken skal utformes og tar ikke opp i seg en diskusjon om hvordan denne vil kunne påvirke det private eierskapet. En har heller ikke i den perioden som er gått siden sist Stortinget behandlet en eierskapsmelding lagt frem en egen melding om hvordan det norske private eierskapet kan styrkes. Det var en samlet opposisjon som da uttrykte følgende:

«Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er tilfredse med at regjeringen har lagt frem en melding om det statlige eierskapet, men mener det er et like stort behov for at det legges frem en sak om tiltak for å styrke det norske private eierskapet. Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

'Stortinget ber regjeringen legge frem en egen melding innen våren 2008 om hvordan det norske private eierskapet kan styrkes.'»

Disse medlemmer mener dette fortsatt er og vil være en meget viktig sak og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en egen melding om hvordan det norske private eierskapet kan styrkes, innen våren 2012.»

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti er tilfreds med at regjeringen har lagt frem en melding om det statlige eierskapet. Dette medlem viser til de mange synergieffektene mellom statlig og privat eierskap, og ønsker en sak om tiltak som kan styrke synergieffektene mellom statlig og privat eierskap.

Dette medlem fremmer på den bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en melding om hvordan statlig og privat eierskap kan styrke hverandre.»

Tilgang til statlig såkorn- og venturekapital

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, legger til grunn at en tilrettelegger for kapitaltilgang til nye og eksisterende virksomheter det vil være strategisk riktig å satse på i framtida, og viser i den forbindelse til at det i meldingen varsles at det skal legges til rette for at nytt statlig eierskap skal kunne etableres gjennom nye såkornfond og ny investeringskapital i Investinor. Flertallet legger til grunn at etableringen av slike såkornfond og venturekapital blir etablert raskt.

I forbindelse med etableringen av de landsdekkende såkornfondene som varsles, legger flertallet til grunn at det vektlegges å ha regional forvaltningskompetanse i ulike deler av landet.

Flertallet viser videre til at evalueringer som er gjort om såkornfondene viser en sammenheng mellom hvor forvaltningsmiljøene er plassert og hvilke miljøer som utnytter såkornkapitalen. Flertallet er opptatt av at man gjennom etableringen av de varslede landsdekkende såkornfondene hensyntar at såkornkapitalen må dekke behovene i hele landet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti vil vise til at regjeringen bare i liten grad tar opp problemstillingen knyttet til at mange av de såkorn- og venturefond som vi i dag har i Norge, ikke har tilgjengelig kapital til å kunne gå inn i nye og spennende prosjekter. Regjeringen skriver i meldingen at en vil komme tilbake med forslag om å etablere nye landsdekkende såkornfond, og disse medlemmer støtter dette. Regjeringen sier imidlertid ikke når en vil fremme disse forslagene og hvilken innretning disse fondene vil ha, ei heller noe om fondenes størrelse. Disse medlemmer mener at regjeringen burde fremmet forslag om dette allerede i revidert budsjett for 2011, men så er ikke skjedd.

Disse medlemmer vil videre be om at regjeringen medvirker til at det også tilføres mer kapital inn i de allerede etablerte fondene, både de som er

landsdekkende og de regionale. Disse medlemmer mener at det er viktig at man medvirker til at den gode ideen og forretningsmuligheten som er knyttet til dette får en mulighet til å kunne realiseres gjennom muligheten for å kunne fremskaffe den nødvendige kapital og i mange tilfeller også kunne bli satt i forbindelse med annen nødvendig kompetanse. Slik vil det som fremstår som en god forretningsidé og produkt kunne finne veien helt frem til realisering. Der er imidlertid også i den forbindelse god grunn til å etterlyse den varslede evalueringen av Innovasjon Norge, all den tid dette selskapet er hovedredskapet til staten når det gjelder tilførsel av kapital og kompetanse innen en rekke områder. I den forbindelse er det svært viktig at man også ser på den innretningen en har, knyttet til den oppdeling og ikke minst de krav en setter for å kunne motta støtte innen de forskjellige ordningene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet legger til grunn at regjeringen senest i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet for 2012 fremmer forslag om flere landsdekkende såkornsfond i tråd med det som er varslet i denne meldingen.

Komiteens medlemmer fra Høyre vil understreke at oppfylning av midler i de eksisterende landsdekkende såkornfond er et mer ubyråkratisk og mer effektivt virkemiddel for stimulering av investeringer, enn etablering av nye landsdekkende fond, en prosess som vil ta lenger tid og være mindre kostnadseffektiv.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at det er mangel på risikovillig kapital, særlig i Distrikts-Norge. Dette medlem mener at det må etableres såkornfond som bidrar med risikovillig kapital til næringsutvikling i Distrikts-Norge.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til evalueringen av Innovasjon Norge og virkemiddelapparatet, og mener at denne bør komme som en egen sak til Stortinget senest i løpet av høsten 2011.

Disse medlemmer mener det er mangel på privat risikokapital til både oppstart og videreutvikling av selskap i Norge.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener det er selve ideen og dens muligheter til å kunne realiseres som er det viktigste og ikke om den som har ideen er mann eller kvinne, bor i den ene eller andre kommunen etc.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at videreutvikling av Argentum-modellen for både oppstart og venturekapital etter en fond-i-fond-modell er av stor betydning for en styrket næringsutvikling og muligheter for nye næringer.

Disse medlemmer vil at Argentum skal styrkes og at det utredes muligheten av å etablere flere fond etter Argentum-modellen for å styrke risikokapitaltilgangen for bedrifter i en videreutviklingsfase. Risikokapitaltilgangen i oppstartsfasen skal etter disse medlemmers mening styrkes ved å etablere nye såkornfond etter en fond-i-fond-modell.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å styrke Argentum Fondsinvesteringer AS gjennom økt tilgang på kapital.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å etablere flere fond knyttet til både såkorn og vekstfase, bygget opp etter en fond-i-fond-modell, i forbindelse med statsbudsjettet for 2012.»

Disse medlemmer mener at noe av den statlige kapitalen som frigjøres gjennom salg av eierandeler i selskaper, skal brukes aktivt for å bidra til videre vekst og sysselsetting i Norge gjennom opprettelse av ulike fondskonstruksjoner. Disse medlemmer mener det er behov for å øke tilgangen på risikokapital i Norge gjennom fondskonstruksjoner bygget opp etter en fond-i-fond-modell.

2.5.1 Eierskapsutøvelsen

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti er enige i at eierskapspolitikken skal baseres på ansvarsdelingen mellom eier og selskap og prinsippene om god eierstyring. Staten skal på denne bakgrunn søke å bidra til selskapenes vekst og industrielle utvikling, og til at målsettingene staten har for sitt eierskap kan nås.

Flertallet ser positivt på en styrking av statens eierskapsforvaltning og mener at det er viktig for å kunne følge opp målsettingene i meldingen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at regjeringen i meldingen redegjør for hvordan en i fremtiden vil legge opp selve eierskapsutøvelsen i de statlige selskapene. I den forbindelse varsler regjeringen at en vil styrke eierdepartementene slik at en har nok kapasitet til at staten på en god måte kan forstå både de

utfordringer selskapene står overfor og hvordan staten aktivt kan bidra til å videreutvikle selskapene.

Disse medlemmer finner likevel grunn til å minne om at det er selskapenes styrer som er ansvarlige for selskapets drift og utvikling. Det er også, etter disse medlemmers mening, svært viktig at regjeringen i sin eierskapsutøvelse knytter til seg kompetanse utenfra i forbindelse med transaksjoner og avtaleinngåelser innen dette feltet all den tid det ikke er mulig å kunne sitte på tilstrekkelig egenkompetanse innen alle forretningsområder.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil også vise til at en først og fremst må sørge for å endre den interne arbeidsdelingen knyttet til antallet departement som sitter med ansvar for den statlige eierskapsutøvelsen.

Disse medlemmer vil vise til at mange norske selskaper har en stor del av sin virksomhet rettet mot det internasjonale markedet. Selskaper der staten har eierandeler er heller intet unntak. I den forbindelse er det tilstrekkelig å vise til Telenor ASA, Statoil ASA, Statkraft SF, Cernaq AS etc. Dette gjør at man må tilegne seg den kompetanse som trengs inn i selskapenes styrende organer for å kunne forstå de markeder man er inne i og den kultur som der finnes når det gjelder forretningsdrift. Det er derfor viktig at man også i selskapenes styrer har den kompetanse som skal til for best mulig å kunne møte denne utfordringen. Private bedrifter har ofte klare strategier på dette feltet når det gjelder å knytte til seg styremedlemmer med utenlandskompetanse. Disse medlemmer mener at de utfordringer som en kan møte internasjonalt kan være av en helt annen karakter enn de utfordringer en er vant med fra et hjemmemarked. Dette stiller store krav til den kompetanse de forskjellige styrer i selskapene må inneha. I disse selskapene ville det være en styrke å kunne inneha utenlandskompetanse for bedre å forstå de markeder man er inne i. I den forbindelse er det også viktig at regjeringen sørger for at man har fokus på dette når man skal utnevne nye styremedlemmer til disse selskapene.

Disse medlemmer viser til at når man samler det meste av statens eierskapsforvaltning til ett departement, vil dette medføre en mer effektiv organisering og en kan også på en mye mer effektiv måte utnytte den samlede kompetanse innen eierskapsforvaltningen som i dag finnes spredt over flere departementer. Noe kompetanseøkning er det nok likevel nødvendig å fremskaffe. Dette vil da i særlig grad knytte seg opp imot hva som skal være den langsiktige strategien knyttet opp imot eierskapet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre tar regjeringens vars-

lede styrking av bemanningen i eierdepartementene til orientering.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til sin merknad under punkt 2.2.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre har videre merket seg den omtale som meldingen gir om fremtidige krav og retningslinjer knyttet til selskap med et statlig eierskap. En viser i den forbindelse til det som fremkommer som forventninger til selskapene fra statens side. Dette er blant annet at man forventer at selskapene har langsiktige strategier for utviklingen av virksomhet i Norge, i tillegg til internasjonale satsninger. I tillegg kommer forventninger til utbytte og avkastning, oppfølging av selskapenes samfunnsansvar, forskning, utvikling, innovasjon, kompetanse, lederlønninger osv.

Disse medlemmer vil vise til at dette er en type tilbakemeldinger som det er fullt mulig å bringe videre til styret under det enkelte selskaps generalforsamling. Det er imidlertid viktig, slik disse medlemmer ser det, at den eierskapsutøvelsen som staten legger opp til ikke blir for detaljert og omfattende slik at en påvirker selskapets drift og utvikling i negativ retning i sin iver etter å vise handlekraft og politisk styring. Dette er et ansvar som påhviler staten særlig i de tilfeller der en eier selskaper sammen med andre aksjonærer, og hvor selskapene befinner seg i en konkurransesituasjon med andre selskaper. Som eksempel kan nevnes Statoil ASA, Telenor ASA, Norsk Hydro ASA og Yara International ASA m.fl. Dette er selskap som også opererer i internasjonal konkurranse og dermed trenger rammevilkår i tråd med dette. Dette vil blant annet være noe en må ta hensyn til når man ser på hvorvidt det skal utvikles systemer for land til land rapportering etc. Disse medlemmer mener det er viktig at man ikke ensidig innfører krav overfor norske selskaper som svekker deres konkurransesituasjon og resultater.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti vil imidlertid påpeke at det må reageres sterkt overfor selskaper dersom de blir innblandet i korrupsjon eller annen ulovlig virksomhet uansett om dette finner sted i utlandet, og det skal selvfølgelig være slik at den skal følge de lover og regler som gjelder i de land man opererer i og betaler skatter og avgifter deretter.

REGJERINGENS FORVENTNINGER TIL UTBYTTE OG AVKASTNING

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstre-

parti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at regjeringen har et langsiktig perspektiv på sitt eierskap i norsk næringsliv, og at det er et mål å bidra til industriell vekst, sysselsetting og en positiv verdiutvikling. Et viktig mål er at selskapene oppnår langsiktig avkastning på investert kapital, og sikrer at avkastningen av naturressursene kommer fellesskapet til gode.

Flertallet viser videre til at staten som eier gir uttrykk for synspunkter og forventninger til selskapernes utbyttepolitikk.

Regjeringen støtter generelt en utbyttepolitikk som fremmer langsiktig verdiskaping i selskaper som har forretningsmessige mål. Flertallet ser det som viktig at det ved fastsetting av utbytte tas hensyn til at selskapene skal ha en egenkapital som er tilpasset virksomhetens mål, strategi og risikoprofil.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg regjeringens mål for hva de forventer av selskapene når det gjelder fremtidig utbytte og avkastning. Dette innebærer at regjeringen har spesifikke langsiktige avkastningsmål på sine eierposter. Disse medlemmer mener det er fornuftig at man har klare målsetninger for hva man ønsker å oppnå i det enkelte selskap. Det er imidlertid i den forbindelse viktig at man ikke isolert sett kun tenker størrelse på utbytte uten å se på om selskapet gjennom sin virksomhets- og strategiplan har et behov for å kunne øke sin likviditet og egenkapitalsituasjon for å kunne møte fremtidige utfordringer og investeringer. Et eksempel på dette er den situasjonen som var knyttet til Statkraft SF der man i en årrekke har tatt ut svært store utbytter fra selskapet samtidig som man hadde store behov for å få tilført ny egenkapital. Disse medlemmer mener det er fornuftig dersom man fra statens side legger seg på en linje knyttet til utbytte fra de forskjellige selskapene som samsvarer med aksjelovens bestemmelser.

Disse medlemmer viser til at det er de forskjellige ansvarlige eierdepartementene som utarbeider både årlige og langsiktige utbytteforventninger overfor selskaper med forretningsmessige mål, og kommuniserer dette til styret. Det er uheldig at man på denne måten vil kunne oppleve at det legges opp til en ulik utbyttepolitikk departementene imellom. Disse medlemmer vil vise til sine merknader der en ønsker å samle eierskapet i disse selskapene til Nærings- og handelsdepartementet. Dette vil medføre en mer ensrettet og profesjonell styring av eierskapet også på dette området.

REGJERINGENS FORVENTNINGER TIL OG OPPFØLGING AV SELSKAPENES SAMFUNNSANSVAR

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstre-

parti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at regjeringen med den nye eierskapsmeldingen forsterker ytterligere oppfølgingen av selskapenes arbeid med samfunnsansvar, blant annet hva angår etikk og miljø. Det etableres også mer konkrete forventninger på områdene menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og anstendige arbeidsvilkår, og åpenhet om pengestrømmer og korrupsjon.

Flertallet er tilfreds med at regjeringen i meldingen uttrykker klare forventninger til selskapenes og styrenes rapportering på samfunnsansvar.

Flertallet er videre opptatt av at staten som eier forventer at selskapene legger til grunn beste praksis uavhengig av hvor virksomheten foregår.

Flertallet mener at det bør stilles konkrete forventninger til selskapenes klima- og miljøansvar, og at de rapporterer på dette.

Flertallet er tilfreds med at selskaper der staten er eier, skal være ledende i sin bransje på lavutslipp og klimareduserende teknologi, samt at selskapene bør utvikle og ta i bruk best mulig teknologi for å redusere sin miljø- og klimapåvirkning. Flertallet ser fram til at dette følges opp gjennom utvikling av målindikatorer og rapportering.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at eierskapspolitikken forbedres ytterligere gjennom den nye eierskapsmeldingen, i tråd med det som ble varslet i Soria Moria II.

Komiteen understreker den positive betydning land for land-rapportering (LLR) vil ha for åpenhet om finansielle strømmer, og i arbeidet mot korrupsjon, kriminalitet og skattesvindel. Utformingen av et nytt regelverk pågår nå internasjonalt. USA har allerede vedtatt lovkrav, lignende er gjort for Hong Kong-børsen og i EU pågår lovprosessen. Det er viktig å følge med på dette, samtidig som Norge har et selvstendig ansvar for å vurdere hvordan man kan sikre åpenhet i selskapenes rapportering. Norge har gjennom Extractive Industries Transparency Initiative (EITI) vært et foregangsland for finansiell åpenhet innen utvinningsindustrien.

Komiteen ser positivt på at regjeringen har hatt en offensiv rolle i dette arbeidet og legger til grunn at den offensive rollen videreføres ved at regjeringen prioriterer arbeidet med å vurdere innføring av LLR i Norge.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre har merket seg de forventninger som regjeringen har til de enkelte selskaper de eier selv eller sammen med andre når det gjelder samfunnsansvar. Det er viktig at en er seg sitt ansvar

bevisst for hvordan virksomheten er innrettet i henhold til de lover og regler som finnes på de områder der selskapene har sin virksomhet. Disse medlemmer mener det er svært viktig at man har en høy standard knyttet til de virksomhetene en er involvert i.

Disse medlemmer mener det er fornuftig at staten har en politikk på dette området, men denne må utformes på en slik måte at ikke norske selskaper får en konkurranseulempen overfor andre selskaper som en følge av at en fra norske myndigheters side ønsker å bruke det statlige eierskapet til å utøve rene politiske endringer. Dette kan være forskjellige typer kvoteringsordninger, rapporteringssystemer etc. Det er etter disse medlemmers mening viktig å sikre at Norge ikke blir et rent filial-land rent eiermessig. Dette skal sikres gjennom en kombinasjon av nasjonal lovgivning og eierskap. I tillegg er det viktig at de rammevilkår en gir norske bedrifter, enten det gjelder statlige eller private, er konkurransedyktige. Dette kan være tilgang på risikokapital, muligheter for forskning og utvikling, skatter og avgifter etc. Men dette gjelder også hvilke spesielle krav en stiller til bedriftene. Disse medlemmer har merket seg det som fremkommer i meldingen og er av den oppfatning at det kan se ut som om man i fremtiden har et ønske om å legge mer politikk enn butikk inn i sin eierstyring. Dette kan gå utover selskapenes konkurransevne i fremtiden. Disse medlemmer vil i den forbindelse påpeke viktigheten av at norske bedrifter ikke påføres særskilte krav til miljø- og klimatiltak som ikke andre selskaper har. Disse medlemmer mener at det er naturlig at også norske selskaper skal forholde seg til de lover og regler som er i de landene en opererer i, og at en ikke får særskilte krav fordi staten er med som eier i selskapet og at en derigjennom ønsker å bruke dette i en politisk sammenheng. Staten har også et særskilt ansvar overfor interessene til øvrige aksjonærer i selskapet.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti er tilfreds med at meldingen inneholder et eget kapittel om samfunnsansvar. Dette medlem mener at regjeringen med fordel kunne stilt enda klare og sterkere forventninger til selskaper der staten er dominerende eier.

Dette medlem mener det er nødvendig å rette et kritisk søkelys på det statlige eierskap når det gjelder utøvelsen av samfunnsansvar. Dette medlem mener at regjeringen ikke utnytter det rommet som lovverket gir til aktiv eierstyring av heleide og deleide statlige selskaper. Dette medlem forventer at selskaper der staten er hel- eller deleier, skal pålegges rapporteringskrav som går ut over de lovpålagte. Dette for på den måten å forplikte selskapene til å prioritere arbeidet med samfunnsansvar enda sterkere.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at selskapene der staten er dominerende eier, skal fremme konkrete tiltak for å styrke kompetansen i selskapene når det gjelder samfunnsansvar, særlig i forhold til miljø og klima».

REGJERINGENS FORVENTNINGER TIL FORSKNING, UTVIKLING, INNOVASJON OG KOMPETANSE

Komiteen vil peke på at de generelle rammevilkårene er viktige både for statlige og privat eide bedrifter. Flertallet vil framheve gode rammevilkår for næringslivet som en suksessfaktor både for statlig og privat eide selskaper.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er tilfreds med at det legges vekt på forskning, innovasjon og kompetanseutvikling i selskaper med statlig eierskap. Flere selskaper ligger langt framme når det gjelder forskningsinnsats. Flertallet viser til at regjeringen har et høyt ambisjonsnivå for forskning og utvikling, og forventer at også statlig eide selskaper har en bevisst holdning til egen FoU-virksomhet.

Flertallet viser til at selskaper der staten er eier, bør være blant de ledende i sin bransje innen forskning og utvikling.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre har merket seg regjeringens forventninger knyttet til forskning, utvikling, innovasjon og kompetanse og tar dette til etterretning. Disse medlemmer finner likevel grunn til å påpeke at det i første rekke er gjennom generelle rammevilkår for hele næringslivet at en best ivaretar disse interessene. Gjennom forbedringer i ordninger som SkatteFunn, avskrivningsregler, tilgang på risikokapital og fjerning av formuesskatten vil en kunne klare å utløse midler og investeringer i stor skala på dette feltet i næringslivet generelt og ikke konsentrere seg utelukkende om det som skjer i de statlige selskapene.

Disse medlemmer mener ord må bli til handling om kunnskap skal bli Norges konkurransefortrinn i fremtiden. European Innovation Scoreboard 2009 ble offentliggjort av Europakommisjonen 17. mars 2010, og deler landene inn i grupper basert på resultater. Norge rangeres i en «tapende» gruppe med blant annet Tsjekkia, Ungarn og Polen.

REGJERINGENS FORVENTNINGER TIL LEDERLØNN

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstre-

parti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at regjeringen i forbindelse med forrige eierskapsmelding lanserte nye retningslinjer for lederlønn, der målet var å bidra til moderasjon, rimelighet og transparens i ledernes lønnsvilkår. Dette fikk regjeringen til blant annet ved å stanse selskapenes aksjeopsjonsprogrammer som til tider ga svært urimelige utslag. Flertallet viser til at selv om det har vært økende oppmerksomhet på dette området de siste årene har utviklingen i lederlønnninger i selskapene med statlig eierandel samlet sett ikke vært i tråd med regjeringens mål om moderasjon. Flertallet er derfor tilfreds med at det nå strammes ytterligere inn i retningslinjene for lederlønn ved at de heleide selskapene pålegges å gi eier økt innsyn i lønnsfastsettelsen gjennom rapporteringskrav og foreleggelse for generalforsamlingen, slik det i dag gjelder for allmennaksjeselskaper. Flertallet viser til at det også innføres et «følg eller forklar»-prinsipp der selskapene må forklare dersom regjeringens retningslinjer fravikes. Det er etter flertallets syn også positivt at det gjøres innstramminger knyttet til hvilke pensjonsytelser selskapene bør ha i sine avtaler med topplederne. Disse grepene vil etter flertallets mening bidra til moderasjon i ledernes lønnsvilkår, til ytterligere transparens og til at vilkårene fremstår som rimelige.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener det er viktig at man i spørsmålet om lederlønn klarer å rekruttere gode ledere med høy kompetanse i selskapene, i tråd med privat virksomhet. Det er åpenbart at lønn er et viktig virkemiddel dersom en skal kunne klare å rekruttere de rette personene inn i også de selskaper der staten er inne på eiersiden, enten alene eller sammen med andre. Dette var også et område som ble grundig drøftet i forbindelse med behandlingen av forrige eierskapsmelding der en samlet komité uttrykte følgende:

«Komiteen er samd med regjeringa i at det må vera eit mål at leiarlønnningar i selskap med statleg eigarskap ikkje hindrar selskapa i å rekruttera dei beste leiarane. Konkurransedyktig løn er eit verkemiddel for å rekruttera leiarar med dei beste føresetnader for å nå dei måla som staten og øvrige eigarar har sett for selskapet. Samstundes er det uheldig om statlege selskap framstår som lønsleiande i sine respektive bransjar. Komiteen meiner difor at det er fullt legitimt at staten som eigar, i tråd med retningslinjer for god eigarskapstyring, brukar si eigarmakt til å hindra avlønningssystem som kunne gje toppleiarane ei samla løn, inklusiv insentivbaserte ordningar, som ville vera unormalt høgt for vedkomande bransje.

Komiteen ser på insentivbaserte ordningar som eit verkemiddel for å samordna leiarane og tilsette sine økonomiske interesser med eigarane. Det er styra si oppgåve å vedta slike ordningar, innan dei rammane som eigarane har sett i generalforsamlinga.

Men komiteen strekar under at staten som eigar må medverka til at slike insentivordningar er rettferdige, dvs. at avlønninga har samband med forhold som leiarane og selskapet elles faktisk kan påverka.

Komiteen deler regjeringa sin skepsis til korleis mange opsjonsordningar for leiarar har vore utforma. Prinsipielt bør opsjonsordningar handsamast frå eigarhald som andre insentivordningar. Som eigar må staten sjå til at rammene for alle insentivordningar er slik at dei vert opplevde som rettferdige, og ikkje framstår som eit isolert reiskap for å auka leiarlønene. Dette bør kommuniserast klårt i eigarskapspolitikken.»

Disse medlemmer mener dette fortsatt er viktig å påpeke. Disse medlemmer har merket seg at regjeringen har utarbeidet retningslinjer for ansettelsesvilkår for ledere i statlige foretak og selskaper. Disse medlemmer tar dette til orientering, men vil samtidig minne om at kompetansen knyttet til fastsettelse av lønn til daglig leder ligger til selskapets styre.

Disse medlemmer viser til at regjeringen vil føre en aktiv eierskapspolitikk hvor man formulerer klare forventninger til selskapenes styrer med høye ambisjoner for selskapenes utvikling. Disse medlemmer vil vise til at en slik forutsetning om høye styreambisjoner for et selskaps utvikling også må følges av at styret får mulighet til å rekruttere den ledelse som er nødvendig for å nå et slikt ambisjonsnivå. I en slik sammenheng er lederlønninger viktige. Disse medlemmer forutsetter at styrene i statens selskaper gjennom retningslinjene for lederavlønninger ikke vil bli hindret i å rekruttere ledere som kan innfri regjeringens ambisjoner for selskapene, noe som er styrets ansvar.

SAMMENSETNING AV STYRET OG REGJERINGENS FORVENTNINGER TIL STYRET

Komiteen er opptatt av at staten gjennom sitt eierskap bidrar til godt sammensatte og kompetente styrer som på en god måte ivaretar ansvaret med å forvalte selskapet på vegne av fellesskapet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, merker seg at regjeringen vil legge vekt på kompetanse, kapasitet og relevant mangfold når staten foreslår personer valgt inn i styrer og bedriftsforbudsamlinger. Flertallet har også merket seg at regjeringen vil vektlegge forskjeller i erfaringsbakgrunn i styresammensettingen, og slutter seg til at et kompetent og relevant mangfold gir et bredere beslutningsgrunnlag, noe som hever kvaliteten på styrearbeidet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener at det er styrets

samlende kompetanse som er det som skal være gjeldende i forbindelse med generalforsamlingens oppnevning av styremedlemmer. Det samme skal være gjeldende når det gjelder styrets leder. Dette skal skje uavhengig av alder, kjønn, bosted etc.

REGJERINGENS FORVENTNINGER TIL MANGFOLD OG LIKESTILLING

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, støtter regjeringens forventninger om at selskapene søker å rekruttere flere kvinner inn i ledende stillinger i de statlige selskapene, og at staten vil arbeide for å rekruttere inn flere kvinnelige styreledere. Flertallet ser det som positivt at selskapene anmodes om å legge konkrete strategier for hvordan dette skal oppnås.

Flertallet støtter også at selskaper med statlig eierskap tar ansvar for å rekruttere flere læringer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener at det er selskapene selv som må få bestemme hvilken kompetanse og arbeidskraft de selv har behov for og hvordan denne best kommer på plass. All form for påleggelse av kvotering setter andre hensyn enn kompetanse først. Disse medlemmer mener at det som fremkommer i meldingen på dette feltet bærer mer preg av å fremme politiske løsninger fremfor å opptre som en profesjonell eier. Disse medlemmer mener ansettelseskompetanse og sammensetning av bedriftens arbeidsstokk skal tilligge selskapet selv så lenge en følger de lover og regler som gjelder.

Disse medlemmer er av den oppfatning at det er bred politisk enighet i Norge om betydningen av likestilling.

ÅPENHET OM STATENS EIERSKAP

Komiteen støtter at det skal være knyttet stor åpenhet om det statlige eierskapet.

ORGANISERING AV STATENS EIERSKAP

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, støtter regjeringen i at eierskapet i forretningsmessige selskaper fortsatt bør forvaltes av den sentrale eierskapsenheten som i dag ligger i Nærings- og handelsdepartementet, når ikke særlige hensyn taler for andre løsninger.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til sine tidligere merknader der disse medlemmer redegjør for hvordan

organiseringen av det statlige eierskapet bør innrettes annerledes slik at en kan få til en bedre eierstyring og forvaltning av de selskaper som staten eier helt eller er betydelig medeier i.

Disse medlemmer har merket seg hvordan regjeringen mener at kontakten med selskapene skal finne sted. I den forbindelse påpekes viktigheten av regelmessige kontaktmøter med selskapenes ledelse som en viktig del av oppfølgingen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener at dette nok er viktig i de selskaper som har rene sektorvise ansvarsområder. Det er imidlertid viktig å påpeke at en er særlig varsom med å utøve et politisk press overfor selskap der en har rene forretningsmessige målsettinger, utover det som en fremlegger på selskapets generalforsamling. Det er her eier skal utøve sin innflytelse samt legge hovedmålene for selskapets drift og hvilke forventninger en har til denne.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at det statlige eierskapet i dag er spredt på 11 ulike departementer. Dette medlem viser også til at regjeringen foreslår å styrke eierskapsavdelingen i Nærings- og handelsdepartementet for på den måten å profesjonalisere statens eierskap ytterligere. Dette medlem ønsker å samle mest mulig av eierskapsforvaltningen i Nærings- og handelsdepartementet, men det er det enkelte selskaps formål som må være styrende for hvilket departement eierskapet skal forvaltes av.

INNKLØP

Komiteen ser positivt på at stortingsmeldingen legger vekt på selskapenes miljø- og klimaansvar. Regjeringen har utarbeidet en handlingsplan for miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser, og den inneholder blant annet miljøpolitikk for statlige innkjøp. Tilsvarende strategier for innkjøp i selskaper der staten er eier, vil bidra positivt til selskapenes miljø- og klimaansvar. Det vises i den sammenheng til avtalen mellom regjeringen og Norsk Industri om innkjøp av energi- og klimavennlig utstyr.

Komiteen er opptatt av at bedrifter med statlig eierskap søker å legge til rette for at også små- og mellomstore bedrifter skal kunne konkurrere om kontrakter innenfor de rammer som EØS-avtalen gir.

SPRÅK

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, forventer at selv om konsernspråket for mange selskaper er engelsk, skal de statlige norske

selskapene utgi årsberetninger på norsk, og informasjon om selskapene skal også være tilgjengelig på norsk på selskapenes hjemmesider.

HOVEDKONTORFUNKSJONER

Komiteen er opptatt av at selskaper der hovedkontor ligger i Norge, også forankrer tilhørende hovedkontorfunksjoner, som for eksempel FoU-aktiviteter, innovasjon og teknologiutvikling her i landet. Dette for å bidra til en positiv utvikling og viktig kompetanse i Norge.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener at det er avgjørende at næringslivet investerer i ny miljø- og klimavennlig teknologi dersom vi skal nå våre klimamål. Dette gjelder også selskaper der staten har eierskap. Mye av reduksjonen av verdens klimagassutslipp må skje ved at det tas i bruk nye klimavennlige produksjonsmetoder og produkter. Disse medlemmer peker på at klimautfordringene er en av de største utfordringene verden står overfor i årene fremover. Derfor må vi intensivere arbeidet med å utvikle ny teknologi som bidrar til å redusere, rense og lagre utslipp av klimagasser, og utvikle klimanøytrale teknologier på nye områder. Kvotehandling må kombineres med offentlig støtte til forskning, teknologiutvikling og implementering av nye teknologiske løsninger. Disse medlemmer vil derfor opprette ett eller flere fond der avkastningen skal gå til økonomisk støtte til og investeringer i utvikling og bruk av ny, klimavennlig teknologi, og viser til Dokument 8:84 S (2009–2010) representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Trond Helleland, Nikolai Astrup og Siri A. Meling om opprettelse av et fond og virkemiddelapparat for utvikling av klimavennlig teknologi.

2.6 Om selskapene i statens direkte eierskap

2.6.1 Kategori 1 – Selskaper med forretningsmessige mål

ARGENTUM FONDSINVESTINGER AS

Komiteen vil bemerke at formålet med det statlige eierskapet i Argentum Fondsinvesteringer AS er å fremme tilgangen til kapital for selskaper i en utviklingsfase gjennom saminvesteringer i slike fond med private investeringer, og å bidra som investor til en videreutvikling av private equity-bransjen.

Komiteen vil videre bemerke øvrige virkemidler som staten har for innovasjon og nyskaping i næringslivet, og mener at Argentum Fondsinvesteringer AS fyller ut dette virkemiddelapparatet på en god måte.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstre-

parti og Senterpartiet, viser til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti vil oppfordre regjeringen til å følge opp situasjonen rundt kapitaltilførsel til Argentum Fondsinvesteringer AS.

BANESERVICE AS

Komiteen viser til at formålet med statens eierskap i Baneservice AS er å bidra til konkurranse i markedet for jernbanetekniske entreprenørtjenester.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener det er mest ryddig av staten å unngå dobbelttroller som bestiller og utfører av tjenester samtidig som man er forvaltnings- og tilsynsmyndighet, og viser dessuten til at selskapet opererer i et marked hvor det er private aktører.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget gir regjeringen fullmakt til å avhende eierskapet i Baneservice AS.»

CERMAQ ASA

Komiteen viser til at formålet med statens eierskap er å bidra til utviklingen av et viktig miljø for oppdrett, fôr og forskning på fôr i Norge og internasjonalt. Komiteen viser til at staten er opptatt av at selskapet er en vesentlig aktør i videreutviklingen av norsk oppdrettsnæring.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at selskapet skal ha en aktiv rolle knyttet til forskning og utvikling i marin sektor og oppdrettsnæring.

Flertallet viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at norsk fiskerinnæring i 2010 eksporterte for over 53 mrd. kroner, hvor oppdrettsnæringen sto for majoriteten av eksporten. De siste årene har norsk fiskeri- og havbruksnæring vært i en rivende utvikling. Disse medlemmer er av den oppfatning at oppdrettsnæringen er i en fase hvor det er flere store aktører i næringen.

Disse medlemmer viser til at staten er en betydelig eier i Cermaq ASA, samtidig som staten er forvaltnings-, konsesjons- og tilsynsmyndighet overfor oppdrettsnæringen. Cermaq ASA er i direkte konkurranse med mange andre næringsaktører og selskaper i Norge.

Disse medlemmer mener det er viktig at norske myndigheter fremstår som uavhengig forvalter av næringens rammevilkår og at det ikke skal kunne reises spørsmål fra konkurrentland om subsidiering eller spesialbehandling av enkeltaktører i næringen.

Disse medlemmer vil bemerke at siden forrige eierskapsmelding, St.meld. nr. 13 (2006–2007), er Cermaq ASA oppjustert fra å være et kategori 2-selskap til et kategori 1-selskap.

Disse medlemmer mener staten skal avvike sitt eierskap i Cermaq ASA, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget gir regjeringen fullmakt til salg av aksjene i Cermaq ASA.»

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil bemerke at det er tilstrekkelig med en 34 pst. eierandel for å sikre at hovedkontoret blir i Norge. Dette medlem mener at det kan være andre grunner til at man ønsker en større statlig eierandel.

ENTRA EIENDOM AS

Komiteen viser til at formålet med statens eierskap i Entra Eiendom AS er å bidra til utviklingen av et konkurransedyktig eiendomsselskap.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette.

Flertallet viser for øvrig til sine merknader i Innst. 374 S (2010–2011) (jf. Prop. 83 S (2010–2011)).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti er av den formening at Entra Eiendom AS

og deres forretningsmønster er godt egnet til å drive sin virksomhet i konkurranse med øvrige næringsaktører i utleiebransjen for næringseiendommer på det åpne markedet.

Disse medlemmer viser til Prop. 83 S (2010–2011) hvor regjeringen ber om fullmakt til et statlig nedslag i Entra Eiendom AS til 33,4 pst.

Disse medlemmer gir sin tilslutning til å gi en slik fullmakt.

Disse medlemmer er av den formening at det ikke er en statlig oppgave å ha eierskap i et eieendomsselskap og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget gir regjeringen fullmakt til å avhende statlig eierskap i Entra Eiendom AS.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser for øvrig til sine merknader i Innst. 374 S (2010–2011), jf. Prop. 83 S (2010–2011).

FLYTOGET AS

Komiteen viser til at statens eierskap i Flytoget AS er å oppnå lønnsom togtrafikk som bidrar til en høy kollektivandel til og fra Oslo Lufthavn Gardermoen.

Selskapet fraktet i 2009 5,4 millioner passasjerer til og fra Oslo Lufthavn Gardermoen, hvilket tilsvarer en markedsandel på 36 pst. av alle reisende til og fra Oslo Lufthavn.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre er av den formening at flytoget i likhet med andre jernbanestrekninger bør konkurranseutsettes slik at det blir fri konkurranse på transport av passasjerer på strekningen.

Disse medlemmer er av den formening at det statlige eierskapet i Flytoget AS ikke er en forutsetning for fortsatt drift, og at det derfor bør avvikles og strekningen konkurranseutsettes.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget gir regjeringen fullmakt til å avhende det statlige eierskapet i Flytoget AS.»

MESTA KONSERN AS

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i Mesta Konsern AS er å bidra til industriell og kommersiell utvikling av konsernet.

Komiteen viser til at Mesta Konsern AS tilbyr tjenester og produkter for utvikling, bygging, vedlikehold og drift av samferdselsinfrastruktur i Norge.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, og Senterpartiet, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at selskapet driver ordinær kommersiell virksomhet i åpen konkurranse med små og store næringsaktører.

Disse medlemmer er av den formening at det ikke foreligger grunner til at staten fortsatt skal eie Mesta Konsern AS.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget gir regjeringen fullmakt til å avhende det statlige eierskapet i Mesta Konsern AS.»

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener delvis nedslag av statlige eierandeler i Mesta kan være positivt, og ber regjeringen vurdere delvis nedslag slik at selskapets virksomhet kan styrkes ved tilførsel av privat kapital i tillegg til det statlige eierskapet.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere delvis nedslag av Mesta Konsern AS sin virksomhet.»

SAS AB

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i SAS AB er å fremme et godt og kommersielt rutetilbud for norske flyreisende innenlands og til og fra landet gjennom et skandinavisk samarbeid.

Komiteen viser til at SAS AB er i konkurranse med nasjonale og internasjonale aktører i flybransjen på både innenlands og utenlands flytransport.

Komiteen vil vise til viktigheten av å opprettholde en god luftfartsinfrastruktur i Distrikts-Norge ved salg av SAS eller annen løsning. Komiteen vil understreke at det er betydelige samferdselspolitiske interesser for befolkningen særlig i Nord-Norge og på Vestlandet knyttet til den viktige delen av Norges transportinfrastruktur som Widerøes rutenett og tilbud utgjør.

Komiteen forutsetter derfor at regjeringen har et høyt fokus på disse sentrale samferdselspolitiske interessene i den dialog som foregår mellom de nordiske eierne i selskapet i forkant av de varslede endringer i selskapet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser for øvrig til sine merknader i forbindelse med Prop. 83 S (2010–2011), jf. Innst. 374 S (2010–2011).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette.

Flertallet viser for øvrig til sine merknader i Innst. 374 S (2010–2011) (jf. Prop. 83 S (2010–2011)).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at staten er forvaltnings-, regulerings- og tilsynsmyndighet innenfor norsk lufttrafikk. For å unngå å komme i en dobbeltrolle, mener disse medlemmer at det ikke foreligger grunner til statlig eierskap i SAS AB for å sikre virksomheten fortsatt drift.

Disse medlemmer viser til Prop. 83 S (2010–2011) hvor regjeringen ber om fullmakt til å selge aksjene i SAS AB i forbindelse med en industriell løsning.

Disse medlemmer gir sin tilslutning til å gi en slik fullmakt.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser for øvrig til sine merknader i Innst. 374 S (2010–2011), jf. Prop. 83 S (2010–2011).

SECORA AS

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i Secora AS er å bidra til god industriell og kommersiell utvikling i selskapet. Selskapet driver utbygging og vedlikehold av fiskerihavner, farleder og navigasjonsinstallasjoner langs Norskekysten.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser for øvrig til sine merknader i Innst. 374 S (2010–2011), jf. Prop. 83 S (2010–2011) og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til Prop. 83 S (2010–2011) hvor regjeringen ber om fullmakt til å selge aksjene i Secora AS eller fusjonere selskapet med en industriell aktør.

Disse medlemmer gir sin tilslutning til å gi en slik fullmakt.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser for øvrig til sine merknader i Innst. 374 S (2010–2011), jf. Prop. 83 S (2010–2011).

VETERINÆRMEDISINSK OPPDRAGSSENTER AS (VESO)

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i VESO er å fremme tilgangen på kompetanse og tjenester fra de veterinære forskningsmiljøene og det veterinærmedisinske fagfelt på forretningsmessig grunnlag. Selskapet har som formål å bidra til å bedre fiske- og dyrehelse samt bedre utnyttelse av genetiske ressurser hos fisk ved å tilby varer, tjenester og forsknings- og forsøksfasiliteter basert på internasjonal høy kompetanse og kvalitet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre er av den formening at aktører i fiskeri- og havbruksnæringen må ha interesse av de tjenester selskapet tilbyr, samt ha interesse for eierskap til den forskning og kompetanse selskapet besitter.

Disse medlemmer vil bemerke at staten er forvaltnings-, konsesjons- og tilsynsmyndighet med fiskeri- og havbruksnæringen.

Disse medlemmer er av den formening at staten bør åpne for et større eierskap i selskapet for fiskeri- og havbruksnæringen.

Disse medlemmer vil bemerke at siden forrige eierskapsmelding, St.meld. nr. 13 (2006–2007) er VESO oppjustert fra å være et kategori 3-selskap til et kategori 1-selskap.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

«Stortinget gir regjeringen fullmakt til å selge aksjene i VESO.»

2.6.2 *Kategori 2 – Selskaper med forretningsmessige mål og nasjonal forankring av hovedkontorfunksjoner*

AKER HOLDING AS

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet er å bidra til at industriell kompetanse innenfor petroleumsrelatert virksomhet utvikles og ledes fra Norge.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil bemerke at Aker Holding AS i hovedsak kun forvalter aksjer i Aker Solutions ASA.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme egen sak om langsiktig strategi for eierskap i Aker Holding AS.»

DNB NOR ASA

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i DnB NOR ASA er å opprettholde et stort og kompetent finanskonsern med hovedkontorfunksjoner i Norge.

Komiteen viser til at DnB NOR ASA er en viktig partner for norsk næringsliv i utlandet og for store utenlandske selskaper i Norge.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre tar gjennomgangen av selskapet til orientering.

KONGSBERG GRUPPEN ASA

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i Kongsberg Gruppen ASA er å bidra til videreutviklingen av en viktig kunnskapsindustri med utgangspunkt i miljøet på Kongsberg, og å sikre en norsk forankring av selskapet, blant annet når det gjelder hovedkontorfunksjoner og forsknings- og utviklingsaktiviteter.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette.

Flertallet viser videre til at regjeringen i Prop. 83 S (2010–2011) foreslår at det blir gitt fullmakt til å delta i en avgrenset egenkapitalutvidelse i Kongsberggruppen. Flertallet støtter dette, og viser for øvrig til merknader i Innst. 374 S (jf. Prop. 83 S (2010–2011)).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti vurderer den kompetansen Kongsberg Gruppen besitter som viktig i et nasjonalt perspektiv og at det er viktig at staten opprettholder eierandeler i selskapet.

Disse medlemmer er av den formening at et eierskap på 34 pst. er med på å sikre at forsknings- og utviklingsmiljøet blir ivaretatt «ved at hovedkontorfunksjoner ligger i Norge».

Disse medlemmer er av den formening at det ikke foreligger sterke grunner for at staten fremdeles skal eie over 50 pst. av Kongsberg Gruppen ASA.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre fremmer på denne bakgrunn følgende forslag.

«Stortinget gir regjeringen fullmakt til et nedsalg i Kongsberg Gruppen ASA til 34 pst.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til sine merknader i Innst. 374 S (2010–2011), jf. Prop. 83 S (2010–2011), og vil være positive til at staten deltar i emisjoner som opprettholder de eierandeler Stortinget til enhver har bestemt å ha i Kongsberg Gruppen ASA. Disse medlemmer mener imidlertid at denne type fullmaktssaker bør behandles enkeltvis av Stortinget når situasjoner som kan kreve økt kapital kommer opp og er dokumentert. Disse medlemmer viser til at slik praksis også ble slått fast av regjeringen Stoltenberg i St.meld. nr. 13 (2006–2007). Stortinget har senere vist at slike saker kan behandles tilstrekkelig fort når det er påkrevet.

NAMMO AS

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet er å bidra til å opprettholde hovedkontorfunksjoner og kompetansemiljøet på Raufoss og til en god industriell utvikling i konsernet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti er av den formening at en mindre reduksjon i den statlige eierandel i Nammo AS ikke vil ha noen praktisk konsekvens for statens evne til å sikre formålet for det statlige eierskapet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag.

«Stortinget gir regjeringen fullmakt til et nedsalg i Nammo AS til 34 pst.»

Komiteens medlemmer fra Høyre tar gjennomgangen av selskapet til orientering.

NORSK HYDRO ASA

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at målet med statens eierskap i Norsk Hydro er å opprettholde hovedkontorfunksjoner og forsknings- og utviklingsoppgaver i Norge, som et bidrag til innenlands industri- og kompetanseutvikling, arbeidsplasser og forvaltning av store norske naturressurser.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at Hydro ved oppkjøpet av Vale har fått tilfredsstillende kontroll over råstoffsituasjonen og mener dette bør bedre Hydros posisjon som et ledende aluminiumsselskap i årene som kommer. Dette flertallet legger videre til grunn at denne posisjonen også bidrar til at Hydro utnytter produksjonskapasiteten i Norge, blant annet gjennom å investere i effektive produksjonslinjer og også nye investeringer i Norge.

Dette flertallet viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Dette flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at statens formål med eierskap i Norsk Hydro ASA er å opprett-

holde hovedkontorfunksjoner og forsknings- og utviklingsoppgaver i Norge.

Disse medlemmer viser til at Norsk Hydro ASA er en global leverandør av aluminium, med virksomhet i hele verdikjeden fra utvinning av råstoff til ferdig produkt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er av den formening at et statlig nedsalg til 34 pst. vil ivareta selskapet på en god måte med hensyn til å opprettholde hovedkontorfunksjoner og nasjonal forankring av forsknings- og utviklingsoppgaver.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

«Stortinget gir regjeringen fullmakt til nedsalg i Norsk Hydro ASA til 34 pst.»

STATOIL ASA

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at staten har forretningsmessige mål med eierskapet i Statoil, med en tilleggsdimensjon om nasjonal forankring av hovedkontorfunksjoner. Flertallet merker seg at staten med dette ønsker å bidra til at forsknings- og utviklingsoppgaver skal forbli i Norge, som et bidrag til innenland industri- og kompetanseutvikling og sikring av viktige kompetansearbeidsplasser. Funksjoner og beslutningskompetanse som følger av dette skal ha basis i Norge. Flertallet viser til at Statoil er den viktigste aktøren på norsk sokkel. Etter sammenslåingen med Hydros petroleumsvirksomhet er denne posisjonen ytterligere styrket. Flertallet viser videre til at en viktig målsetting med eierskapet i Statoil er å sikre en langsiktig og sikker utnyttelse og avkastning av selskapets olje- og gassressurser. Flertallet merker seg at regjeringen er opptatt av at Statoil som et ledende energiselskap også kan ha virksomhet innen fornybar energi, og ser positivt på at selskapet utvikler seg videre på dette området.

Flertallet viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at statens formål med eierskapet i Statoil ASA er å sikre nasjonal forankring av hovedkontorfunksjoner samt at forsknings- og utviklingsoppgaver skal forbli i Norge.

Disse medlemmer viser til at Statoil ASA ble delprivatisert og børsnotert i Oslo og New York i 2001. Disse medlemmer viser til den gode

utviklingen selskapet har hatt etter at selskapet ble børsnotert, og disse medlemmer mener den utviklingen bør fortsette for selskapet.

Disse medlemmer viser til Innst. S. nr. 198 (2000–2001) om eierskap i Statoil og fremtidig forvaltning av SDØE, hvor et flertall, bestående av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, uttalte følgende:

«Flertallet mener at målet om å bygge opp petroleumskompetanse er nådd. I dag er ikke statlig eierskap nødvendig for å videreutvikle kompetansen. Videre mener flertallet at de økonomiske og styringsmessige begrunnelsene for helstatlig eierskap ikke lenger er relevante. Dels fordi et for omfattende statlig eierskap kan redusere incentivene til økt verdiskaping på sokkelen, og dels fordi styring av virksomheten bedre kan sikres gjennom andre virkemidler enn helstatlig eierskap i selskaper. Staten kan dessuten sikre sine inntekter på andre måter enn ved eierandeler i oljeselskaper. Med mindre omfang av direkte eierskap kan staten utføre sin oppgave som kontrollør og regulator på en mer effektiv måte. Flertallet viser til at all petroleum i grunnen er statens eiendom og at det gir staten den forhandlingsposisjon den trenger for å etablere spilleregler på kontinentalsokkelen. Dette underbygges også av statens rolle som bærer av norsk suverenitet på kontinentalsokkelen.»

Disse medlemmer mener at disse argumentene fortsatt er gjeldende, og at delprivatiseringen av Statoil som flertallet på Stortinget vedtok i 2001, i hovedsak har vært vellykket. Disse medlemmer kan derfor ikke se at det er behov for en eierandel på over 51 pst. for å nå målsettingene med eierskapet. Disse medlemmer vil understreke at Statoil er et svært viktig selskap i norsk sammenheng, og at en reduksjon av statlig eierandel må skje gradvis og ved de mest mulig økonomisk optimale tidspunkter i forhold til konjunkturer, markedsforhold mv.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget gir regjeringen fullmakt til nedsalg av statens eierskap i Statoil til en eierandel på 51 pst.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at et statlig nedsalg i Statoil ASA til 34 pst. bør vurderes på lengre sikt. Dette vil også kunne ivareta selskapet på en god måte med hensyn til å opprettholde hovedkontorfunksjoner og forsknings- og utviklingsoppgaver i Norge.

TELENOR ASA

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at målet med statens eierskap i Telenor ASA er å bidra til nasjonal forankring av eierskapet, at hovedkontorfunksjonene og sentrale

forsknings- og utviklingsaktiviteter forblir i Norge og sikre en god industriell utvikling av selskapet. Flertallet viser også til at Telenor er en av verdens ledende leverandører av telekommunikasjonstjenester og representerer et sentralt miljø for innovasjon, teknologi og videreutvikling av norsk IKT-kompetanse og arbeidsplasser.

Flertallet viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteen medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at formålet med statens eierskap i Telenor ASA er å bidra til nasjonal forankring av hovedkontorfunksjoner og sentrale forsknings- og utviklingsaktiviteter.

Disse medlemmer viser til at Telenor ASA er en av verdens ledende leverandører av telekommunikasjonstjenester og representerer et sentralt miljø for innovasjon, teknologi og videreutvikling av norsk IKT-kompetanse og arbeidsplasser.

Disse medlemmer er av den formening at en mindre reduksjon i den statlige eierandel i Telenor ASA ikke vil ha noen praktisk konsekvens for statens evne til å sikre formålet for det statlige eierskapet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget gir regjeringen fullmakt til et nedsalg i Telenor ASA til 34 pst.»

Disse medlemmer vil subsidiært støtte Høyres forslag knyttet til nedsalg i Telenor ASA.

Komiteens medlemmer fra Høyre fremmer følgende forslag:

«Stortinget gir regjeringen fullmakt til et nedsalg av statens eierinteresser i Telenor ASA til 51 pst., og ned til 34 pst. ved en fusjon- / oppkjøpstransaksjon der selskapets aksjer blir brukt som oppgjørs – eller byttemiddel.»

YARA INTERNATIONAL ASA

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at målet med statens eierskap i Yara International ASA er å opprettholde hovedkontorfunksjoner og forsknings- og utviklingsoppgaver i Norge, som et bidrag til innenlands industri- og kompetanseutvikling og arbeidsplasser i et konsern som er ledende på sitt marked internasjonalt.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at regjeringen i Prop. 83 S (2010–2011) foreslår at det blir gitt fullmakt til å delta i en avgrenset egenkapitalutvidelse i Yara. Dette flertallet støtter dette, og viser for øvrig til sine merknader i Innst. 374 S (2010–2011) (jf. Prop. 83 S (2010–2011)).

Dette flertallet viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Dette flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at statens formål med eierskapet i Yara International ASA er å opprettholde hovedkontorfunksjoner og nasjonal forankring av forsknings- og utviklingsoppgaver.

Disse medlemmer er av den formening at en mindre reduksjon i den statlige eierandelen i Yara International ASA ikke vil ha noen praktisk konsekvens for statens evne til å sikre formålet med det statlige eierskapet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget gir regjeringen fullmakt til et nedsalg i Yara International ASA til 34 pst.»

2.6.3 Kategori 3 – Selskaper med forretningsmessige mål og andre spesifikt definerte mål

EKSSPORTFINANS ASA

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i Eksportfinans ASA er å bidra til å sikre norske eksportbedrifter konkurransedyktig finansiering i en internasjonal konkurransesituasjon.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre tar gjennomgangen av selskapet til orientering.

ELECTRONIC CHART CENTRE AS (ECC)

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i ECC er å bidra til oppfyllelse av Norges for-

pliktelser i henhold til internasjonale konvensjoner om sikkerhet til sjøs, samt dekke samfunnets behov for økt sjøsikkerhet gjennom å forvalte og tilgjengeliggjøre autoriserte elektroniske sjøkart eiet av sjøkartverkene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre tar gjennomgangen av selskapet til orientering.

KOMMUNALBANKEN AS

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i Kommunalbanken AS er å legge til rette for lave lånekostnader for kommunesektoren.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre tar gjennomgangen av selskapet til orientering.

Disse medlemmer vil at det skal ses på samarbeidsmuligheter mellom Kommunalbanken AS og øvrige aktører i finansbransjen.

NSB AS

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at statens formål med eierskapet i NSB AS er å bidra til effektiv, sikker og miljøvennlig transport ved å øke andelen som reiser kollektivt og få mer gods over på bane.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at det er viktig å legge til rette for at man skal ha en sterk og velfungerende jernbane der hvor jernbanen har konkurransekraft og -fortrinn fremfor andre transportformer.

Disse medlemmer kan ikke se at det i et marked preget av sunn konkurranse mellom flere aktører, er nødvendig med et omfattende statlig eierskap for å sikre toget en sterk posisjon i konkurransen med andre transportmidler.

Disse medlemmer mener at det kan være svært fornuftig for selskapet å kunne få inn private eiere og at dette kan være med å styrke selskapet med hensyn til fremtidig konkurranse, samtidig som det kan bidra til ny og økt kompetanse inn i selskapet.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget gir regjeringen fullmakt til å avhende det statlige eierskapet i NSB AS.»

Komiteens medlemmer fra Høyre tar gjennomgangen av selskapet til orientering.

POSTEN NORGE AS

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at formålet med statens eierskap i Posten Norge AS knytter seg til selskapets samfunnsoppdrag, som er å sikre et landsdekkende tilbud av leveringspliktige tjenester til rimelig pris og med god kvalitet.

Disse medlemmer er av den formening at en slik landsomfattende og kvalitetsspesifikk tjeneste i prinsippet kan drives av private selskaper.

Disse medlemmer vil peke på at en stadig større del av Posten Norge AS sin virksomhet er på områder hvor det i dag er full konkurranse, og at kun ca. 12 pst. av selskapets virksomhet nå er innenfor det tradisjonelle posttjenesteområdet.

Disse medlemmer mener Posten må få lov til å utvikle seg i et konkurranseutsatt marked slik de selv har ønsket. Staten bør kun ha ansvar for at en landsomfattende og spesifisert posttjeneste er tilgjengelig, som en del av en kommunikasjonsinfrastruktur.

Posten Norge AS fremstår i dag som et internasjonalt post- og logistikkonsern som driver sin hovedvirksomhet i åpen og økende konkurranse og i økende grad på det nordiske markedet. Statlig eierskap er etter disse medlemmers syn verken en nødvendighet eller en forutsetning for et myndighetsbestemt posttilbud.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget gir regjeringen fullmakt til å børsnotere Posten Norge AS og gjøre om selskapet til et folkeaksjeselskap.»

Komiteens medlemmer fra Høyre tar gjennomgangen av selskapet til orientering.

STATKRAFT SF

Komiteen viser til at formålet med statens eierskap i Statkraft SF er å bidra til en lønnsom forvaltning av norske naturressurser og at avkastningen fra norske kraftressurser best mulig kommer fellesskapet til gode og at selskapets ressursdisponering bidrar til en samfunnsmessig god og sikker energiutnyttelse.

Komiteen viser videre til at statlig eierskap skal bidra til at hovedkontorfunksjoner blir i Norge og bidrar til utvikling av norsk kompetanse innen fornybar energi. Eierskapet skal også bidra til at Statkraft kan opprettholde sin posisjon som en av Europas ledende produsenter av fornybar energi og utnytte sin kompetanse herfra til også å gjennomføre lønnsomme og bærekraftige prosjekter innen fornybar energi andre steder i verden.

Komiteen merker seg at det er et mål at Statkraft innenfor rammene gitt av EØS-regelverket skal arbeide for å møte industriens behov for stabil og langsiktig kraftforsyning.

Komiteen viser videre til at Statkraft skal være ledende i Europa innenfor miljøvennlig energi og selskapet skal fortsatt delta i industriell utvikling i Norge og Europa. Dette vil etter komiteens syn bidra til å styrke Norges posisjon som energinasjon og teknologinasjon.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at det forventes at selskapet ligger i front med hensyn til økt utbygging og oppgradering av miljøvennlig kraftproduksjon i Norge. Og at selskapet skal være blant de først som tar i bruk nye miljøvennlige, herunder nye fornybare, energikilder, når det er bedriftsøkonomisk lønnsomhet.

Flertallet forventer også at selskapet har høye ambisjoner innen forskning og utvikling.

Flertallet viser til Prop. 24 S (2010–2011) hvor Statkraft SF i forbindelse med saldering av statsbudsjettet for 2010 fikk tilført egenkapitalen 14 mrd. kroner.

Norsk industri har behov for tilgang på kraft til vilkår som tilrettelegger for videreføring av eksisterende virksomhet og nye bærekraftige satsinger. Flertallet merker seg at Statkraft skal arbeide for å møte industriens behov for stabil og langsiktig kraftforsyning, innenfor EØS-regelverkets rammer,

og merker seg at regjeringen forutsetter at selskapet skal utvise en høy grad av fleksibilitet ved utforming av denne type avtaler. Flertallet støtter dette.

Flertallet viser til at Statkraft har inngått flere langsiktige kraftkontrakter med norsk industri, noe flertallet er særskilt godt tilfreds med.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg at staten i de siste årene har tatt ut store utbytter fra selskapet.

Disse medlemmer viser til Prop. 24 S (2010–2011) hvor Statkraft SF i forbindelse med saldering av statsbudsjettet for 2010 fikk tilført egenkapital på 14 mrd. kroner.

Disse medlemmer er opptatt av at Statkraft SF skal arbeide for å møte industriens behov for stabil og langsiktig kraftforsyning.

Disse medlemmer mener det er uheldig at staten både er en stor produsent av kraft og samtidig er forvaltnings-, regulerings- og tilsynsmyndighet. Disse medlemmer viser til at ca. 88 pst. av vannkraften i Norge er eid av det offentlige. Disse medlemmer viser til den positive utviklingen andre heleide statlige selskaper har hatt etter børsnotering og delprivatisering.

Disse medlemmer vil bemerke at et nedsalg til 51 pst. hvor det åpnes for private på eiersiden, ikke vil utløse rettigheter knyttet til hjemfallsrett så lenge staten sitter med majoriteten i selskapet.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget gir regjeringen fullmakt til å børsnotere Statkraft SF for deretter å foreta et statlig nedsalg i selskapet til 51 pst.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Statkraft gjennom kapitaltilførselen fra staten i 2010 har fått finansiell evne til å gå inn i satsinger i utlandet på opp mot 100 mrd. kroner. Disse medlemmer viser til at en slik satsing nødvendigvis vil ha en større risikoeksponering enn selskapets tradisjonelle kraftproduksjon på norske ressurser.

Disse medlemmer har støttet den strategi som selskapet har trukket opp, men har gitt uttrykk for at kapitalbehovet kunne vært løst tidligere og på en annen måte ved å omgruppere noe av selskapets balanse inn mot denne strategien. Disse medlemmer mener at det på sikt vil være riktig med en deling av Statkraft, slik at den risikoutsatte virksomheten, særlig utenlands, skilles fra eierskapet til særlig de norske vannkraftressursene. Deretter vil det kunne være riktig for selskapet at noe av den risikoutsatte delen legges til rette for privat eierskap, noe som kan tilføre selskapet både kapital og kompetanse, øke verdiskapingen og selskapets verdier slik

vi har sett tidligere i Norge når heleide statsselskaper åpner delvis for private eiere.

Disse medlemmer har som ambisjon at selskapet ligger i front med hensyn til økt utbygging og oppgradering av miljøvennlig kraftproduksjon i Norge, og at selskapet skal være blant de første som tar i bruk nye miljøvennlige energikilder, når det er samfunnsøkonomisk lønnsomt, samt at selskapet har høye ambisjoner innen forskning og utvikling. Disse medlemmer vil understreke at selskapet styres i tråd med de eierstyringsprinsipper Stortinget ved flere anledninger har uttrykt bred enighet om.

STORE NORSKE SPITSBERGEN KULKOMPANI AS

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS er å bidra til at samfunnet i Longyearbyen opprettholdes og videreutvikles på en måte som understøtter de overordnede målene i norsk Svalbard-politikk.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre tar gjennomgangen til orientering.

2.6.4 Kategori 4 – Selskaper med sektorpolitiske mål

AVINOR AS

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at statens formål med eierskapet i Avinor AS er å sikre et landsomfattende nett av luft-havner og en samlet flysikringstjeneste.

Disse medlemmer vil bemerke at forholdene innenfor luftfarten har hatt en rivende utvikling de siste ti årene.

Disse medlemmer har merket seg at luftfartsspørsmål får liten oppmerksomhet i forbindelse med rulleringer av Nasjonal transportplan.

Disse medlemmer mener derfor det er vil være nyttig og viktig å få fremlagt en egen stortings-

melding ikke bare om Avinors virksomhet, men om luftfarten generelt.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en egen luftfartsmelding i løpet av 2011.»

Disse medlemmer har merket seg at regjeringen er bekymret over den sterke kostnadsutviklingen i Avinor AS de siste årene. Disse medlemmer forutsetter at det etableres effektivitetsmål for selskapet, og at slike mål og målinger gjør det mulig med internasjonale sammenligninger.

BJØRNØEN AS

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i Bjørnøen AS er å ivareta norsk suverenitet gjennom eiendomsbesittelse på Bjørnøya.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre tar gjennomgangen av selskapet til orientering.

EKSPORTUTVALGET FOR FISK AS (EFF)

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i EFF er å bidra til økt verdiskaping i fiskeri- og havbruksnæringen gjennom økt etterspørsel og kunnskap om norsk sjømat i inn og utland.

Komiteen viser til at det gode samarbeidet mellom Innovasjon Norge, Eksportutvalget for Fisk og ulike næringsaktører fra norsk fiskeri- og havbruksnæring ble godt synliggjort under den europeiske fiskerimessen European Seafood Exposition som ble arrangert i Brussel 3.–5. mai 2011.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre tar gjennomgangen av selskapet til orientering.

ENOVA SF

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at statens formål med eierskapet i Enova SF er å sikre eierskap til et virkemiddel for å oppnå energipolitiske mål.

Ved innføring av systemet med grønne sertifikater for å støtte utbygging av fornybar energi, mister Enova sin viktigste oppgave.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at mange aktører mener Enova bør fokusere på støtte til utbygging av varme, energisparing og uttesting av umoden teknologi. Disse oppgavene kan overføres til andre eksisterende aktører eller løses gjennom markedsbaserte ordninger eller skatte- og avgiftssystemet. Enovas rolle kan da reduseres til rådgiving, eller Enova kan legges ned.

Disse medlemmer mener den beslutning bør tas av Stortinget fremfor regjeringen.

Disse medlemmer er av den formening at stimulans av fornybar varme kan løses gjennom en ordning tilsvarende grønne sertifikater, hvor man legger til grunn markedsbaserte mekanismer fremfor byråkratistyrte subsidier.

Stimulans til energisparing kan skje gjennom såkalte «hvite sertifikater» eller gjennom skatte/avgiftsstimulans.

Utpøring for ny teknologi bør skje hos de ulike forskningssentrene (FME) for fornybar energi, CO₂-rensing o.l.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil bemerke at Stortinget bør få en egen sak vedrørende Enovas fremtid.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en egen strategi for Enova SF.»

Komiteens medlemmer fra Høyre mener innføringen av grønne sertifikater endrer så mye ved Enovas opprinnelige oppgaver at det er naturlig med en overordnet diskusjon om Enovas rolle fremover. Disse medlemmer viser til at energiomlegging og energieffektivisering er viktige satsingsområder fremover, og at det gjennom Grunnfondet og Energifondet stilles store økonomiske res-

surser til disposisjon, blant annet finansiert av forbrukerne gjennom et påslag på elavgiften. Disse medlemmer ser det som ønskelig med en overordnet diskusjon omkring Enovas rolle fremover, i kjølvannet av de endrede forhold som påvirker organisasjonen etter at elsertifikatmarkedet etableres fra 1. januar 2012.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme en sak om Enovas fremtidige rolle».

GASSCO AS

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i Gassco AS er å ivareta operatøransvaret for transport av gass fra den norske kontinentalsokkelen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti tar gjennomgangen av selskapet til orientering.

GASSNOVA SF

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at statens formål med eierskapet i Gassnova SF er å ivareta statens interesser knyttet til CO₂-håndtering.

Disse medlemmer er av den formening at selskapet bør holdes på statens hender da det aktivt skal ivareta statens interesser. I praktisering av denne oppgaven har Gassnova SF jobbet aktivt for å inkludere privat kapital i de konkrete prosjekter som gjennomføres, hovedsakelig Testsenteret på Mongstad.

Det bør dog vektlegges at ved eventuell gjennomføring av fullskala CO₂-rensing på gasskraftverk i Norge, bør man benytte prinsippet om negativt anbud fremfor at Gassnova skal velge teknologi og prise denne.

INNOVASJON NORGE

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at evalueringen av Innovasjon Norge har vært ute på høring, og at høringsfristen var 1. februar 2011. Flertallet ser fram til at Stortinget får saken til behandling.

Flertallet viser til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at statens formål med eierskapet i Innovasjon Norge er å bidra til et offentlig koordinert tilbud av bedriftsrettede tiltak og ordninger for økt innovasjon og nyskaping i næringslivet over hele landet.

Disse medlemmer viser til at det sommeren 2010 ble utarbeidet en evalueringsrapport om Innovasjon Norge.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem egen sak om evaluering av Innovasjon Norge og virkemiddelapparatet Innovasjon Norge forvalter.»

KINGS BAY AS

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i Kings Bay AS er å sørge for at Ny-Ålesund kan utvikles som et senter for internasjonal arktisk naturvitenskapelig forskning på Svalbard.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre tar gjennomgangen av selskapet til orientering.

KOMPETANSESENTER FOR IT I HELSE- OG SOSIALSEKTOREN AS (KITH)

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at statens formål med eierskapet i KITH er å beholde et virkemiddel som bidrar til å nå nasjonale helsepolitiske mål ved hjelp av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT).

Disse medlemmer mener at denne tjenesten kan drives av private aktører. Selskapets inntekter kommer delvis ved at selskapet utøver nasjonale oppgaver på vegne av og finansiert av sentrale myndigheter.

Disse medlemmer mener det er uheldig at staten er bestiller og utfører av tjenester og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget gir regjeringen fullmakt til å avhende eierskapet i Kompetansesenteret for IT i helse- og sosialsektoren AS.»

NOFIMA AS

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at statens formål med eierskapet i Nofima AS er å bidra til nasjonal kontroll med viktige forsknings- og innovasjonsmiljøer knyttet til landbasert matproduksjon og norsk sjømatproduksjon.

Disse medlemmer er av den formening at det i større grad bør åpnes for private på eiersiden.

Disse medlemmer vil bemerke at et nedsalg av statens eierandel til 51 pst. ikke vil redusere statens muligheter for å sikre sine eierinteresser i selskapet.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget gir regjeringen fullmakt til statlig nedsalg i Nofima AS til 51 pst.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Nofima er et næringsrettet forskningskonsern som driver forskning og utvikling for akvakulturnæringen, fiskerinæringen og matindustrien. Disse medlemmer tar gjennomgangen av selskapet til orientering.

NORFUND

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i Norfund er å bidra som et viktig redskap i norsk utviklings- og bistandspolitikk til å finansiere

levedyktig, lønnsom virksomhet som ellers ikke ville blitt igangsatt som følge av høy økonomisk risiko.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre tar gjennomgangen av selskapet til orientering.

NORSK EIENDOMSINFORMASJON AS

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i Norsk Eiendomsinformasjon AS er å sikre drift, vedlikehold og systemutvikling av grunnboken.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti vil bemerke at dette vil gjelde for en overgangsperiode.

Statens mål vil deretter være å bidra til utviklingen av et lønnsomt IKT-selskap, som ikke lenger skal ha noen enerett på distribusjon av eiendomsinformasjon.

Når formålet med eierskapet i selskapet endres og selskapet overføres fra kategori 4 til kategori 1, vil disse medlemmer vurdere et nedsalg i selskapet til 51 pst.

NORSK HELSENETT SF

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i Norsk Helsenet SF er å sikre tilgang til nødvendig helseinformasjon på en sikker IKT-plattform for forvaltning og kommunikasjon av informasjon og bruk av telemedisinske løsninger i sektoren.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre tar gjennomgangen av selskapet til orientering.

NORSK RIKSKRINGKASTING AS (NRK)

Komiteen viser til at målet med statens eierskap i NRK er å sørge for god allmennkringkasting i Norge.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at allmennkringkasting er et sentralt virkemiddel i norsk kultur og mediepolitikk. Flertallet viser til at selskapet har et godt omdømme i befolkningen og et bredt programtilbud. Flertallet viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Flertallet viser til kringkastingsloven kapittel 6, hvor det kommer frem at staten skal eie alle aksjer i NRK AS.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil påpeke at dette er et vesentlig fortrinn for NRK i konkurransen med andre aktører på mediemarkedet. Disse medlemmer fremhever i tillegg kringkastingsavgiften, som i 2011 er ventet å gi selskapet mer enn 4,7 mrd. kroner rett på konto, som et sterkt konkurransevridende element som virker i selskapets favør.

Disse medlemmer mener NRK, gjennom sin posisjon som dominerende aktør i det norske markedet, er et attraktivt selskap. Det er imidlertid svært betenkelig at en heleid offentlig aktør skal ha et så sterkt konkurransefortrinn overfor private aktører. Disse medlemmer ser at den politikken som føres på området er sterkt konkurransevridende.

Disse medlemmer er videre av den oppfatning at eierskap i mediebedrifter ikke skal være en offentlig oppgave. Det offentlige skal, gjennom en liberal og næringsvennlig politikk, legge til rette for vekst og utvikling også innen kulturnæringer, og disse medlemmer mener et aktivt eierskap i en mediebedrift således er feil vei å gå.

Disse medlemmer ser i tillegg prinsipielle utfordringer ved at staten eier landets største mediebedrift, da dette stiller medias uavhengighet i en vanskelig situasjon. Media skal til enhver tid sette søkelys på myndighetenes arbeid, og være en samfunnskritisk aktør. Dette er etter disse medlemmers syn en rolle det kan stilles spørsmålstegn ved når en mediebedrift samtidig er avhengig av faste offentlig fastsatte midler for å opprettholde sitt virke. Disse medlemmer mener på dette grunnlag at statens eierandel i NRK må reduseres, og på sikt fjernes i sin helhet.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget gir regjeringen fullmakt til del-privatisering og børsnotering av NRK.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til sine merknader og tar for øvrig selskapets gjennomgang til orientering.

NORSK SAMFUNNSVITENSKAPELIG DATATJENESTE AS (NSD)

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i NSD er å sikre dataforvaltning og tjenesteyting overfor forskningssektoren.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre er av den formening at NSD er en viktig prinsippleverandør for det offentlige ordskiftet. Disse medlemmer mener at NSD bør være offentlig eid, men samtidig bør uavhengigheten fra departementet sikres.

NORSK TIPPING AS

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet av Norsk Tipping AS er å kanalisere nordmenns spillelyst inn mot et moderat og ansvarlig tilbud som ikke skaper samfunnsmessige problemer.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, mener at Norsk Tipping skal være en aktør som bidrar til å utvikle spillemarkedet i en sosialpolitisk forsvarlig retning.

Flertallet viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil trekke frem den positive betydningen Norsk Tipping har for kultur, idrett og frivillighet i Norge, og anerkjenner selskapets betydning for bredden i norsk idretts- og kulturliv.

Disse medlemmer vil påpeke viktigheten av at fordelingen av Norsk Tipping AS sine midler fordeles etter en fastsatt tippenøkkel og ikke ved

behandlingen av statsbudsjettet. Dette for å sikre en forutsigbar og langsiktig fordelingsnøkkel mellom de ulike kategorier som kvalifiserer for tilskudd.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at overskuddet som fordeles via tippenøkkelen imidlertid har vist seg å gi alt for lave overføringer til Idretts-Norge. Som eiere mener disse medlemmer at staten bør gjøre de nødvendige justeringer i tippenøkkelen for å motvirke – og fjerne – det store økonomiske etterslepet som eksisterer innenfor norsk idrett.

Disse medlemmer er videre kritisk til monopoldannelser av ethvert slag, så også offentlige. Norsk Tipping AS har en sterk posisjon over hele landet, men selskapet virker også på bekostning av øvrige aktører på det attraktive spillmarkedet. Disse medlemmer er kjent med at også kommersielle aktører ønsker å bidra med midler til norsk kultur, idrett og frivillighet dersom de får innpass på det norske markedet, men slike fremstøt blir effektivt stoppet av myndighetene og dagens lovverk. Disse medlemmer mener derfor det er riktig å oppheve spillmonopolet i Norge, samtidig som Norsk Tipping bruker sitt gode omdømme i befolkningen i konkurransen med øvrige aktører.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til sine merknader og tar for øvrig selskapets gjennomgang til orientering.

PETORO AS

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i Petoro AS er å sikre en best mulig ivaretagelse av statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten på norsk sokkel.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre er opptatt av mangfold på norsk sokkel, og mener at flere felt på norsk sokkel bør følges nøye samt at det bør signaliseres at Petoro AS kan gjøre endringer i porteføljen for å optimalisere eierstruktur i lisensene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at Petoro har eierskap i 37 produserende felt. Dette er en betydelig andel av produksjonen på norsk sokkel. Over 80 pst. av Petoros produksjon kommer fra felt operert av

Statoil. Petoro sitter dessuten på en betydelig andel av de gjenværende ressursene på sokkelen. Som en sentral rettighetshaver på norsk sokkel, kan Petoro i utvalgte lisenser gjennomføre egne utredninger for å etablere alternative syn og utfordre operatøren i viktige langsiktige beslutninger med betydning for økt utvinning.

Disse medlemmer peker på at etter fusjonen mellom Statoil og Hydro er Petoro i flere lisenser størst blant de andre aktørene. Det er i dag ingen felt der Petoro, men ikke Statoil, er med. Det er etter disse medlemmers mening behov for å styrke Petoro. Petoro har i dag om lag 60 ansatte. Med begrensede ressurser er det viktig at Petoro konsentrerer seg om få, store felt, og de bør sette bort resten av porteføljen. Petoro bør selge ut den delen av porteføljen de ikke har ressurser til å følge opp, og samtidig kjøpe seg opp i felt der de har strategiske interesser, som Troll og Statfjord, dersom SDØE skal beholde dagens totale eierandel.

Disse medlemmer mener at staten må sette Petoro i stand til i større grad å gjennomføre egne utredninger for å styrke grunnlaget for vedtak i viktige, langsiktige prosjekt i de modne feltene. Denne styrkingen av staten sitt selskap bør sikres gjennom en mer fleksibel finansiering enn den som er mulig gjennom dagens finansieringsordning. Disse medlemmer mener derfor at Petoro bør finansieres direkte over kontantstrømmen fra sokkelen, og ikke som i dag gjennom årlige bevilgninger over statsbudsjettet. Disse medlemmer peker på at Petoro med økning i egne ressurser, kombinert med innleie av spisskompetanse, kan gjennomføre utredninger for å etablere alternative syn i viktige langsiktige beslutninger som har betydning for utvinning av resterende petroleumsressurser. Dette kan også stimulere til samarbeid og økt synergi med andre rettighetshavere og myndigheter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er av den formening at Petoro AS bør styres som i dag, men med fullmakt til å øke sin tekniske stab for å kunne utfordre Statoil ASA i større grad.

SIMULA RESEARCH LABORATORY AS

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i SRL er å bidra til grunnleggende langsiktig forskning på utvalgte områder innen programvare- og kommunikasjonsteknologi.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til regjeringens gjennomgang av formå-

let med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at et nedsalg av statens eierandel i SRL til 34 pst. vil ivareta statens eierinteresser i selskapet.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag.

«Stortinget gir regjeringen fullmakt til nedsalg i Simula Research Laboratory AS til 34 pst.»

Komiteens medlemmer fra Høyre vil vise til at Simula Research Laboratory AS gjør et viktig arbeid som er av statlig interesse. SRL AS er også avhengig av offentlig støtte. Det er viktig at SRL AS fortsatt er i statlig eie. Disse medlemmer kan ikke se at det er noen ytre faktorer som per dags dato tilsier nedsalg i SRL AS.

Disse medlemmer tar gjennomgangen av selskapet til orientering.

SIVA SF

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i Siva SF er å bidra til innovasjon og næringsutvikling i alle deler av landet.

Komiteen viser til at SIVA SF er involvert på eiersiden i nærmere 103 selskap relatert til kunnskapssentre, -parker og næringshager i kommunene.

Komiteen er kjent med at evalueringen av SIVA har vært ute på høring og at høringsfristen var 15. november 2010, og komiteen ser fram til at Stortinget får saken til behandling.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti tar gjennomgangen av selskapet til orientering.

STATNETT SF

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i Statnett SF er å bidra til en samfunnsøkonomisk rasjonell drift og utvikling av det sentrale overføringsnett for kraft.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstre-

parti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre peker på at det er et stort behov for å styrke overføringsnett for elektrisk kraft de kommende årene. Dette gjelder både innenlands og i overføringsforbindelsene til det øvrige Europa.

Disse medlemmer peker på at et tilfredsstillende utbygd nett er en forutsetning for at potensialet for ny kraftproduksjon i Norge skal bli utløst. I flere deler av landet er det i dag ikke mulig å realisere ellers lønnsomme småkraftprosjekter på grunn av manglende nettkapasitet. Hvis ny kraftproduksjon dessuten blir «innelåst» på grunn av manglende nettkapasitet ut av regionen, vil lave kraftpriser føre til at prosjekter ikke blir realisert. En kraftig styrking av det innenlandske overføringsnett for elektrisk kraft er derfor nødvendig, både for å sørge for en tilfredsstillende kraftforsyning i alle deler av landet og for å utløse prosjekter som i dag ikke lar seg realisere på grunn av manglende nettkapasitet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg at Statnett SF har signalisert behov for investeringer på om lag 35 mrd. kroner i perioden 2009–2020.

Disse medlemmer er av den formening at Statnett SF bør få tilført egenkapital slik at finansieringen av selskapets investeringsportefølje i mindre grad gjøres gjennom økt nettleie.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme egen sak om kapitaltilgang til Statnett SF.»

Komiteens medlemmer fra Høyre peker på at økt fokus på fornybar energi i Europa gir store muligheter for norsk energiproduksjon. Norsk vannkraft vil få økt verdi, ikke bare i form av å forsyne Europa med mer ren, fornybar energi, men også i form av reguleringsevne for å balansere den kraftige satsingen på vindkraft i det øvrige Europa. I dag er overføringskapasiteten fra Norge til det øvrige Europa, og internt i Norge for å bringe kraften frem til innmatingspunktet, en betydelig flaskehals når det gjelder å kunne utnytte Norges fortrinn innen fornybar energiproduksjon. Det er derfor behov for flere nye kabelforbindelser til Storbritannia og kontinentet. Disse medlemmer viser til at Norge og Norden sannsynligvis beveger seg mot et netto kraftoverskudd på om lag 40 TWh innen 2020, både som følge

av elsertifikatmarkedet og som følge av energieffektivisering. Dermed blir det viktig å tilrettelegge for muligheter for økt kraftutveksling med det øvrige Europa.

Disse medlemmer har merket seg at det i Statnetts nettutviklingsplan for 2010 er foreslått investeringer for om lag 40 mrd. kroner i sentralnettet innenlands og overføringsforbindelsene til utlandet i kommende tiårsperiode. Disse medlemmer mener det er viktig at nødvendige investeringer i kraftnettet realiseres, både for å styrke forsyningssikkerheten for elektrisk kraft i Norge, styrke verdiskapingen i kraftnæringen og øke andelen fornybar energi i Europa.

STATSKOG SF

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i Statskog SF er å sikre effektiv ressursforvaltning til beste for samfunnet, tilrettelegge for allmennhetens behov for jakt-, fiske- og friluftstilbud mv.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre så i forbindelse med behandlingen av Prop. 11 S (2010–2011) for seg at arronderingssalg lå som en forutsetning for at Statskog SF skulle få kjøpe de aktuelle eiendommer Orkla la ut for salg. Disse medlemmer vil bemerke at det i den nevnte sak ikke ble satt noen tidsfrister eller omfang av areal som skulle legges ut for salg i denne sammenheng.

Disse medlemmer vil presisere at Statskog SF må ta et stort økonomisk ansvar i forbindelse med verdiskaping-, forsknings- og utviklingstiltak i skognæringen. Dette vil utløse muligheter for både etablerte og kanskje også nyetablerte næringsaktører til å utvikle næringsvirksomhet på de eiendommer som selges. På denne måte vil næringen også bidra til positive ringvirkninger for tilstøtende næringer samt en positiv utvikling av distrikter som kanskje sliter med næringsetablering og derav fraflytting.

Disse medlemmer ser på et videresalg som et meget godt distriktspolitisk tiltak.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser for seg en omorganisering av Statskog SF i to avdelinger. For det første skal Statskog SF sitt forvaltningsmessige ansvar i forhold til

allmennhetens muligheter til bruk av naturen, opprettholdes.

For det andre skal Statskog SF sine forretningsmessige muligheter til kjøp og salg av eiendommer skilles ut og legges ut for salg/makeskifte, slik at privat næringsliv eller privatpersoner har mulighet til å styrke sin næring gjennom oppkjøp.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennom statens eierskap i Statskog SF å pålegge selskapet å starte med arronderingssalg av skogeiendommer og annen fast eiendom Statskog SF eier, innen 1. august 2011.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at avkastningskravet for selskapet og den store kapitaltilførselen gjør det nødvendig å understøtte selskapets finansielle situasjon for å møte disse kravene. Et arronderingssalg vil kunne bidra til dette og til at det statlige eierskapet reduseres. Disse medlemmer understreker at det først og fremst er styrets ansvar å gjennomføre denne type beslutninger.

UNINETT AS

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i Uninett AS er å sikre drift og videreutvikling av et nasjonalt elektronisk tjenestenett for informasjonsutveksling mellom enkeltgrupper og grupper av brukere innen forskning og utdanning i Norge.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil vise til at Uninett er en viktig støttespiller til forskningsmiljøene. Det er viktig at Uninett AS er med på å sikre tilgang til gode løsninger for alle forskningsmiljøer. For å sikre alle lik tilgang er det viktig at dette drives på en slik måte at intensjonen blir ivaretatt. Disse medlemmer mener derfor at det på dette tidspunkt ikke er naturlig å avhende eierskapet i Uninett AS.

Disse medlemmer tar gjennomgangen av selskapet til orientering.

UNIVERSITETSSENTERET PÅ SVALBARD AS (UNIS)

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i UNIS er å medvirke til at senteret kan gi studietilbud på universitetsnivå og drive forskning med utgangspunkt i Svalbards plassering i et høyarktisk område.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti tar gjennomgangen av selskapet til orientering.

AS VINMONOPOLET

Komiteen viser til at statens formål med eierskapet i AS Vinmonopolet er å forvalte ett av de viktigste virkemidlene i norsk alkoholpolitikk.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i selskapet. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at ordningen med vinmonopol skal opphøre, og at alle alkoholholdige drikker skal kunne selges i vanlige forretninger, basert på overholdelse av alkohollovens bestemmelser.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å oppheve ordningen med vinmonopol.»

Komiteens medlemmer fra Høyre mener Vinmonopolet har en berettiget rolle i en alkoholpolitikk som begrenser skadevirkninger av alkoholmisbruk. Imidlertid er disse medlemmer opptatt av å understreke at ordningen med et vinmonopol er avhengig av publikums støtte og tillit. Vinmonopolet må derfor etter disse medlemmers syn fungere som en moderne og serviceinnstilt bedrift, som både innfrir folks forventninger og ivaretar en sosialpolitisk funksjon. Etter disse medlemmers skjønn har Vinmonopolet de senere år vist evne til å ivareta dette, men disse medlemmer vil understreke at dette vil være et pågående arbeid.

REGIONALE HELSEFORETAK

Komiteen viser til at formålet med statens eierskap av de regionale helseforetakene er å ha et instrument for å oppnå nasjonale helsepolitiske mål.

En sentral målsetting er helhetlig styring av spesialisthelsetjenesten, og bedre ressursutnyttelse for å ivareta og videreutvikle gode helsetjenester til befolkningen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser videre til regjeringens gjennomgang av formålet med statens eierskap i foretakene. Flertallet støtter dette, og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti mener at dagens styringsmodell for helsesektoren ikke er hensiktsmessig, og ønsker at det utarbeides et alternativ. Slik disse medlemmer ser det, er det viktig at det sikres en politisk styring av sykehussektoren. Derfor ønsker disse medlemmer å legge ned de regionale helseforetakene og gi større frihet og mer ansvar til de lokale helseforetakene innenfor rammene av en nasjonal helsepolitikk. Disse medlemmer vil at Stortinget skal vedta en nasjonal helseplan som fastsetter den overordnede strukturen og trekker opp klare prioriteringer for helsevesenet.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om å legge ned de regionale helseforetakene.»

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal sykehusplan som en del av Nasjonal helse- og omsorgsplan.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti mener det er viktig å styrke lokalsykehusenes posisjon overfor de regionale helseforetakene.

Disse medlemmer mener at det er viktig å få på plass en organisering av helseforetakene som ivaretar en helhetlig og samordnet helsepolitikk for hele landet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme egen sak om å utvikle de regionale helseforetakene samt fremme forslag om å opprette et statlig sykehusdirektorat.»

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget gir regjeringen fullmakt til å avhende statlig eierskap i Entra Eiendom AS.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen legge frem en egen luftfartsmelding i løpet av 2011.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen legge frem egen sak om evaluering av Innovasjon Norge og virkemiddelapparatet Innovasjon Norge forvalter.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om å legge ned de regionale helseforetakene.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal sykehusplan som en del av Nasjonal helse- og omsorgsplan.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen legge frem en egen melding om hvordan det norske private eierskapet kan styrkes, innen våren 2012.

Forslag 7

Stortinget gir regjeringen fullmakt til å avhende eierskapet i Baneservice AS.

Forslag 8

Stortinget gir regjeringen fullmakt til salg av aksjene i Cermaq ASA.

Forslag 9

Stortinget gir regjeringen fullmakt til å avhende det statlige eierskapet i Flytoget AS.

Forslag 10

Stortinget gir regjeringen fullmakt til å avhende det statlige eierskapet i Mesta Konsern AS.

Forslag 11

Stortinget gir regjeringen fullmakt til å selge aksjene i VESO.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen fremme egen sak om langsiktig strategi for eierskap i Aker Holding AS.

Forslag 13

Stortinget gir regjeringen fullmakt til et nedslag i Kongsberg Gruppen ASA til 34 pst.

Forslag 14

Stortinget gir regjeringen fullmakt til nedslag av statens eierskap i Statoil til en eierandel på 51 pst.

Forslag 15

Stortinget gir regjeringen fullmakt til et nedslag i Yara International ASA til 34 pst.

Forslag 16

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en egen strategi for Enova SF.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 17

Stortinget ber regjeringen samle statens eierskapsforvaltning til Nærings- og handelsdepartementet. I første omgang overføres alle selskapene i kategori 1–3 og deretter settes det i gang et arbeid internt i departementene om hvordan en raskt kan overføre også de selskaper som har sektorpolitiske mål.

Forslag 18

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å styrke Argentum Fondsinvesteringer AS gjennom økt tilgang på kapital.

Forslag 19

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å etablere flere fond knyttet til både såkorn og vekstfase, bygget opp etter en fond-i-fond-modell, i forbindelse med statsbudsjettet for 2012.

Forslag 20

Stortinget gir regjeringen fullmakt til et nedslag i Nammo AS til 34 pst.

Forslag 21

Stortinget gir regjeringen fullmakt til nedslag i Norsk Hydro ASA til 34 pst.

Forslag 22

Stortinget gir regjeringen fullmakt til et nedslag i Telenor ASA til 34 pst.

Forslag 23

Stortinget gir regjeringen fullmakt til å avhende det statlige eierskapet i NSB AS.

Forslag 24

Stortinget gir regjeringen fullmakt til å børsnotere Posten Norge AS og gjøre om selskapet til et folkeaksjeselskap.

Forslag 25

Stortinget gir regjeringen fullmakt til å børsnotere Statkraft SF for deretter å foreta et statlig nedsalg i selskapet til 51 pst.

Forslag 26

Stortinget gir regjeringen fullmakt til å avhende eierskapet i Kompetansesenteret for IT i helse- og sosialsektoren AS.

Forslag 27

Stortinget gir regjeringen fullmakt til statlig nedsalg i Nofima AS til 51 pst.

Forslag 28

Stortinget gir regjeringen fullmakt til del-privatisering og børsnotering av NRK.

Forslag 29

Stortinget gir regjeringen fullmakt til nedsalg i Simula Research Laboratory AS til 34 pst.

Forslag 30

Stortinget ber regjeringen fremme egen sak om kapitaltilgang til Statnett SF.

Forslag 31

Stortinget ber regjeringen gjennom statens eierskap i Statskog SF å pålegge selskapet å starte med arronderingssalg av skogeiendommer og annen fast eiendom Statskog SF eier, innen 1. august 2011.

Forslag 32

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å oppheve ordningen med vinmonopol.

Forslag 33

Stortinget ber regjeringen fremme egen sak om å avvikle de regionale helseforetakene samt fremme forslag om å opprette et statlig sykehusdirektorat.

Forslag fra Høyre:*Forslag 34*

Stortinget gir regjeringen fullmakt til et nedsalg av statens eierinteresser i Telenor ASA til 51 pst., og ned til 34 pst. ved en fusjon- / oppkjøpstransaksjon der selskapets aksjer blir brukt som oppgjørs – eller byttmiddel.

Forslag 35

Stortinget ber regjeringen fremme en sak om Enovas fremtidige rolle.

Forslag fra Kristelig Folkeparti:*Forslag 36*

Stortinget ber regjeringen utrede ulike handlingsalternativer med sikte på å konsentrere eierskapsforvaltningen til færre departementer enn i dag.

Forslag 37

Stortinget ber regjeringen legge frem en melding om hvordan statlig og privat eierskap kan styrke hverandre.

Forslag 38

Stortinget ber regjeringen sørge for at selskapene der staten er dominerende eier, skal fremme konkrete tiltak for å styrke kompetansen i selskapene når det gjelder samfunnsansvar, særlig i forhold til miljø og klima

Forslag 39

Stortinget ber regjeringen vurdere delvis nedsalg av Mesta Konsern AS sin virksomhet.

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rå Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Meld. St. 13 (2010–2011) – aktivt eierskap – norsk statlig eierskap i en global økonomi – vedlegges protokollen.

Oslo, i næringskomiteen, den 31. mai 2011

Terje Aasland

leder

Harald T. Nesvik

ordfører

